

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 29-30 kwietnia 2015 r. na kierunku *architektura* prowadzonym w obszarze nauk technicznych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie studiów stacjonarnych na Wydziale Budownictwa i Architektury Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: **dr hab. inż. arch. Jerzy Uścińowicz** – członek PKA
członkowie: **dr hab. inż. arch. Barbara Gronostajska** – ekspert PKA
mgr Wioletta Marszelewska – ekspert PKA ds. formalno-prawnych
David Kolenda – ekspert PKA ds. studenckich

Krótką informacją o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku *architektura* prowadzonym na Wydziale Budownictwa i Architektury Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku.

Informacja o wizytacji Zespołu Oceniającego (ZO) PKA została uprzednio przekazana do wiadomości J.M. Rektorowi Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach przez Biuro PKA (pismo: BPKA – ZT/ 410/8/15). Wizytację zrealizowano zgodnie ramowym planem wizytacji przesłanym Uczelni oraz szczegółowym harmonogramem uzgodnionym z Władzami Wydziału.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą.

W toku wizytacji Zespół spotkał się z władzami Uczelni i Wydziału prowadzącego oceniany kierunek. Analizował dokumenty zgromadzone na potrzeby wizytacji przez władze Uczelni, dotyczące: aspektów formalno-prawnych prowadzenia kształcenia, funkcjonowania administracji Uczelni, realizacji koncepcji kształcenia, programów studiów oraz zakładanych i osiągniętych efektów kształcenia, realizacji wybranych prac okresowych i dyplomowych, aktywności naukowej jednostki, kadry dydaktycznej prowadzącej zajęcia, w tym kadry zaliczanej do minimum kadrowego, organizacji praktyk studenckich, bazy dydaktycznej, w tym biblioteki, funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia i jego działania na rzecz doskonalenia programu nauczania.

Członkowie Zespołu przeprowadzili również hospitacje zajęć dydaktycznych, odbyli wspólnie spotkania z pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku i ze studentami oraz spotkania z osobami odpowiadającymi kompetencyjnie za ww. aspekty będące przedmiotem oceny. Przeanalizowali też dogłębnie wybrane losowo prace okresowe i dyplomowe.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. **Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.**

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki,

Wydział Budownictwa i Architektury Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach realizuje obecnie studia na kierunku *architektura*, na poziomie studiów wyższych o profilu ogólnoakademickim, stacjonarnych, w systemie dwustopniowym. Studia I stopnia - inżynierskie, trwają trzy i pół roku (7 semestrów), zaś studia II stopnia - magisterskie, trwają półtora roku (3 semestry).

Kształcenie na kierunku *architektura*, ze względu na status praktyczny zawodu architekta, związany z uzyskaniem uprawnień do wykonywania zawodu, podlega prawnym regulacjom krajowym i europejskim. Program studiów powinien być skonstruowany na podstawie standardów kształcenia określonych w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: weterynarii i architektury* oraz musi spełniać wymagania określone w *Dyrektywie 2005/36/WE Parlamentu i Rady Europy z dnia 7 września 2005r.* Winien być również zgodny ze wszystkim innymi regulacjami prawnymi obowiązującymi szkolnictwo wyższe w Polsce wynikające z *Ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.)*, wymienione w załączniku 1 do niniejszego raportu.

Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane. Na mocy *Uchwały Nr 157/08 Senatu Politechniki Świętokrzyskiej z dnia 30 stycznia 2008r.* na Wydziale Budownictwa i Inżynierii Środowiska został utworzony kierunek *architektura i urbanistyka* na poziomie studiów pierwszego stopnia. Kształcenie jest prowadzone od roku akademickiego 2008/2009. Studia drugiego stopnia na ww. kierunku są prowadzone zgodnie z *Uchwałą nr 185/10 Senatu Politechniki Świętokrzyskiej z dnia 22 grudnia 2010r.* Studia są prowadzone począwszy od roku akademickiego 2011/2012.

W związku z wejściem w życie *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów weterynarii i architektury (Dz. U. Nr 207, poz. 1233)*, Uczelnia prowadzi obecnie kształcenie na kierunku *architektura*. W celu dostosowania nazwy kierunku studiów *architektura i urbanistyka* do obowiązujących przepisów prawa, od roku akademickiego 2014/2015, dotychczasową nazwę kierunku, prowadzonego przez Wydział Budownictwa i Architektury, zastąpiono nazwą *architektura* (*Uchwała Nr 135/14 Senatu Politechniki Świętokrzyskiej z dnia 24 września 2014r. w sprawie zmiany nazwy kierunku studiów architektura i urbanistyka na architektura oraz określenia efektów kształcenia dla planów studiów i programów kształcenia dla kierunku studiów architektura prowadzonego na Wydziale Budownictwa i Architektury*).

Jednostka nadała proponowanej ofercie kształcenia profil ogólnoakademicki. Kierunek przyporządkowano również do obszaru *nauk technicznych*, dziedziny *nauk technicznych* i dyscypliny naukowej *architektura i urbanistyka*, do których odnoszą się efekty kształcenia. Zgodnie z § 9.2: *Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia: „Podstawowa jednostka organizacyjna uczelni może prowadzić studia na kierunkach: lekarsko-dentystycznym, farmacja, weterynaria lub architektura, jeżeli zostały spełnione warunki określone w § 8 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz pkt 2 lit. b–i, a w przypadku kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim – również w § 8 ust. 4, oraz jednostka ta posiada programy studiów, w tym plany studiów, dla tych kierunków, zgodnie ze standardami kształcenia określonymi odpowiednio na podstawie art. 9b ust. 1 lub 2 ustawy”.* Zgodnie z tym ustaleniem oraz na podstawie § 8.1. *Rozporządzenia* podstawowa jednostka organizacyjna

1 Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Uczelni może prowadzić studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia albo jednolite studia magisterskie, jeżeli:

1) *senat uczelni w drodze uchwały:*

a) *określił nazwę kierunku studiów adekwatną do zakładanych efektów kształcenia, poziom kształcenia oraz formę studiów,*

b) *określił profil kształcenia,*

c) *przyporządkował kierunek studiów do obszaru lub obszarów kształcenia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy oraz wskazał dziedziny nauki i dyscypliny naukowe lub dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia dla danego kierunku studiów.*

Uczelnia „określiła profil kształcenia” zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 1 lit. b *Rozporządzenia* oraz w nawiązaniu do § 8 ust. 1 pkt 1 lit. c przyporządkowała kierunek do obszaru *nauk technicznych*, dziedziny *nauk technicznych* i dyscypliny naukowej *architektura i urbanistyka*, do których odnoszą się efekty kształcenia.

Należy jednak stwierdzić, co jest istotne dla realizowanej przez Uczelnię koncepcji kształcenia, że to przyporządkowanie jest wiążące dla ustanowienia przez nią minimum kadrowego i uznania kwalifikacji osób zgłoszonych do tego minimum, w reprezentowanych przez nie dyscyplinach, dziedzinach i obszarach kształcenia². Jak stanowi bowiem §12. ww. *Rozporządzenia*:

1. „*Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim, jeżeli posiada zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy lub artystyczny w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku*”.

2. *Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu praktycznym, jeżeli spełnia wymagania określone w ust. 1 lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku.*

3. *Każdy obszar kształcenia, do którego przyporządkowano kierunek studiów, powinien być reprezentowany w minimum kadrowym przez co najmniej jednego nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek naukowy lub artystyczny w obszarze wiedzy odpowiadającym temu obszarowi kształcenia*”.

Zatem przyporządkowanie przez Uczelnię tego kierunku jedynie do obszaru *nauk technicznych*, dziedziny *nauk technicznych* i dyscypliny naukowej *architektura i urbanistyka*, skutkuje wyrażeniem przez nią woli zaliczenia do minimum kadrowego jedynie osób reprezentujących wskazany przez Uczelnię obszar, dziedzinę i dyscyplinę oraz posiadających w ich zakresie - zapewniający realizację programu studiów - dorobek naukowy lub artystyczny. Należy to skorygować i uporządkować, jeśli Uczelnia proponuje do tego minimum osoby reprezentujące inne kwalifikacje, tym bardziej, że w treści programu kształcenia, zarówno w sformułowanych przez Jednostkę efektach kierunkowych, jak i w samych już opisach treści modułów / przedmiotów i ich efektach modułowych/przedmiotowych, zawarto efekty wymagane przez standardy kształcenia dla kierunku *architektura*, które do dyscyplin, dziedzin i obszarów, reprezentowanych przez ww. osoby z minimum, się odnoszą.

Misja Politechniki Świętokrzyskiej została zatwierdzona *Uchwałą Senatu Nr 50/04 z dnia 28 stycznia 2004r. w sprawie uchwalenia tekstu Misji Politechniki Świętokrzyskiej*, zaś jej strategia – *Uchwałą Senatu Nr 162/15 z dnia 28 stycznia 2015r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Politechniki Świętokrzyskiej na lata 2015-2025*. Poprzednio obowiązywała Strategia

² Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych (Dz. U. Nr 179, poz.1065)*.

przyjęta uchwałą Senatu Nr 51/04 z dnia 25 lutego 2004r. w dokumencie pod nazwą „Strategia Rozwoju Politechniki Świętokrzyskiej”, której uaktualnioną postać uchwalili Senat Politechniki Świętokrzyskiej w dniu 4 lipca 2012r. (Uchwała Nr 335/12 w sprawie uszczegółowienia celów i zadań przyjętych w Strategii Rozwoju Politechniki Świętokrzyskiej).

Strategia Wydziału Budownictwa i Architektury została przyjęta Uchwałą Rady Wydziału Nr 231/0/15 z dnia 11 marca 2015r. Dokument pt.: „Strategia rozwoju Wydziału Budownictwa i Architektury Politechniki Świętokrzyskiej”, stanowiący załącznik do ww. uchwały, wskazuje kierunki rozwoju Wydziału na lata 2015-2020 w najważniejszych obszarach jego działalności, tj.: kształcenie, kadra naukowa, badania naukowe, współpraca międzynarodowa, transfer wiedzy i technologii. Najważniejsze założenia Strategii Rozwoju Wydziału dotyczą: utrzymania liczby studentów na poziomie ok. 3 tysięcy w roku akademickim, rozwój kadry naukowej i potencjału badawczego, zapewnienia realizacji wskaźników rezultatu realizowanych projektów współfinansowanych przez Unię Europejską, wzmocnienia pozycji konkurencyjnej w europejskiej przestrzeni szkolnictwa wyższego w obszarach: kształcenia, nauki, badań.

Misją Uczelni jest między innymi zapewnienie wysokiej jakości kształcenia poprzez doskonalenie jakości oferty edukacyjnej, stały rozwój i doskonalenie kadry oraz dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy i uwarunkowań gospodarczych, a jej jednym z najważniejszych elementów jest publiczna służebność, jako regionalnego centrum edukacji, badań naukowych i rozwoju technicznego.

Przy zaangażowaniu całej społeczności akademickiej, realizuje się to we współpracy z wojewódzkimi władzami, państwowymi jak i samorządowymi, władzami miasta Kielce oraz różnymi organizacjami społecznymi. Odnosi się to – jak stwierdzono – nie tylko do współpracy z innymi środowiskami naukowymi, której przejawem są organizowane konferencje czy udział we wspólnych projektach badawczych, ale nawet do sfery edukacji szkolnictwa średniego Regionu Świętokrzyskiego.

Oferta dydaktyczna kierunku *architektura* wpisuje się w realizację celów, jakie zostały postawione w misji Uczelni i w strategii jej rozwoju oraz w strategii rozwoju Wydziału Budownictwa i Architektury Politechniki Świętokrzyskiej. Ich intencją jest określenie kierunków i działań priorytetowych w sferze edukacji oraz mobilizacja do podjęcia działań podnoszących prestiż naukowy kierunku. Ogólne obszary rozwoju Wydziału podporządkowane są kształceniu kadry inżynierskiej i naukowej w standardach międzynarodowych, zgodnie też potrzebami społecznymi związanymi z regionalnym rynkiem pracy. Rozwój naukowy jest związany z potrzebami innowacyjnej gospodarki, opartej na wymianie i współpracy międzynarodowej, uwzględniającej bieżące potrzeby jednostek gospodarczych.

W strategii wyodrębniono pewne sfery priorytetowe rozwoju. Jest to osiągnięcie i utrwalenie pełnych praw akademickich w dyscyplinie *architektura i urbanistyka*, wspieranie dalszego rozwoju kadrowego i zaplecza badawczego, aktywność w działalności lokalnej, ogólnokrajowej i międzynarodowej oraz we współpracy gospodarczej, a także realizowanie planów inwestycyjnych i remontów. Sfery te szczegółowo opisano w *Raporcie Samooceny* (kształcenie, kadra, badania, uprawnienia, współpraca międzynarodowa, inwestycje i remonty).

Należy stwierdzić, że Władze wizytowanego kierunku podejmują ustawiczne działania mające na celu rozbudowanie różnorodności oraz innowacyjności oferty kształcenia, zgodnie z misją Uczelni i jej strategią.

Koncepcja kształcenia kierunku *architektura*, realizowanego na Wydziale Budownictwa i Architektury PŚ opiera się – jak stwierdzono – na zrównoważonym udziale w nim wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, poprzez odpowiednie zestawienie przedmiotów z dyscyplin inżynierskich i artystycznych, które współpracując ze sobą starają się przygotować studenta do pracy w zawodzie architekta. Na kierunku *architektura*: „kontynuowane i rozwijane są tradycyjne wartości, tj.: poszanowanie i poszukiwanie prawdy, wolność wyrażania myśli, wolność badań naukowych i nauczania, zasady etyczne, patriotyzm i humanizm, z jednoczesnym uwzględnieniem dziedzictwa

dóbr kultury współczesnej i zabytków. Mając na uwadze uniwersalne wartości ogólnoludzkie, obywatelskie i akademickie podejmuje działania w celu kształtowania umysłów, postaw i charakterów młodzieży, przekazując jej swoją wiedzę, umiejętności oraz tradycyjne wzorce postępowania”.

Jednym z elementów strategii rozwoju są starania w ciągłym podnoszeniu kwalifikacji. Politechnika Świętokrzyska przygotowała wniosek o notyfikację dyplomów uczelni na kierunku *architektura i urbanistyka* na terenie Unii Europejskiej, zgodnie z art. 21 (7) Dyrektywy 2005/36/WE. Kompletny wniosek został złożony do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2013r. W międzyczasie zmieniła się procedura ubiegania się o notyfikację i obecnie wniosek jest w Komisji Europejskiej. Wniosek jest – jak stwierdzono – na etapie rozpatrywania przez komisje poszczególnych krajów członkowskich.

Jako że zawód architekta należy do zawodów regulowanych i obowiązuje ścisła procedura obiegu o uprawnienia budowlane w specjalności architektonicznej i wymagania co do kandydatów, którzy aspirują do ich uzyskania – co związane jest także z istnieniem już podczas studiów regulacji w postaci standardów kształcenia określonych w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: weterynarii i architektury oraz Dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu i Rady Europy z dnia 7 września 2005r.* – kierunek *architektury* nie odbiega zbyt w swojej różnorodności innowacyjności od ofert innych jednostek realizujących nauczanie na tym kierunku. Tutaj związane jest to bardziej z regionalnym nastawieniem lokalnego rynku architektonicznego, specyfiką środowiska przyrodniczego i kulturowego, specjalizacją i kompetencjami kadry nauczającej oraz realizacją kierunku na Wydziale Budownictwa i Architektury, a nie na Wydziale Architektury (co jest widoczne zwłaszcza w składzie minimum kadrowego i pozostałych nauczycieli nauczających, gdzie udział nauczycieli reprezentujących dyscyplinę *architektury i urbanistykę* oraz dyscyplinę *budownictwa* jest równoważny). Elastyczność kształtowania oferty wynika także z możliwości w miarę indywidualnego, choć sterowanego merytorycznie, kształtowania ścieżki studiowania przez program przedmiotów do wyboru (wyboru 1 z 2 bloków), bardzo dużą swobodę i inicjatywę własną w wyborze miejsc praktyki (co uznano za pewien defekt) oraz ograniczonego wyboru promotora i tematu dyplomu. Stopień innowacyjności i różnorodności oferty kształcenia oraz możliwości jej elastycznego kształtowania z ww. powodów jest więc ograniczony, choć zapewniony.

Politechnika Świętokrzyska planuje też w niedalekiej przyszłości wystąpienie z wnioskiem do MNiSW o prawo do prowadzenia przewodów doktorskich w dyscyplinie *architektura i urbanistyka*. Planowane jest również stopniowe zwiększanie liczby samodzielnych pracowników oraz wprowadzenie studiów doktoranckich w tej dyscyplinie. Zakładane jest również zwiększenie wymiaru praktyki zawodowej – projektowej na studiach pierwszego stopnia z 2 do 4 tygodni oraz wprowadzenie praktyki projektowej na studiach drugiego stopnia, w wymiarze 4 tygodni, co przyczyni się do zwiększenia umiejętności praktycznych absolwentów kierunku *architektura*.

Działania Wydziału są mocno wspierane przez Władze Uczelni, dla których kierunek *architektura* jest bardzo ważny, humanizujący techniczny charakter Uczelni i jednocześnie podnoszący jej rangę. Akcentowano to wielokrotnie, w szczególności na spotkaniu Zespołu Oceniającego z J.M. Rektorem Politechniki Świętokrzyskiej.

- 2) wewnątrzni i zewnątrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

W procesie określania koncepcji kształcenia zapewniono – choć w stopniu niepełnym – udział interesariuszy zewnętrznych oraz wewnętrznych. U uruchomienie studiów na kierunku *architektura* związane było, jak wskazano, przede wszystkim z występującym w regionie świętokrzyskim zapotrzebowaniem na specjalistów w tej dziedzinie – potrzebą uzupełnienia w

jednostkach projektowych i wykonawczych specjalistycznej kadry inżynierskiej specjalności architektonicznej. W porozumieniu z Oddziałem Polskiej Izby Architektów w Kielcach przeprowadzone zostało rozpoznanie, potwierdzające zapotrzebowanie na specjalistów z dziedziny architektury w podstawowych jednostkach samorządowych, które w ówczesnym systemie zarządzania przejmowały na siebie coraz liczniejsze obowiązki z zakresu planowania przestrzennego, architektury i budownictwa oraz ochrony zabytków i dziedzictwa kultury.

Istotne znaczenie dla Wydziału ma współpraca ze Świętokrzyską Okręgową Izbą Architektów oraz kieleckim oddziałem SARP. Wielu prowadzących zajęcia to czynni zawodowo architekci. W ramach współpracy organizowane są prezentacje prac dyplomowych absolwentów kierunku *architektura*. Zarząd Świętokrzyskiej Okręgowej Izby Architektów Rzeczypospolitej Polskiej w Kielcach oraz Zarząd Stowarzyszenia Architektów Polskich o. Kielce uczestniczył w kompletowaniu wyspecjalizowanej kadry naukowo-dydaktycznej. Na spotkaniach przedstawiciele Uczelni z zarządami ww. Izby Architektów i SARP-u omawiane były sprawy dotyczące potrzeb kadrowych, głównie w zakresie prowadzenia praktycznych zajęć dydaktycznych przez uprawnionych i doświadczonych w zawodzie projektantów.

W procesie kształtowania koncepcji kształcenia uczestniczyli – jak stwierdzono w *Raporcie Samooceny (RS)* – przedstawiciele licznych środowisk akademickich z Wydziałów Architektury w kraju i za granicą: Politechniki Krakowskiej, Politechniki Gliwickiej, Politechniki Łódzkiej, Politechniki Warszawskiej oraz Politechniki Lwowskiej i uczelni wyższych w Kijowie. Wprowadzenie do polskiego systemu edukacji Krajowych Ram Kwalifikacji, które wynikają z realizacji założeń Deklaracji Bolońskiej, oraz uwzględnienie standardów kształcenia (*Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 29 września 2011r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów weterynarii i architektury*) spowodowało znowelizowanie Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Ponadto w celu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na kierunku *architektura*, w szczególności w celu dostosowania kierunkowych efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy i wykorzystania opinii pracodawców, przy tworzeniu programów kształcenia, Rada Wydziału w dniu 7 listopada 2012r. wniosowała do Rektora o powołanie Zespołu Konsultacyjnego działającego przy Dziekanie WBiA. Zespół Konsultacyjny – reprezentujący podmioty gospodarcze, instytucje państwowe i społeczne zainteresowane efektami kształcenia absolwentów Wydziału Budownictwa i Architektury – został powołany *Zarządzeniem Nr 3/13 Rektora Politechniki Świętokrzyskiej*. Skład osobowy ww. Zespołu został później skorygowany *Uchwałą Rady Wydziału Nr 207/14 z 5 listopada 2014r.*

Jak stwierdza się w *Raporcie Samooceny* Władze nadały Zespołowi szczególne kompetencje i sprecyzowały oczekiwania, a w szczególności: wsparcie w procesie realizacji programu kształcenia poprzez stanowisko odnośnie doboru przedmiotów i wymiarów godzinowych, weryfikacji kierunkowych efektów kształcenia, oceny skuteczności realizacji tych programów i propozycji korygujących lub zamiennych, oceny co do spełnienia wymagań pracodawców, propozycji obsady kadrowej wybranych zajęć, propozycji problematyki szkoleń dokształcających dla studentów, współpracy przy wyborze tematów prac dyplomowych oraz współpracy przy realizacji praktyk zawodowych.

Analiza dokumentów związanych z powołaniem ww. Zespołu Konsultacyjnego wskazuje (załącznik 45 i 46 *RS*), że jego skład osobowy, będący reprezentacją różnych środowisk związanych z branżą budowlaną, jest wspólny dla całego Wydziału oraz realizowanych na nim kierunków: *architektura* i *budownictwo*. Nie bierze się pod uwagę odmiennego statusu i charakteru obu kierunków. Choć występuje powinowactwo w sferze działalności zawodowej obu branż, to jednak nie są to branże pokrewne. Uważa się to za istotny mankament, podważający reprezentatywność działań tego zespołu w sferze architektury; wszak w skład powołanego Zespołu Konsultacyjnego – 8 osobowego w 2013r. (załącznik 45 *RS*), a 10 osobowego w 2014r. (załącznik 46 *RS*) – wchodzi zawsze jedynie 1 architekt (sic!), reprezentujący Świętokrzyską Okręgową Izbę Architektów RP. To nie jest właściwa reprezentacja.

W Zespole Konsultacyjnym brakuje reprezentacji innych, poza izbą zawodową architektów, stowarzyszeń twórczych z dyscypliny *architektury i urbanistyki*, takich jak oddziały regionalne Stowarzyszenia Architektów Polskich (SARP) i Towarzystwa Urbanistów Polskich TUP, szczególnie kompetentnych w tych sprawach, jako interesariuszy zewnętrznych. Merytorycznie mają oni bardzo dużo do powiedzenia na temat koncepcji kształcenia oraz realizowanych i planowanych ich modyfikacji, doskonalących program kształcenia na tym kierunku. One są do tego predysponowane i w tym zakresie mają najwyższe kompetencje i doświadczenie (SARP ponad 100-letnie). Do ich zadań podstawowych należy w szczególności również opiniowanie minimalnych wymagań programowych w zakresie kształcenia zawodowego architektów i urbanistów oraz wnioskowanie w tych sprawach. To ich należy pytać i prosić o opinię w pierwszym rzędzie, razem z przedstawicielami izb zawodowych. Przedstawiciele tych interesariuszy ewidentnie w powołanym Zespole Konsultacyjnym brakuje.

Nie odnotowano też analiz wniosków formułowanych wielokrotnie przez Stowarzyszenie Architektów Polski SARP, Izbę Architektów Rzeczypospolitej Polskiej, Towarzystwo Urbanistów Polskich i uchwał podejmowanych w tym zakresie oraz wyrażanych publicznie postulatów środowiska architektów dotyczących kluczowych kwalifikacji absolwenta studiów na kierunku *architektura*, niezbędnych do podjęcia praktyki zawodowej. Uwzględnienie wyników analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy winny przekładać się na zapisy programu studiów, o czym stanowi § 8 ust. 1 pkt 2, lit. i) *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia* podstawowa jednostka organizacyjna uczelni może prowadzić studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia albo jednolite studia magisterskie, jeżeli jednostka ta dokonuje bieżącej analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy.

Jak stwierdzono w *Raporcie Samooceny* spotkania Władz Wydziału z interesariuszami zewnętrznymi, którzy wchodzi w skład Zespołu Konsultacyjnego Wydziału Budownictwa i Architektury, odbywają się nie rzadziej niż raz w roku. Jak to również odnotowano interesariusze zewnętrzni pozytywnie ocenili programy kształcenia na kierunku *architektura* oraz zakres pytań dyplomowych. Opinia przedstawicieli Świętokrzyskiej Okręgowej Izby Architektów Rzeczypospolitej Polskiej była pozytywna także w ocenie pierwszych absolwentów kierunku.

Z *Raportu Samooceny* oraz z przeprowadzonej wizytacji nie wynika, by spotkania Zespołu przyjęły trwałą formę spotkań okresowych, z pisemnym zapisem ich wyników (np. protokoły, wnioski, opinie etc.). Trudno też oczekiwać by spotkania 1-2 razy do roku było efektywne. Działania Wydziału stwarzają więc instytucjonalne podstawy (po dokonaniu korekty składu osobowego lub przeorientowaniu kompetencyjnym), do wpływania interesariuszy zewnętrznych na doskonalenie programów studiów, czy jednak jest to realne stanowienie opiniodawcze i produktywne wykorzystanie – tego do końca nie stwierdzono.

Należałoby więc zadbać, aby spotkania Zespołu Konsultacyjnego dotyczące kierunku *architektura* – bo trudno sobie wyobrazić aby skład zespołu opiniującego ofertę kształcenia na tym kierunku stanowiła jedynie jedna osoba – przybrały produktywną dla kształcenia na ocenianym kierunku formę współpracy i stały się trwałym elementem budowania świadomości koniecznego współdziałania i wspólnej polityki edukacyjnej w dziedzinie architektury – kreowania permanentnej dyskusji uczelniano-środowiskowej.

Zaleca się więc skorygowanie zasad działania ww. Zespołu i nadanie mu większej reprezentatywności w dyscyplinie, dla której opinie mają służyć. Zaleca się także zinstytucjonalizowanie formy jego działania, z określeniem wyraźnych jego celów i zakresu, z intencją zapewnienia efektywnej pracy dla doskonalenia jakości kształcenia. W doskonaleniu realizacji oferty kształcenia w sferze architektury jest ona niewystarczająca.

Ważną rolę w procesie określania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku studiów odgrywają również interesariusze wewnętrzni, tj.: pedagodzy – praktykujący projektanci, którzy pracę na stanowiskach naukowo-dydaktycznych łączą z własną działalnością projektową.

Jak wynika z wywiadu przeprowadzonego przez eksperta ds. studenckich przedstawiciele studentów nie biorą bezpośredniego udziału w procesie kształtowania sylwetki absolwenta oraz pracy nad opracowywaniem efektów kształcenia oraz ich ewaluacją poprzez udział w pracach nad planami studiów i programami kształcenia. Projektowaniem programów kształcenia oraz ich aktualizacją zajmuje się na ocenianym kierunku Komisja Programowa, która działa w tym zakresie na podstawie procedur wydziałowych WBiA-P9 i P10. Procedury wyznaczają podmioty odpowiedzialne za ich realizację, terminy oraz sposób, w jakie są one zobowiązane do pracy nad programami kształcenia.

Obecnie funkcjonująca Komisja została powołana *Uchwałą Rady Wydziału nr 34/12 i Uchwałą Rady Wydziału nr 138/14*. W składzie komisji nie zapewniono jednak udziału przedstawicieli studentów, co ocenia się negatywnie. Niemniej jednak podczas wizytacji przedstawiono zespołowi oceniającemu wymagane przez art. 68 ust. 1 punkt 2) *Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym* opinie właściwego organu samorządu studenckiego dotyczące uchwalanych planów studiów i programów kształcenia na ocenianym kierunku. Opinie dotyczyły ostatnich zmian w programach kształcenia, a jedna z nich zawierała sugestie zmian. Za celowe uznano aktywne włączenie studentów w proces konstruowania koncepcji programowej Jednostki już na etapie jej projektowania.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego³.....znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.

Koncepcja kształcenia na Wydziale zbudowana jest na równoważnym udziale w tym kształceniu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, poprzez odpowiednie zestawienie przedmiotów z dyscyplin inżynierskich i artystycznych. Wpisuje się ona w realizację celów, jakie zostały postawione w misji Uczelni i w strategii jej rozwoju oraz w strategii rozwoju Wydziału. Ich intencją jest określenie kierunków i działań priorytetowych w sferze edukacji oraz mobilizacja do podjęcia działań podnoszących prestiż naukowy kierunku. Ogólne obszary rozwoju Wydziału podporządkowane są kształceniu kadry inżynierskiej i naukowej, zgodnie z potrzebami społecznymi związanymi z regionalnym rynkiem pracy.

Jednostka nadała swojej ofercie kształcenia profil ogólnoakademicki i przyporządkowała do obszaru *nauk technicznych*, dziedziny *nauk technicznych* i dyscypliny naukowej *architektura i urbanistyka*. Jest to dla Jednostki kwalifikacja wiążąca i skutkuje wyrażeniem przez nią woli zaliczenia do minimum kadrowego jedynie osób reprezentujących wskazany przez Uczelnię obszar, dziedzinę i dyscyplinę oraz posiadających w ich zakresie dorobek naukowy lub artystyczny. Należy to skorygować, jeśli Uczelnia proponuje do tego minimum osoby reprezentujące inne kwalifikacje. Wpływa to bowiem w sposób bezpośredni na status i charakter koncepcji kształcenia realizowanej przez Jednostkę na tym kierunku.

2.

Na Wydziale interesariusze zewnętrzni oraz wewnętrzni uczestniczą – choć w stopniu niepełnym – w procesie określania koncepcji kształcenia. Powstanie Zespołu Konsultacyjnego zapewnia formę i ramy organizacyjne funkcjonowania środowiskowego forum opiniotwórczego na Wydziale. Nie jest ono jednak reprezentatywne dla kierunku *architektura* i w doskonaleniu realizacji oferty kształcenia w

2. według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie;

sferze architektury jest ona niewystarczająca. Brakuje należytej reprezentacji przedstawicieli środowisk, twórczo z architekturą związanych.

Zaleca się sformułowanie celów i zasad działania ww. Zespołu i nadanie mu większej reprezentatywności w dyscyplinie i na kierunku, dla którego jego opinie mają służyć. Zaleca się także zinstytucjonalizowanie jego konsultacyjnej formy cyklicznego, permanentnego działania.

Zaleca się też większe wykorzystanie potencjalnej aktywności studentów na etapie projektowania programów.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie.

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunku się wywodzi; opis efektów jest publikowany.

Koncepcja kształcenia dla cyklu kształcenia rozpoczętego w roku akademickim 2012/2013 osadza wizytowany kierunek o profilu ogólnoakademickim w obszarze *nauk technicznych* w dziedzinie *nauk technicznych* w dyscyplinie *architektura i urbanistyka*. Uczelnia określiła efekty kształcenia dla kierunku *architektura i urbanistyka*, uwzględniając *Krajowe Ramy Kwalifikacji* dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz standardy kształcenia dla kierunku *architektura* (*Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 29 września 2011r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów weterynarii i architektury*). Efekty kształcenia zostały określone *Uchwałą Rady Wydziału Budownictwa i Architektury Nr 161/12 z dnia 13 czerwca 2012r.*, a następnie zatwierdzone przez Senat Politechniki Świętokrzyskiej *Uchwałą nr 330/2012 z dnia 20 czerwca 2012r.* W dniu 24 września 2014r. Senat Uczelni podjął *Uchwałę Nr 135/14 w sprawie zmiany nazwy kierunku studiów architektura i urbanistyka na kierunek architektura* oraz określił efekty kształcenia dla planów studiów i programów kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *architektura*. Zmiany w planach studiów i programach studiów wynikające ze zmian w przepisach prawa, a także doskonalenia procesu kształcenia do zmieniających się potrzeb wewnętrznych, odbywają się zgodnie z przyjętą w Uczelni procedurą.

Rada Wydziału Budownictwa i Architektury *Uchwałą nr 160/2012 z dnia 13 czerwca 2012r.* uchwaliła plany i programy studiów dla ocenianego kierunku obowiązujące od roku akademickiego 2012/2013 studiów stacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim. *Uchwałą Rady Wydziału Budownictwa i Architektury Nr 135/14 z dnia 24 lutego 2014r.* zostały zatwierdzone zmiany w siatce studiów stacjonarnych pierwszego stopnia.

Wytyczne dotyczące przygotowania programów studiów, w tym planów studiów, zgodnie z wymaganiami art. 68 ust. 1 pkt 2 *Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.)* określa *Uchwała Senatu Nr 288/12 z dnia 18 stycznia 2012 r. w sprawie wytycznych Senatu Politechniki Świętokrzyskiej dla Rad Wydziałów dotyczących planów studiów i programów kształcenia*, ze zmianami wprowadzonymi *Uchwałą Senatu Nr 316/12 z dnia 25 kwietnia 2012r.* Na podstawie tej uchwały Rektor Uczelni wydał *Zarządzenie Nr 10/12 z dnia 21 lutego 2012r. w sprawie szczegółowego sposobu projektowania planów studiów i programów kształcenia* oraz *Zarządzenie Nr 78/13 z dnia 18 listopada 2013r. w sprawie realizacji wytycznych do*

planów i programów nauczania, ze zmianami wprowadzonymi *Zarządzeniem Nr 11/15 z dnia 12 lutego 2015r.*

Opracowane efekty kształcenia odnoszące się do poszczególnych przedmiotów dostępne są w Dziekanacie oraz na stronie internetowej Uczelni. Rozwiązanie takie zapewnia niezbędną dostępność do opisu efektów kształcenia dla zainteresowanych podmiotów.

Program kształcenia na kierunku *architektura* obejmuje opis zakładanych efektów kształcenia oraz program studiów. Opis zakładanych efektów kształcenia, charakterystycznych dla tego kierunku, jest podstawą konstrukcji programu studiów i jego zakładanych kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które to z kolei są realizowane poprzez moduły przedmiotów, wymienione w pkt. 1.2. pt.: „*Struktura programu kształcenia*”.

Jak stwierdza się w *Raporcie Samooceny* celem kształcenia na studiach pierwszego stopnia kierunku *architektura* jest:

- nabycie podstawowej wiedzy inżynierskiej z zakresu historii i teorii architektury i urbanistyki, sztuk pięknych, budownictwa i technologii budowlanych, konstrukcji budowlanych, fizyki budowli, projektowania architektonicznego i urbanistycznego, prawa budowlanego, ekonomiki oraz organizacji procesu inwestycyjnego i organizacji procesu projektowego w kraju i w państwach członkowskich Unii Europejskiej,
- nabycie umiejętności kształtowania środowiska człowieka zgodnie z jego potrzebami użytkowymi oraz tworzenia projektów spełniających wymagania estetyczne, użytkowe i techniczne, posługiwanie się językiem obcym na poziomie biegłości B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy, umiejętności posługiwanie się językiem specjalistycznym z zakresu kierunku studiów oraz nabycie umiejętności korzystania z baz danych i literatury fachowej,
- przygotowanie absolwenta do wykonywania zawodu inżyniera architekta w zakresie projektowania podstawowych obiektów architektonicznych wraz z ich otoczeniem, podjęcia działalności zawodowej w charakterze pracowników pomocniczych w wykonawstwie i nadzorze budowlanym oraz ustawicznego samokształcenia i doskonalenia zawodowego,
- przygotowanie absolwenta do samodzielnej oraz zespołowej pracy, w przygotowaniu, wykonawstwie i nadzorze budowlanym, w zakresie projektowania urbanistycznego i projektowania obiektów architektonicznych wraz z ich otoczeniem,
- przygotowanie absolwenta do podjęcia studiów drugiego stopnia.

Celem kształcenia na studiach drugiego stopnia kierunku *architektura* jest:

- nabycie zaawansowanej wiedzy z zakresu projektowania architektonicznego i urbanistycznego, prac konserwatorskich i planowania przestrzennego, stosowania procedur opracowania projektów obiektów architektonicznych, z uwzględnieniem czynników funkcjonalnych, konstrukcyjnych, technologicznych, instalacyjnych, społecznych, ergonomicznych, bezpieczeństwa i komfortu użytkowania,
- nabycie umiejętności rozwiązywania złożonych problemów projektowych, opracowywania i realizacji programów badawczych, podejmowania przedsięwzięć o zasięgu międzynarodowym, uczestniczenia w badaniach w dziedzinach związanych bezpośrednio z architekturą i urbanistyką,
- przygotowanie absolwenta do pracy w pracowniach projektowania architektonicznego i urbanistycznego, jednostkach administracji samorządowej i państwowej oraz w instytutach badawczych,
- przygotowanie absolwenta do podjęcia pracy twórczej w zakresie projektowania architektonicznego i urbanistycznego, wykonywania samodzielnych funkcji w projektowaniu, kierowania pracami budowlanymi w specjalności architektonicznej, a także do koordynowania prac w zespołach projektowych,
- przygotowanie absolwenta do podjęcia studiów trzeciego stopnia.

W czasie wizytacji Zespół Oceniający przeanalizował dokumentację, która wskazuje, że zakładane efekty kształcenia zapewniają osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia

sformułowanych w standardach kształcenia dla kierunku *architektura* (Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 29 września 2011r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów *weterynarii i architektury*), efektów obszarowych z obszaru *nauk technicznych* oraz uwzględniają pełne zestawienie wymaganych efektów prowadzących do nabycia kompetencji inżynierskich. Są one zgodne z *Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego* oraz koncepcją rozwoju kierunku.

Dla ocenianego kierunku studiów pierwszego stopnia studiów zostało sformułowanych 30 efektów kierunkowych, z uwzględnieniem: wiedzy – 16 efektów, umiejętności – 15 i kompetencji – 9. Uwzględniono wszystkie efekty kształcenia dla danego obszaru nauki, z której kierunek się wywodzi i są wystarczające z punktu widzenia wymogów KRK. Struktura kierunkowych efektów kształcenia jest prawidłowa. Dobrze wpisuje się w efekty obszarowe i kompetencje inżynierskie, tworząc właściwą dla architektury tożsamość kierunku, zgodnie z jego standardami.

Kierunkowe efekty kształcenia dla studiów I stopnia zostały jednoznacznie przyporządkowane do właściwych efektów obszarowych a jednocześnie, w ramach przedstawionej „*Matrycy efektów kształcenia dla studiów pierwszego stopnia*” (Załącznik nr 3 RS), do poszczególnych modułów kształcenia/przedmiotów. Przedmiotowe efekty kształcenia zostały właściwie sformułowane w sylabusach przedmiotów, w układzie efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, a ich treść jest w pełni zgodna z wymaganiami KRK. Zatem dla studiów I stopnia kierunku *architektura* występuje zgodność kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia z wymaganiami KRK, a jednocześnie spójność z przyjętą koncepcją kształcenia.

Dla studiów II stopnia zostało sformułowanych 27 efektów kierunkowych z uwzględnieniem: 11 efektów – w zakresie wiedzy, 19 – w zakresie umiejętności i 7 – w zakresie kompetencji społecznych. Kierunkowe efekty kształcenia dla tego stopnia zostały jednoznacznie przyporządkowane do właściwych efektów obszarowych a jednocześnie w ramach przedstawionej „*Matrycy efektów kształcenia dla studiów drugiego stopnia*” (Załącznik nr 4 RS). przyporządkowane do poszczególnych modułów kształcenia/przedmiotów. Jednocześnie w kartach przedmiotów w sposób precyzyjny i jednoznaczny sformułowano szczegółowe efekty kształcenia przyporządkowując je efektom kierunkowym. Szczegółowe efekty kształcenia zgodnie z wymaganiami KRK zostały podzielone na efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Zatem również dla studiów II stopnia kierunku, ze wskazywaniem w ich treści „elementarnej wiedzy”, występuje zgodność kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia z wymaganiami KRK, a jednocześnie są one spójne z przyjętą koncepcją kształcenia.

Jak wskazano powyżej Uczelnia przedstawiła więc jednoznaczne przyporządkowanie kierunkowych efektów kształcenia do efektów szczegółowych, zarówno w odniesieniu do studiów I, jak i II stopnia, w tym również w zakresie realizowanych praktyk zawodowych. Analiza treści i powiązań kierunkowych i szczegółowych efektów kształcenia wskazuje jednoznacznie na możliwość osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów kształcenia.

Opracowana koncepcja kształcenia ma realny związek z możliwościami realizacyjnymi. Efekty kształcenia logicznie ze sobą korespondują. Koncepcja kształcenia, myślenia całościowego, łączącego spektrum wiedzy i umiejętności, znajduje zrozumienie kadry dydaktycznej i jest tutaj konsekwentnie wdrażana. Studia inżynierskie przygotowując do zawodu projektanta – inżyniera architekta – kształtują etyczną i techniczno-twórczą postawę oraz umożliwiają podjęcie dalszych studiów i osiąganie doskonalenia zawodowego. Absolwenci studiów pierwszego stopnia są przygotowani do pracy zawodowej, jako pracownicy kadry pomocniczej oraz do kontynuowania nauki na studiach drugiego stopnia. Naukę kontynuują zarówno na Politechnice Świętokrzyskiej, jak i na innych uczelniach, takich jak np.: Politechnika Krakowska, Politechnika Warszawska, Politechnika Rzeszowska. Absolwenci studiów drugiego stopnia są kompleksowo przygotowani do zawodu architekta. Osiągają sukcesy w konkursach, są zatrudniani w pracowniach projektowych i firmach budowlanych oraz wydziałach architektury na terenie całego kraju.

Szczegółowy opis założonych efektów kształcenia dostępny jest dla studentów, w szczególności za pośrednictwem strony internetowej Wydziału, gdzie opublikowano programy kształcenia i plany studiów oraz sylabusy poszczególnych przedmiotów. Potwierdzili to jednoznacznie studenci w rozmowie z Zespołem Oceniającym. Studenci mają ponadto możliwość zapoznania się z modułowymi efektami kształcenia za pośrednictwem ustnej informacji, udzielanej im przez prowadzących zajęcia. Odbywa się to zawsze na pierwszych zajęciach z prowadzonego przez nich kursu. Studenci zapoznają się z informacjami zawartymi w kartach przedmiotów i uważają je za przydatne w toku studiów.

Szczegółowe cele i efekty kształcenia zawarte zostały w kartach opisu przedmiotu (sylabusach). Dostępne są one *on line* oraz w dziekanacie. Są również przedstawiane zawsze przez prowadzących, na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu.

- 2) efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne,

Sformułowane efekty kształcenia są zrozumiałe i sprawdzalne. Użyte sformułowania są dość precyzyjne i pozwalają zrozumieć, zarówno specyfikę kierunku, jak i ofertę edukacyjną Wydziału. Istnieje uporządkowany system ich ewaluacji, wypracowany i rozwijany przez Wydział, od momentu powstania wizytowanego kierunku *architektura*.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym dość precyzyjnie i z przekonaniem potrafili określić zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji, jakie posiadać powinna osoba kończąca oceniany kierunek. Co więcej, studenci potrafili wskazać najważniejsze efekty kształcenia zdefiniowane na ocenianym kierunku studiów. Ich zdaniem sformułowane efekty są „intuicyjne i zrozumiałe”. Stwierdzili też, że efekty kształcenia na ich kierunku są sprawdzalne. Można je zweryfikować nie tylko poprzez funkcjonujący system ich weryfikacji na uczelni, ale przede wszystkim w pracy zawodowej, poprzez staże i liczne zajęcia praktyczne, na niej wykonywane. Jako przykłady form weryfikacji zdobywanych efektów kształcenia podali również prace dyplomowe i projektowe.

- 3) jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

Kierunek *architektura* objęty jest systemem weryfikacji efektów kształcenia, który znajduje umocowanie w *Regulaminie Studiów*, uchwałach Senatu Uczelni lub Rady Wydziału czy odpowiednich zarządzeniach Rektora Politechniki Świętokrzyskiej. Metoda weryfikacji efektów kształcenia na poziomie przedmiotów ujęta jest w sylabusach. Końcowe efekty kształcenia weryfikowane są w procesie dyplomowania. Zasady weryfikacji efektów kształcenia osiąganych na praktykach zawodowych znajdują się w karcie przedmiotu, *Regulaminie praktyk*, programie praktyk i zasadach ich zaliczania.

Zasady weryfikacji efektów kształcenia na Wydziale Budownictwa i Architektury określone zostały w załączniku do *Uchwały Senatu Politechniki Świętokrzyskiej, konstytuującej System Zapewniania Jakości Kształcenia w Uczelni* na formularzu 1.4.0, stanowiącym procedurę 1 pkt. 4, o nazwie „weryfikacja osiągnięcia efektów kształcenia”. Wskazana procedura określa główne sposoby weryfikacji efektów kształcenia tj. egzamin, zaliczenia, ocena odbycia praktyki zawodowej, weryfikacja w procesie dyplomowania. Procedura ta wyznacza dokładny podział zadań i harmonogram działań poszczególnych osób odpowiedzialnych za weryfikację osiągania przez studentów efektów kształcenia, jak również związane z tym wzory dokumentów. O zasadach oraz

wyborze formy weryfikacji efektów kształcenia decyduje każdy z prowadzących określone zajęcia, informując o nich studentów na pierwszych zajęciach. Każdy prowadzący zobowiązany jest po zakończeniu prowadzonych przez siebie zajęć sporządzić dokładną analizę osiągniętych przez studentów efektów kształcenia w specjalnym formularzu. Dane przekazywane są kolejno koordynatorom przedmiotów oraz po zestawieniu ich z ankietą wypełnianą przez studentów do Rady Programowej oraz Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Proces ten uznaje się za przejrzysty oraz skuteczny.

Szczegółowe procedury weryfikacji zostały opracowane także na Wydziale Budownictwa i Architektury. Procedury znajdują się w Księdze Procedur i Instrukcji Wydziałowych. Na Wydziale Budownictwa i Architektury opracowane i realizowane są następujące procedury weryfikacji:

- procedura weryfikacji efektów kształcenia na poziomie przedmiotu (Procedura WBiA-P9),
- procedura weryfikacji efektów kształcenia w trakcie realizacji praktyk (Procedura WBiA-P10),
- procedura weryfikacji efektów kształcenia w procesie dyplomowania na studiach pierwszego stopnia (Procedura WBiA-P11),
- procedura weryfikacji efektów kształcenia w procesie dyplomowania na studiach drugiego stopnia (Procedura WBiA-P12).

Na ocenianym kierunku stosuje się następujące formy weryfikacji zdobywanych efektów kształcenia: egzamin w formie pisemnej i ustnej, zaliczenia w formie kolokwiiów, projektów, testów, sprawozdań, referatów, prezentacji, odpowiedzi ustnej z różnego rodzaju form zajęć takich jak: ćwiczenia, projekty, laboratoria, czy seminaria. Na etapie praktyki zawodowej analizuje się dokumentację związaną z praktyką, natomiast w trakcie procesu dyplomowania efekty zdobyte przez studenta weryfikuje komisja egzaminacyjna, w oparciu o ustanowione wcześniej kryteria.

Zasady weryfikacji efektów kształcenia osiąganych w ramach praktyk reguluje *Zarządzenie Nr 42/14 Rektora Politechniki Świętokrzyskiej z dnia 24 czerwca 2014r.*, w sprawie *Regulaminu praktyk studenckich* oraz procedura opracowana w Wydziałowej Księdze Procedur. Weryfikacja osiągnięcia założonych efektów kształcenia w zakresie praktyk odbywa się na podstawie: bieżącej kontroli jakości odbywanych praktyk, wydania opinii wyrażającej ocenę poziomu osiągnięcia efektów kształcenia, zatwierdzenia sprawozdania z praktyk przez przedstawiciela jednostki, w której odbyła się praktyka. Osiągnięcie założonych efektów kształcenia w zakresie praktyk zawodowych jest potwierdzone zaliczeniem praktyki.

Weryfikacja końcowych efektów kształcenia odbywa się w procesie dyplomowania. Zasady dyplomowania określone są w *Regulaminie studiów*. Szczegółowe warunki dotyczące tematów i realizacji prac dyplomowych inżynierskich oraz zakresu egzaminu dyplomowego określone są w *Uchwałach Rady Wydziału Budownictwa i Architektury: nr 31/12 z dnia 7 listopada 2012 r. w sprawie tematów i realizacji prac dyplomowych inżynierskich oraz zakresu egzaminu dyplomowego, ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą Nr 134/14 z dnia 24 lutego 2014r. oraz Nr 58/13 z dnia 27 marca 2013r. w sprawie tematów i realizacji prac dyplomowych magisterskich* oraz zakresu egzaminu dyplomowego. Ponadto Rada Wydziału Budownictwa i Architektury podejmuje uchwały dotyczące wyrażenia zgody na pełnienie funkcji opiekuna lub recenzenta pracy dyplomowej przez doktorów lub specjalistów spoza Politechniki Świętokrzyskiej zatrudnionych, na Wydziale Budownictwa i Architektury, terminów opracowania recenzji pracy dyplomowej przez promotora oraz recenzenta, limitów prac dyplomowych przypadających na promotora.

W Politechnice Świętokrzyskiej w Kielcach obowiązują zapisy „Instrukcji kancelaryjnej”, stanowiącej załącznik nr 2 do *Zarządzenia Rektora nr 4/09 z dnia 29 stycznia 2009r. w sprawie stosowania Rzeczonego Wykazu Akt i Instrukcji Kancelaryjnej*, określającej zasady postępowania, mające zapewnić sprawne i szybkie wykonywane czynności kancelaryjnych, uzupełniona *Zarządzeniami Nr 83/10 oraz Nr 85/10 z dnia 9 grudnia 2010r.* Instrukcja oraz rzeczowy wykaz akt określają zasady przechowywania i postępowania z aktami w toku bieżącej pracy w komórkach organizacyjnych. Po upływie okresu przechowywania akt w dziekanatach, akta przekazywane są do

archiwum uczelnianego na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego, sporządzonego zgodnie z oznaczeniem przewidzianym w instrukcji oraz zgodnie z określonymi w niej symbolami.

Rektor w dniu 13 stycznia 2014r. wydał *Zarządzenie Nr 5/14 w sprawie archiwizacji prac dyplomowych w Politechnice Świętokrzyskiej*. Każda praca jest wprowadzana przez studenta do systemu USOS. Studenci w systemie wpisują: tytuł pracy w języku polskim i angielskim, streszczenie pracy w języku polskim i angielskim, słowa kluczowe w języku polskim i angielskim. Następnie wczytują pliki pdf. zawierające skan zadania na pracę dyplomową, skan wypełnionych i podpisanych przez studenta oświadczeń i treść pracy dyplomowej. Recenzje pracy również sporządzane są w systemie USOS.

Dokumentacja toku studiów – związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. np. protokoły egzaminacyjne i dyplomy oraz suplementy – prowadzona jest prawidłowo.

Szczegółową organizację roku akademickiego na studiach stacjonarnych ustala Rektor. Plany zajęć, wraz z nazwiskami prowadzących zajęcia, podawane są do wiadomości studentów przed rozpoczęciem semestru na stronie internetowej uczelni. Każdy semestr obejmuje piętnaście tygodni zajęć, które odbywają się od poniedziałku do piątku. Okresami zaliczeniowymi dla studenta jest semestr i rok akademicki, podzielony na semestr zimowy i semestr letni. Każdy semestr kończy się sesją egzaminacyjną, która jest podzielona na sesję podstawową i poprawkową. Harmonogram sesji egzaminacyjnej jest podawany do wiadomości, przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej.

Weryfikowaniu efektów kształcenia służą: ćwiczenia, sprawdziany, dyskusje, korekty indywidualne i grupowe, seminaria, testy, sprawdziany, referaty, udział w warsztatach, zaliczenia z oceną, egzaminy, przeglądy i prezentacje międzysemestralne. Student otrzymuje zaliczenie na podstawie wyników: kolokwium, projektów, testów, sprawozdań, samodzielnie wykonanych prac lub zadań, referatów, prezentacji, dyskusji, odpowiedzi ustnej, egzaminu pisemnego, egzaminu ustnego.

Podstawowe zasady zaliczeń określone zostały jasno i przejrzysto w regulaminie studiów i sylabusach przedmiotów. Na początku semestru prowadzący zajęcia podaje treści kształcenia, przedmiotowe efekty kształcenia, literaturę przedmiotu oraz czyli ogólne zasady zaliczania zajęć i szczegółowe informacje o warunkach i wymogach sprawdzania założonych efektów kształcenia.

Przy zaliczeniach i egzaminach stosuje się następujące oceny: bardzo dobry (5,0), dobry plus (4,5), dobry (4,0), dostateczny plus (3,5), dostateczny (3,0), niedostateczny (2,0) – ocena niezaliczająca.

Zaliczenia dokonuje się przed zakończeniem zajęć w semestrze, w formie określonej przez prowadzącego. Natomiast egzaminy odbywają się w czasie sesji egzaminacyjnej (za zgodą prowadzącego zajęcia student może przystąpić do egzaminu w terminie wcześniejszym niż przewidziany harmonogramem sesji). Egzaminy i zaliczenia przeprowadzają prowadzący zajęcia, ale w uzasadnionych przypadkach przeprowadzenie egzaminu lub zaliczenia Dziekan może polecić innemu nauczycielowi akademickiemu. Nieusprawiedliwiona nieobecność na egzaminie lub brak zaliczenia przedmiotu, po zakończeniu zajęć w semestrze, skutkuje wpisem oceny niedostatecznej. Uzyskanie oceny pozytywnej jest równoznaczne z osiągnięciem zakładanych dla danego przedmiotu efektów kształcenia.

Na Wydziale Budownictwa i Architektury przewiduje się także wspomniane już obowiązkowe praktyki zawodowe. Praktyki te realizowane są zgodnie z *Regulaminem praktyk studenckich (Zarządzenie Rektora nr 42/14 z dnia 24 czerwca 2014r. – Załącznik nr 8)*, według procedur regulujących zasady organizacji praktyk (Załącznik nr 9-12) oraz programów praktyk na kierunku *architektura* (Załącznik nr 13-16). Czas trwania praktyk na kierunku *architektura* wynosi 7 tygodni i obejmuje: praktykę inwentaryzacyjną – 2 tygodnie, plener rysunkowo-malarski – 1 tydzień, praktykę budowlaną – 2 tygodnie, praktykę projektową – 2 tygodnie. Jest to zgodne ze standardami kształcenia dla kierunku *architektura* (*Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 29 września 2011r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów weterynarii i architektury*), wg których zasady i formy odbywania praktyk ustala jednostka uczelni prowadząca

kształcenie i wymaga się w sumie 4 tygodni tych praktyk. Struktura problemowa praktyk jest prawidłowa i zapewnia różnorodność integralnego samokształcenia praktycznego studentów.

Studenci w rozmowach z ZO potwierdzili, że na ocenianym kierunku stosuje się zróżnicowane formy weryfikacji zdobywanych efektów kształcenia od tradycyjnych takich jak egzamin w formie pisemnej i ustnej, przez zaliczenia w formie kolokwiów, testów, prezentacji, projektów i innych. Uważają oni te formy za przemyślane i dostatecznie urozmaicone. W ich opinii są one dostosowane do specyfiki studiów oraz pozwalają na rzetelną ich weryfikację. Ich zdaniem pytania i zadania egzaminacyjne formułowane są w sposób pozwalający na weryfikację większości przekazanych treści. Przy zaliczaniu praktyki zawodowej analizuje się jej dokumentację. Przeprowadza się niezależne rozmowy ze studentami i osobami odpowiedzialnymi za ich przeprowadzenie, wyznaczonym przez pracodawcę. Wizytuje się także miejsca ich odbywania.

Najważniejszym składnikiem oceny efektów kształcenia jest proces dyplomowania. Szczegółowe warunki dotyczące tematów i realizacji prac dyplomowych inżynierskich oraz zakresu egzaminu dyplomowego określone są w *Uchwałach Rady Wydziału Budownictwa i Architektury nr 31/12* (Załącznik nr 47), zaś prac dyplomowych magisterskich w *Uchwałach Rady Wydziału Budownictwa i Architektury nr 58/13* (Załącznik nr 48).

Tematy prac dyplomowych magisterskich i inżynierskich, jak również promotorów prac dyplomowych, ustala Kierownik Katedry, w której prace będą realizowane, a następnie zatwierdza Dziekan. Promotorem pracy dyplomowej może być nauczyciel akademicki posiadający co najmniej stopień naukowy doktora lub, w uzasadnionych przypadkach, wykładowca posiadający udokumentowane doświadczenie praktyczne. W praktyce promotorami prac dyplomowych magisterskich są samodzielni pracownicy naukowci. Według opinii ZO taka sytuacja uniemożliwia prowadzenia dyplomów przez osoby ze stopniem doktora, a tym samym negatywnie wpływa na zdobywanie przez nich doświadczenia i doskonalenia samodzielności młodej kadry naukowej. W przypadku starania się o kolejne stopnie naukowe, uczestnictwo w dyplomowaniu w formie promotora lub choćby tylko promotora pomocniczego, jest ważnym elementem samokształcenia i rozwoju naukowego nauczyciela, ciągłego podnoszenia jego kwalifikacji i nabywania kompetencji samodzielnego pracownika nauki i praktyka zarazem.

Bardzo dobrą praktyką stosowaną w innych jednostkach realizujących edukację na kierunku *architektura*, przy kwalifikacji kadry młodych doktorów do prowadzenia prac dyplomowych, jest kryterium posiadania odpowiednich kwalifikacji zawodowych, w szczególności posiadania uprawnień do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie w specjalności *architektury*, tj. posiadania uprawnień budowlanych do projektowania w tej specjalności. Jest to szczególnie ważne w przedmiotach praktycznych, podsumowujących studia – w pracach dyplomowych inżynierskich i magisterskich. Ponieważ kierunek *architektury* ma szczególny status praktyczny – co potwierdzają wprost standardy kształcenia dla tego kierunku (*Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: weterynarii i architektury*) oraz wymagania określone w *Dyrektywie 2005/36/WE Parlamentu i Rady Europy z dnia 7 września 2005r.*, według których wymaga się programowego spełnienia charakteru praktycznego przedmiotów w minimum 50% – należy oczekiwać, aby zajęcia praktyczne związane przygotowaniem do pełnienia zawodu architekta, zwłaszcza z projektowania architektonicznego, i w szczególności przy realizacji projektów dyplomowych, prowadziły osoby, które takie doświadczenie w tym zakresie posiadały w działalności projektowej, czego najlepszym potwierdzeniem są uzyskane uprawnienia.

Tematy prac dyplomowych inżynierskich ustalane są indywidualnie dla każdego studenta. Praca dyplomowa inżynierska realizowana jest w ramach zajęć projektowych. Dopuszcza się realizację pracy dyplomowej inżynierskiej w grupach dwuosobowych. Temat pracy dyplomowej magisterskiej powinien być ustalony na rok przed przewidywanym terminem ukończenia studiów. Student ma swobodę wyboru tematu pracy dyplomowej magisterskiej, uzgadniając zakres i szczegóły pracy z opiekunem pracy.

Praca dyplomowa podlega ocenie opiekuna i recenzenta. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest: terminowe złożenie w dziekanacie wymaganych dokumentów, uzyskanie zaliczenia wszystkich semestrów i przedmiotów zgodnie z planem studiów, uzyskanie wymaganej liczby punktów ECTS, uzyskanie pozytywnej oceny pracy dyplomowej. Egzamin dyplomowy student składa przed Komisją Egzaminacyjną, w terminie wyznaczonym przez Dziekana. Komisję Egzaminacyjną powołuje Dziekan i wyznacza też jej przewodniczącego. Zarówno egzamin dyplomowy inżynierski, jak i egzamin dyplomowy magisterski, składają się z dwóch części: prezentacji pracy dyplomowej inżynierskiej przez dyplomanta i odpowiedzi na pytania dotyczące problematyki opracowania projektowego, zadawane przez członków Komisji Egzaminacyjnej. Na ostateczny wynik studiów wpływa: średnia ocen z przebiegu studiów, ocena z egzaminu dyplomowego (odpowiedź na trzy wylosowane pytania z dziedziny projektowania architektonicznego, urbanistycznego oraz z budownictwa), ocena pracy dyplomowej, na którą wpływa: ocena promotora, ocena recenzenta, prezentacja pracy i odpowiedzi na pytania dotyczące pracy.

Studenci, którzy nie złożyli pracy dyplomowej w regulaminowym terminie mogą ubiegać się o prolongatę terminu złożenia pracy. Tryb postępowania w przypadku ubiegania się studenta o prolongatę złożenia pracy dyplomowej określa Instrukcja Wydziałowa WBiA-IW7.

Zespół Oceniający dokonał przeglądu prac dyplomowych, z której wynika, że są one na dobrym poziomie. Odnosi się to jednak głównie do prac magisterskich, a nie inżynierskich, które mają zdecydowanie poziom niższy (w szczególności w części pisemnej). Wyznacznikiem poziomu i jakości prac dyplomowych magisterskich są udziały oraz nagrody w licznych konkursach. Do najważniejszych należy zaliczyć: wyróżnienie w konkursie *Dyplom roku SARP 2013 im. Zbyszka Zawistowskiego*, wyróżnienie magazynu *ARCH 2013*, *Nagrodę Prezesa SARP o. Kielce 2013* oraz *Nagrodę Prezydenta miasta Kielce*.

Opisany system weryfikacji efektów kształcenia umożliwia weryfikację wszystkich zakładanych efektów kształcenia na poszczególnych etapach także na etapie procesu dyplomowania.

Wymagania związane z zaliczaniem wszystkich etapów kształcenia są w sposób przejrzysty określone w Regulaminie Studiów oraz kartach przedmiotów. Zapewnia to niezbędną standaryzację wymagań stosowanych w odniesieniu do wszystkich studentów. Przyjęto jednolitą skalę ocen na poszczególnych etapach weryfikacji efektów kształcenia, o której wiedza jest powszechnie dostępna. Podobnie ustalono sposób wyznaczania oceny końcowej na dyplomie, w ramach której uwzględnia się średnią ocen z toku studiów, oceny z pracy oraz oceny z egzaminu dyplomowego, według określonych udziałów procentowych.

Uczelnia zapewnia niezbędną dostępność informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia. Na stronie internetowej Politechniki Świętokrzyskiej dostępne są wszystkie dokumenty związane z procesem kształcenia, w tym: programy studiów, efekty kształcenia, proces dyplomowania, opis i procedury dotyczące praktyk oraz karty przedmiotów, w których opisane są cele i treści kształcenia, a także efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz postaw/kompetencji. Podstawowym jednak źródłem informacji na temat systemu oceny efektów kształcenia są sylabusy przedmiotów. W dokumentach tych szczegółowo określono stosowane sposoby weryfikacji efektów kształcenia odnoszące się do każdego z przedmiotów. Ogólne zasady oceny efektów kształcenia zawarte są w *Regulaminie studiów*. Dokumenty te dostępne są w siedzibie Uczelni oraz na jej stronach internetowych i intranetowych. W zakładce Wydziałowy System Jakości Kształcenia znajdują się Księga Jakości Kształcenia i procedury weryfikacji efektów kształcenia. Dodatkowe informacje można uzyskać od pracowników Dziekanatu oraz wykładowców poszczególnych przedmiotów.

Zanotowano niewielki odsiew studentów na poziomie kilku procent (ok. 6% na studiach I stopnia, 4% na studiach II stopnia), przy czym jest on nieznacznie wyższy na studiach I stopnia. Około 2% różnica prawdopodobnie jest wynikiem podjęcia niewłaściwej decyzji związanej z wyborem kierunkiem studiów, o czym świadczyć może to, że główną przyczyną podjęcia decyzji o

skreśleniu z listy studentów jest rezygnacja oraz niepodjęcie tych studiów. Zauważyć to można głównie na studiach I stopnia.

- 4) jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

W Uczelni działa od lipca 1997r. Biuro Karier Politechniki Świętokrzyskiej, które jest członkiem Konwentu Założycieli Ogólnopolskiej Sieci Biur Karier. Zajmuje się ono zawodową promocją studentów i absolwentów Uczelni. Działa w strukturze Biura Promocji Uczelni i podlega bezpośrednio Rektorowi. Do zakresu jego działania – oprócz podstawowej działalności związanej z przeprowadzaniem sondaży rynku pracy, możliwościami zatrudnienia i odbywania przez studentów i absolwentów praktyk i staży w kraju i za granicą, prowadzeniem poradnictwa indywidualnego w przygotowaniu się do rozmów z pracodawcami, działalnością szkoleniową, organizowaniem i inicjowaniem spotkań studentów z przedstawicielami firm – należy również tworzenie banku danych o studentach i absolwentach oraz ich doświadczeniach i predyspozycjach.

Z uwagi na to, że pierwszy egzamin inżynierski na kierunku *architektura* odbył się w roku akademickim 2011/2012, a pierwsi absolwenci studiów magisterskich opuścili Wydział w roku akademickim 2012/2013, trudno jest jeszcze o miarodajne wyniki z badań i analiz, dotyczących monitorowania karier absolwentów tego kierunku. Niewątpliwie wyniki takich badań będą bardzo pomocne w dostosowywaniu efektów kształcenia do oczekiwań rynku pracy.

Stwierdzono w *Raporcie Samooceny*, że przedstawiciele Świętokrzyskiej Okręgowej Izby Architektów Rzeczypospolitej Polskiej pozytywnie ocenili pierwszych absolwentów kierunku *architektura*. Nie odnotowano jednak analizy wyników prowadzonych przez to środowisko badań i ankiet, będących pisemnym wyrazem oczekiwań i postulatów środowisk młodych absolwentów kierunków *architektury i urbanistyki / architektury*, w szczególności mających swoje miarodajne ujęcie w ogólnopolskiej „*Ankiecie dla absolwentów Wydziałów Architektury dotyczącej badania oceny systemu nauczania oraz praktyki zawodowej po studiach*”, przeprowadzonej przez Izbę Architektów Rzeczypospolitej Polskiej i jej Komisję ds. minimów programowych w zakresie kształcenia zawodowego architektów (...). Analiza tego materiału, będącego wynikiem monitoringu absolwentów tego kierunku z całej Polski, daje wyraźne wskazówki do możliwych modyfikacji i doskonalenia jakości kształcenia na tym kierunku również i w wizytowanej Uczelni.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Losowo wybrane do analiz prace etapowe, w większości przypadków, są realizowane właściwie i są sposobem zarówno osiągania, jak i sprawdzania efektów kształcenia. Prezentują poziom adekwatny do wystawionych ocen, które są zróżnicowane. Większą uwagę należałoby jednak zwrócić na kierunkowe efekty kształcenia, związane z projektowaniem architektonicznym.

Na podstawie przeglądu wybranych losowo prac dyplomowych inżynierskich i magisterskich (w sumie 15.) należy stwierdzić, że są one w większości na dobrym poziomie. Odnosi się to głównie jednak do prac magisterskich, a nie inżynierskich.

Tematy i problematyka prac są zazwyczaj dobrze dobrane do ich poziomu i zakresu. Choć zdarzały się przypadki prac, które nie podejmowały i nie rozwiązywały istotnych problemów inżynierskich, adekwatnie do wymagań stosowanych na kierunku technicznym, zgodnie ze złożoną deklaracją o przyporządkowaniu go do obszaru i dziedziny *nauk technicznych* i dyscypliny *architektura i urbanistyka*.

Największym mankamentem prac inżynierskich są ich części pisemne. Są one w wielu przypadkach dalekie od prawidłowego ujęcia metodycznego. Są esejami, które nie mają swojej

wyraźnie uporządkowanej struktury treści oraz metodologii, z zaznaczeniem podejmowanego problemu projektowego, celu, metody, tezy. W niektórych przypadkach część analityczna stanowi tylko opis techniczny. Analizy są dosyć uproszczone, a niekiedy w ogóle nie ma żadnych analiz. Przywoływane są opisy luźno dobranych obiektów, jako tzw. „inspiracji”, niepowiązanych we wspólną kategorię jakąś logiczną myślą (funkcją, formą, stylistyką etc). Są subiektywnym wyborem Autora, podyktowanym jego emocjami i fascynacją. Są bardziej wrażeniowe niż rozumowe.

Ponadto w pracach tych brakuje wyrazistej konkluzywności wywodów i zdyscyplinowania metodycznego. Nie ma też wartościowania i wnioskowania, które stanowić powinny bazę dla podejmowanych działań projektowych.

W kilku przypadkach brakuje też właściwej techniki pisania pracy. Literatura przedmiotu obejmuje niekiedy wyłącznie strony internetowe. Brak jest wykorzystania ważnych pozycji bibliograficznych i przypisów.

Oceny prac wystawione przez promotorów i recenzentów są w większości właściwe, choć zdarzają także przypadki ich nieuzasadnionego zawyżania (niekiedy także zaniżania), nieadekwatnie do poziomu pracy. Recenzje nie ujmują niekiedy oczywistych błędów lub są zbyt skrótowe.

Wniosek:

Pozom prac dyplomowych należy podnieść, zwłaszcza inżynierskich, poprzez zintensyfikowanie metodycznych działań promotorów na seminariach oraz poprzez ich kontakty bezpośrednie z dyplomantami.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴.....w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.

Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do zaproponowanego programu studiów, stopnia i profilu kształcenia są zgodne z wymogami KRK, standardami kształcenia dla kierunku *architektura* oraz koncepcją rozwoju kierunku. Program kształcenia umożliwia studentom uzyskanie odpowiedniego poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych poprzez osiągnięcie kierunkowych efektów kształcenia, które wpisują się w obszarowe efekty kształcenia, w zakresie *nauk technicznych*, uwzględniają wszystkie efekty prowadzące do uzyskania kompetencji inżynierskich oraz są zgodne ze standardami kształcenia dla tego kierunku. Program studiów uwzględnia moduły przedmiotów gwarantujące realizację wszystkich zakładanych efektów kształcenia.

Prace dyplomowe inżynierskie i magisterskie są w większości na dobrym poziomie. Odnosi się to głównie jednak do prac magisterskich, a nie inżynierskich, których największym mankamentem są ich części pisemne. Są w większości esejami, które nie mają uporządkowanej struktury treści oraz metodologii.

Pozom prac dyplomowych należy podnieść, zwłaszcza poprzez zintensyfikowanie metodycznych działań promotorów na seminariach oraz poprzez ich kontakty bezpośrednie z dyplomantami.

2.

Efekty kształcenia programu zostały sformułowane w sposób czytelny, zrozumiały i są sprawdzalne.

3.

Dostępność opisów efektów kształcenia dla studentów jest pełna. Plany przedmiotów są dostępne *on line* oraz są przedstawiane na pierwszych zajęciach w semestrze. Zasadniczym elementem opisu stosowanego systemu oceny efektów jest część sylabusu, która zawiera informację o sposobach, w jakich następuje weryfikacja osiągnięcia każdego z przedmiotowych efektów kształcenia.

Promotorami prac dyplomowych magisterskich są w praktyce wyłącznie samodzielni pracownicy nauki. Uniemożliwia się prowadzenie dyplomów przez osoby ze stopniem doktora. Wpływa to

negatywnie na zdobywanie przez nich doświadczenia i stopniowe nabywanie kompetencji samodzielnego pracownika nauki, co jest ważnym składnikiem rozwoju kadry naukowej Wydziału. Proponuje się wprowadzenie dodatkowego kryterium praktycznej kwalifikacji młodej kadry doktorów, na podstawie jej dorobku praktycznego.

4.

W Uczelni działa Biuro Karier, które zajmuje się zawodową promocją studentów i absolwentów Uczelni. Do zakresu jego działania należy również tworzenie banku danych o studentach i absolwentach oraz ich doświadczeniach i predyspozycjach. Badania te są jeszcze w fazie początkowej, co nie pozwala jeszcze na wyciągnięcie wniosków ogólnych dotyczących ich wpływu na doskonalenie jakości procesu kształcenia.

Zaleca się zwiększenie aktywności w zakresie monitorowania losów absolwentów, zwłaszcza we współpracy izby zawodowej architektów i SARP oraz monitorowanie analiz wyników prowadzonych przez to środowisko - w zakresie oczekiwań i postulatów środowisk młodych absolwentów - badań i ankiet. Analizy te dają wyraźne wskazówki do potencjalnych modyfikacji i doskonalenia jakości kształcenia na tym kierunku.

3. Program studiów umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta,

Na kierunku *architektura* prowadzone są studia stacjonarne pierwszego i drugiego stopnia. Każdemu semestrowi odpowiada 30 punktów ECTS, przy czym jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy. Program studiów został opracowany w taki sposób, by każdy semestr, wpisując się w obszarowe efekty kształcenia w zakresie *nauk technicznych*, kończył się uzyskaniem efektów kierunkowych kształcenia w zakresie: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Program studiów uwzględnia moduły przedmiotów gwarantujące realizację zakładanych kierunkowych efektów kształcenia, w tym również pełne odniesienie do wszystkich sformułowanych w KRK efektów kształcenia prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich, zgodnie z § 3.2 ww. *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia oraz efekty kształcenia sformułowane w standardach kształcenia dla kierunku architektura (Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 29 września 2011r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów weterynarii i architektury)*.

Studia pierwszego stopnia trwają 7 semestrów, co odpowiada 210 punktom ECTS. Liczba godzin zajęć wynosi 2581, w tym 285 godzin z przedmiotów podstawowych, 1920 godzin z przedmiotów kierunkowych, 60 godzin z zakresu nauk humanistycznych, 120 godzin języka obcego, 30 godzin technik informatycznych oraz 136 godzin z innych zajęć. Dodatkowo program kształcenia uwzględnia 60 godzin wychowania fizycznego, którym odpowiadają 2 punkty ECTS. Łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać realizując zajęcia o charakterze praktycznym wynosi 132 ECTS, co stanowi 63% zajęć określonych w programie nauczania, a więc ponad 50%. wymaganych jako wartość minimalna w standardach kształcenia dla kierunku *architektury*. Łączna liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje realizując wybrane przez siebie moduły kształcenia, wynosi 70 punktów ECTS, co stanowi 33% zajęć określonych w programie nauczania, co spełnia warunek wymaganego minimum 30%.

Studia drugiego stopnia trwają 3 semestry, co odpowiada 90 punktom ECTS. Liczba godzin zajęć wynosi 945 godzin, w tym 690 godzin z przedmiotów kierunkowych oraz 255 godzin z innych zajęć. Łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać realizując zajęcia o charakterze

praktycznym, wynosi 47 ECTS, co stanowi 52% zajęć określonych w programie nauczania, a więc ponad wymagane minimum 50%, ustalone w standardach kształcenia dla kierunku *architektury*. Łączna liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje realizując wybrane przez siebie moduły kształcenia, wynosi 45 ECTS, co stanowi 50% zajęć określonych w programie nauczania, co również spełnia warunek wymaganego minimum 30%, określonego w § 4.2: *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia*.

Układ treści kształcenia w ujęciu powyżej zaprezentowanych grup przedmiotów można uznać za prawidłowy. Warto podkreślić stosunkowo duży udział w strukturze kształcenia przedmiotów podstawowych oraz kierunkowych. Wyróżniają one kierunek *architektura* spośród innych kierunków prowadzonych na uczelniach technicznych. Przedmioty kierunkowe oferują wiedzę specjalistyczną z zakresu projektowania architektonicznego, urbanistycznego, kształtowania krajobrazu, ochrony i konserwacji zabytków, teorii i historii architektury.

Także szczegółowa analiza treści kształcenia poszczególnych przedmiotów nie wykazała nieprawidłowości a ich analiza i szczegółowy opis efektów kształcenia wskazują na prawidłowy dobór treści kształcenia, umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Załącznik nr 7 do *Zarządzenia Rektora nr 10/12* zawiera zestawy sylabusów/kart przedmiotów w układzie poszczególnych grup przedmiotów. Sylabusy zawierają kluczowe informacje dotyczące: usytuowania modułu w systemie studiów, charakterystykę przedmiotu, efekty kształcenia i metody ich sprawdzania oraz przyznaną punktację ECTS dla poszczególnych modułów kształcenia. W sylabusach zostały zamieszczone bilanse nakładów czasu pracy studenta uzasadniające przyznanie określonej punktacji ECTS. Obok godzin kontaktowych: wykładowych czy ćwiczeniowych, obejmują zróżnicowane formy pracy własnej studenta. Uwzględniono między innymi przygotowanie pracy pisemnej, studia literaturowe, przygotowanie do egzaminu, opracowywaniu projektów, udział w konsultacjach i inne. Średnia relacja punktacji ECTS uzyskana na godziny kontaktowe do pracy własnej wskazuje, iż na 1 godzinę zajęć z udziałem nauczyciela akademickiego przypada 1,2 godziny samodzielnej pracy studentów. Analiza przedstawionych bilansów nakładów czasu pracy studenta wykazuje, iż przydział punktów ECTS jest uzasadniony i dobrze odpowiada całkowitym nakładom czasu pracy.

Wskazane powyżej rozwiązania przyjęte dla systemu ECTS są prawidłowe i zgodne z przepisami *Ustawy z dnia 27.07.2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.)*, *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5.10.2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445)* oraz *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14.09.2011r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć realizowanych przez studenta (Dz. U. Nr. 201, poz. 1187)*, a także standardami kształcenia dla kierunków studiów *architektura*.

Analiza sekwencji przedmiotów i modułów, zarówno w planie studiów I stopnia jak i II stopnia wskazuje, iż nie występują w tym zakresie uchybienia. W programie studiów I stopnia właściwie przewidziano, iż semestr 1 i 2 obejmuje przedmioty podstawowe i przedmioty wykształcenia ogólnego; natomiast semestr 3, 4, 5, 6, 7 obejmuje głównie przedmioty kierunkowe. W odniesieniu do studiów II stopnia na semestr 1, 2 i 3 obejmuje przedmioty podstawowe i kierunkowe. Zatem właściwie rozłożono poszczególne moduły kształcenia wprowadzając kształcenie specjalnościowe na ostatnich semestrach studiów. Także analiza kolejności realizowanych przedmiotów wskazuje, iż zastosowana sekwencja nie utrudnia osiągania zakładanych efektów kształcenia.

Prowadzone na kierunku *architektura* formy zajęć są zróżnicowane, choć ze względu na charakter przyszłej pracy zawodowej w programie studiów słusznie dominują zajęcia o charakterze projektowym. Ze względu na konieczność zapewnienia wysokiej jakości i komfortu prowadzonych zajęć, wszystkie zajęcia projektowe i laboratoria komputerowe odbywają się w grupach, przeważnie 12-15 osobowych, i są prowadzone przez doświadczonych i praktykujących projektantów (większość z nich posiada uprawnienia projektowe). Prace dyplomowe inżynierskie realizowane są w grupach 8.

osobowych, przy czym na jedną grupę przypada 60 godzin zajęć z promotorem. SeminaRIA magisterskie prowadzone są przez samodzielnych pracowników naukowych i odbywają się grupach ok. 15. osobowych. Na jedną grupę przypada 60 godzin zajęć, a dodatkowo dla każdego dyplomanta przeznaczone jest 10 godzin indywidualnych konsultacji z promotorem.

Ważnym elementem programu kształcenia są przedmioty obieralne, które są do wyboru w obrębie 2 bloków przedmiotów. Student począwszy od V, VI i VII semestru musi wybrać jeden z ww. bloków przedmiotów, składający się, w zależności od semestru, z dwóch (VII semestr), trzech (V semestr) lub czterech (VI semestr) przedmiotów. W każdym z bloków zawarto przedmiot projektowy prowadzony w języku angielskim. Jak wynika jednak z przeprowadzonych rozmów z pracownikami i studentami oraz analizy prac projektowych, ze względu na duże zróżnicowanie poziomu znajomości języka angielskiego przez studentów, niejednokrotnie są one mocno wspomagane prowadzeniem zajęć w języku polskim. Dość istotnym jest jednak fakt, że student ma możliwość zapoznania się ze specjalistycznym słownictwem.

Ocenie danego przedmiotu przypisuje się wagę równą liczbie przyporządkowanych punktów ECTS. Do zaliczenia roku studiów – student jest zobowiązany do uzyskania minimum 60 punktów ECTS. Każdemu semestrowi na studiach pierwszego i drugiego stopnia odpowiada 30 punktów ECTS. Przyporządkowanie to umożliwia przenoszenie zajęć zaliczonych przez studenta i kontynuację kształcenia w innej jednostce.

Analiza prac cząstkowych oraz prac dyplomowych magisterskich studentów wykazała dobry poziom tych prac oraz dość dobre przygotowanie do zawodu absolwentów.

Ważnym elementem studiów są praktyki zawodowe, które trwają 7 tygodni i spełniają warunki sformułowane w standardach kształcenia dla kierunku *architektury*, w których wymagania ustalono na 4 tygodnie. Praktyki te realizowane są zgodnie z *Regulaminem praktyk studenckich (Zarządzenie Rektora nr 42/14 z dnia 24 czerwca 2014r. – Załącznik nr 8)*, według procedur regulujących zasady organizacji praktyk (Załącznik nr 9-12) oraz programów praktyk na kierunku *architektura* (Załącznik nr 13-16). Studenci mają obowiązek zrealizowania 4 praktyk: praktykę inwentaryzacyjną – 2 tygodnie, plener rysunkowo-malarski – 1 tydzień, praktykę budowlaną – 2 tygodnie, praktykę projektową – 2 tygodnie. Praktykę inwentaryzacyjną oraz plener rysunkowo-malarski organizowany jest przez Wydział. Studenci brali udział w inwentaryzacji i konserwacji obiektów zabytkowych oraz inwentaryzacji cmentarzy rzymsko-katolickich w Daugavpils, cmentarza Św. Michała w Rydze (Łotwa) oraz cmentarza Bajkowa w Kijowie, Łyczakowskiego we Lwowie i grobów polskich na cmentarzu w Czerniowicach (Ukraina). Ponadto studenci wykonywali inwentaryzację obiektów oraz konserwację rzeźb i portali w następujących obiektach: Klasztor O.O. Oblatów na Św. Krzyżu, Klasztor O.O. Pallotynów na Karczówce, Wojewódzki Dom Kultury, Pałac Biskupów Krakowskich oraz kamienice mieszczańskie z k. XIX i pocz. XX wieku w Kielcach. Dobrze ocenianym przez studentów oraz władze Uczelni są plenery, które kończą się przeglądem prac studentów i wystawą poplenerową. Plenery odbywają się między innymi w takich miejscowościach, jak Sandomierz, Klimontów, Kazimierza Wielka, Kielce oraz w ich okolicach.

Praktykę budowlaną oraz projektową studenci odbywają w miejscach przez siebie wybieranych. Uczelnia nie pośredniczy bowiem w znalezieniu odpowiednich miejsc realizacji praktyki oraz nie ma podpisanych żadnych umów z potencjalnymi pracodawcami. Studenci kierunku *architektura* odbywają praktyki na terenie całego kraju, najczęściej w województwie świętokrzyskim. Część studentów odbywa praktykę w dużych przedsiębiorstwach z branży budowlanej, np. Skanska S.A., Mitex Eiffage S.A., Dorbud S.A., Agat, Kartel, Fart, Soletenche Polska, PKZ Warszawa, Condite, Fabet Żelbet. Część zaś w małych przedsiębiorstwach budowlanych. Podobnie wygląda sytuacja z praktykami projektowymi. Mogą je realizować w całym kraju, najczęściej jednak są to biura projektowe z regionu świętokrzyskiego, jak np.: Chodor Projekt, Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego, Echo Investment, MFA Biuro Architektoniczne, 2GStudio, Archibis, Canea. Praktyki odbywają się także w małych pracowniach projektowych oraz w wydziałach architektury i nadzoru budowlanego starostw i urzędów miast i gmin.

Ogólnie rzecz biorąc system kontroli i zaliczania praktyk uwzględnia w większości przypadków możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych, choć równocześnie należy stwierdzić, że całkowita swoboda wyboru miejsca praktyki, choć działająca z pewnością stymulująco na samodzielność i kreatywność studentów, dana studentowi w nadmiarze, zwłaszcza, gdy nie jest ona systemowo ujęta w pewne kryteria i ramy organizacyjne – może być przyczyną powstawania merytorycznych uchybień, obniżenia standardów. W tym też aspekcie widoczne są więc pewne niedociągnięcia działań Uczelni i jej struktur, które do tego celu są powołane, w szczególności utworzonego Zespołu Konsultacyjnego, którego jednym z celów działalności jest przecież współpraca przy realizacji tych praktyk. W tej też głównie sferze należałoby również oczekiwać aktywnej współpracy i pomocy interesariuszy zewnętrznych, a zwłaszcza świętokrzyskiej izby zawodowej architektów. Poza tym brak rozwiązania systemowego określonego doboru kontrahentów-pracodawców może powodować znaczne rozbieżności w poziomie merytorycznym realizacji programu praktyk, jak również trudności w późniejszym, miarodajnym, dokonywanym według tych samych kryteriów, rozliczaniu jej efektów. Potrzebne jest tutaj zdecydowane włączenie się w ten proces interesariuszy zewnętrznych pracodawców i środowisk zawodowych (izby).

Pomimo tego mankamentu należy stwierdzić, że program studiów jest dość dobrze zaplanowany. Uwzględnia poziom zaawansowania oraz poziom trudności przedmiotów w kolejnych semestrach studiów, a przedmioty i treści się nie powtarzają. Sekwencja przedmiotów jest prawidłowa, zgodna z logiką podwyższania ich trudności oraz ich wzajemnego, strukturalnego zestawienia w całość. Zgodnie z przedstawionymi do oceny materiałami umożliwia studentom osiągnięcie w większości z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskania zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Świadczy o tym w dużej mierze przegląd prac semestralnych i dyplomowych studentów. Absolwenci studiów II stopnia są kompleksowo przygotowani do zawodu architekta. Osiągają sukcesy w konkursach, są zatrudniani w pracowniach projektowych i firmach budowlanych oraz wydziałach architektury na terenie całego kraju. Również organizacja procesu kształcenia realizowanego w ramach poszczególnych form kształcenia przewidzianych dla tego kierunku i obranego profilu studiów, w odniesieniu do obu poziomów kształcenia, daje możliwość osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia.

Zgodnie *Regulaminem Studiów Politechniki Świętokrzyskiej*, co potwierdzono podczas wizytacji, studenci osiągający szczególnie dobre wyniki w nauce, mają możliwość studiowania według indywidualnego programu studiów. Propozycję programu tych studiów oraz wybranej przez nich osoby opiekuna dydaktycznego zatwierdza Dziekan. Studenci wyróżniający się w nauce, dla których średnia ważona ocen kolejnych dwóch semestrów przekracza 4.0, a także członkowie kadry narodowej w wybranej dyscyplinie sportu, osoby niepełnosprawne i oraz studenci po udokumentowanych zdarzeniach losowych, mogą studiować według indywidualnych terminów realizacji programu studiów, bez konieczności uczestniczenia we wszystkich zajęciach. Zgodę na indywidualną organizację semestru wydaje również Dziekan. Studenci niepełnosprawni, za zgodą Dziekana, w zależności od stopnia tej niepełnosprawności, mogą realizować studia według indywidualnej organizacji, ze zmianą sposobu zaliczania przedmiotów i zdawania egzaminów. Mogą też korzystać z urządzeń audiowizualnych, umożliwiających rejestrację tych zajęć.

Studenci na spotkaniu z ekspertem ds. studenckich stwierdzili, że choć wysoko oceniają uzyskane podczas studiów efekty kształcenia, w szczególności po zetknięciu się z praktyką projektową, to równocześnie, z dużym przekonaniem i świadomością stwierdzili, iż na studiach nie można zdobyć kompletnej wiedzy i umiejętności. Należy ją pozyskiwać także poza Uczelnią (sic!). Niewątpliwie, nigdy, zwłaszcza dla jednostek ambitnych i wyraźnie zorientowanych na proces praktycznego wykorzystania swojej wiedzy i umiejętności w przyszłej pracy zawodowej, kształcenie nie będzie kompletne, co zakłada zresztą ciągłą potrzebę permanentnego zdobywania tej wiedzy i umiejętności także po studiach, w trakcie uzyskiwania uprawnień, w pracy zawodowej – podczas tzw. uczenia się „przez całe życie”. Powyższe opinie i sygnały płynące wprost od studentów są jednak symptomatyczne i stanowią pretekst do refleksji i tzw. „pozytywnej samokrytyki” istniejącego

stanu edukacji i ciągłego doskonalenia programu kształcenia na tym kierunku, w ocenianej Jednostce, zwłaszcza w odniesieniu do praktyki projektowej, na którą się oni powołują. Takie są również jednoznaczne sygnały płynące z innych uczelni architektonicznych, na których aspekt praktyczny stanowić powinien niewątpliwie priorytet, a takowego priorytetu niekiedy jednak niestety nie stanowi. Dużą w tym rolę konfrontacji programu edukacyjnego z opiniami interesariuszy zewnętrznych (o czym pisano już w punkcie 1.2), zwłaszcza z opiniami izby zawodowej architektów, która powinna stanowić głos bardziej reprezentatywny w tej dyskusji (w szczególności w Zespole Konsultacyjnym) oraz ciągłego monitorowania opinii absolwentów tego kierunku, zwłaszcza prowadzonych badań ankietowych tego środowiska. Choć pojedyncze głosy wyrażone podczas okazjonalnych spotkań ZO ze studentami mogą być niereprezentatywne, to jednak wyników takich ankiet (poddawanych badaniom socjologicznym), wypełnianych przez zdecydowaną większość osób aspirujących do osiągnięcia uprawnień projektowych, nie można zignorować. Zaleca się je wykorzystywać w procesie doskonalenia oferty edukacyjnej również na ocenianym Wydziale.

- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Po przeanalizowaniu *Raportu Samooceny*, jak i po odbyciu wizytacji na akredytowanym Wydziale można stwierdzić, że zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć, obejmujące w dużym procencie zajęcia projektowe, ale także ćwiczenia, seminaria, wykłady, warsztaty i praktyki tworzą w większości spójną, komplementarną całość.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴.....w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.

Realizowany program kształcenia jest dobrze zaplanowany. Umożliwia on studentom osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Czas trwania kształcenia i sekwencja przedmiotów są prawidłowe. Formy realizacji zajęć dydaktycznych z przedmiotów tworzących moduł praktyczny są dobrane właściwie. Bloki specjalnościowe przedmiotów wybieralnych dają możliwość kształtowania indywidualnej ścieżki studiowania. Liczebność grup wykładowych, projektowych, ćwiczeniowych, seminaryjnych i językowych jest dopasowana do specyfiki formy zajęć. Występuje też zgodność przyjętej punktacji ECTS z wymaganiami standardów kształcenia dla kierunku *architektura* oraz KRK. Analiza prac cząstkowych oraz prac dyplomowych magisterskich studentów wykazała dość dobre przygotowanie do zawodu oraz w większości dobry poziom tych prac, zwłaszcza na II stopniu studiów, magisterskim.

Pewnym mankamentem jest sposób realizacji praktyki budowlanej i projektowej, które studenci odbywają bez pomocy Uczelni, w miejscach przez siebie wybieranych. Należałoby oczekiwać w tym aspekcie aktywnej współpracy i pomocy interesariuszy zewnętrznych, zwłaszcza świętokrzyskiej izby zawodowej architektów, a w szczególności Zespołu Konsultacyjnego, którego jednym z celów działalności jest współpraca przy realizacji tych praktyk. Brak rozwiązania systemowego określonego doboru kontrahentów-pracodawców może powodować znaczne rozbieżności w poziomie merytorycznym realizacji programu tych praktyk, jak również trudności w późniejszym, miarodajnym rozliczaniu jej efektów.

2.

Ocena programów studiów pozwala stwierdzić, że treści programowe, formy zajęć dydaktycznych oraz metody kształcenia są dobrane właściwie, z uwzględnieniem specyfiki przedmiotów. Tworzą one spójną całość.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu,

Na Wydziale, w realizacji programu kształcenia na kierunku *architektura*, uczestniczy w sumie 115 nauczycieli akademickich, z czego 8 osób – to profesorowie, 15 osób – to doktorzy habilitowani, 35 osób – to doktorzy i 57 – pozostałe osoby. Wśród nich na podstawowym miejscu pracy zatrudnionych jest 110 osób, zaś za na dodatkowym – 5 osób (w tym 1 – w pełnym i 4 – w niepełnym wymiarze czasu pracy). Do minimum kadrowego przedstawiono 18 osób.

Wśród nauczycieli prowadzących zajęcia na tym kierunku, w roku akademickim 2014/2015, w obszarze *nauk technicznych*, dyscyplinę *architektura i urbanistyka* reprezentują w sumie 32 osoby, zaś spowinowaconą z nią dyscyplinę *budownictwo* – aż 31 osób. Jest to trochę zaskakujące, na kierunku, na którym architektura stanowić powinna zdecydowaną większość nauczanych przedmiotów, a zatem i obsada niezbędna do ich nauczania powinna być adekwatna. Już bowiem *Dyrektywa 2005/36/WE Parlamentu i Rady Europy z dnia 7 września 2005r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych architektów (Sekcja 8 Architekci Artykuł 46)* stanowi: „Kształcenie musi odbywać się na poziomie studiów wyższych, których podstawowym przedmiotem jest architektura i których program w równoważnym stopniu uwzględnia teoretyczne i praktyczne aspekty kształcenia architekta (...). Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: weterynarii i architektury również traktuje architekturę, co oczywiste, jako dyscyplinę podstawową na tym kierunku. Skąd zatem ta równoważność obu dyscyplin w strukturze ilościowej reprezentacji kadry dydaktycznej?

W grupie reprezentującej dyscyplinę *architektura i urbanistyka*, zgodnie z załącznikiem 26 *Raportu Samooceny („Struktura kwalifikacji kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku studiów”)* proces dydaktyczny realizuje na I stopniu kształcenia 3 profesorów, 3 doktorów habilitowanych i 5 doktorów. Natomiast na II stopniu kształcenia, odpowiednio proces ten realizuje 3 profesorów, 3 doktorów habilitowanych i 5 doktorów (w innym składzie). Natomiast w grupie reprezentującej dyscyplinę *budownictwo* proces dydaktyczny realizuje na I stopniu kształcenia aż 4 doktorów habilitowanych i 9 doktorów. Natomiast na II stopniu kształcenia, odpowiednio proces ten realizuje: 1 profesor, 1 doktor habilitowany i 3 doktorów. Uzupełnieniem tego składu są również pracownicy reprezentujący inne dyscypliny, do których odnoszą się efekty kształcenia.

Jak wynika z analizy złożonych oświadczeń pracowników do minimum kadrowego Uczelnia zgłosiła na I i II stopniu studiów 18 nauczycieli, w tym 11 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich (w tym 1 w niepełnym wymiarze czasu pracy) oraz 7 w grupie nauczycieli ze stopniem naukowym doktora. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich jest następująca: 10 osób reprezentuje dyscyplinę *architektura i urbanistyka*, 6 osób dyscyplinę *budownictwo*, 1 osoba dyscyplinę *sztuki piękne* i 1 osoba dyscyplinę *etnologia* (z dorobkiem również w zakresie dyscypliny *architektura i urbanistyka*). Kadra ta zapewnia w strukturze programu kształcenia nauczanie głównie w grupie przedmiotów o treściach kierunkowych.

W grupie pozostałych nauczycieli akademickich – zgodnie z załącznikiem 26 *Raportu Samooceny* - zgłoszono 66 osób. Nauczyciele z tej grupy zapewniają realizację celów i efektów kształcenia w zakresie przedmiotów kształcenia ogólnego, przedmiotów podstawowych oraz tych modułów kształcenia specjalistycznego, które nie są prowadzone przez nauczycieli akademickich, zgłoszonych do minimum kadrowego (18 osób). Nauczyciele akademicy z tej grupy mają odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia przypisanych im zajęć.

Zatem zarówno liczba, jak i struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich, w szczególności zaliczonych do minimum kadrowego, umożliwi osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programu.

- 2) dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów,

Zgodnie z *Raportem Samooceny* do minimum kadrowego kierunku *architektura* Uczelnia zgłosiła 18 nauczycieli akademickich, w tym 11 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 7 w grupie nauczycieli ze stopniem naukowym doktora. Zespół Oceniający PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego, na podstawie przesłanej dokumentacji, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane stopnie naukowe i specjalizację naukową oraz dorobek naukowy, artystyczny i praktyczny nauczycieli akademickich. Sprawdzono również obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego.

Przedstawione minimum kadrowe dla studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *architektura* spełnia wymagania określone w § 14 ust. 1 oraz § 15 ust. 1 *Rozporządzenia z dnia 3 października 2014r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), zgodnie z którymi minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia powinno stanowić co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, zaś dla studiów drugiego stopnia co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Spełnione są warunki określone w § 8 ust. 1 pkt 2 d *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r.* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), tj. do minimum kadrowego dla studiów drugiego stopnia zalicza się nauczycieli akademickich, dla których uczelnia, w skład której wchodzi ta jednostka, jest dla nich podstawowym miejscem pracy.

Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem. Akty mianowania oraz umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Wszystkie osoby zaliczone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a *Ustawy z dnia 27 lipca 2005r. - Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). Stwierdzono także, że wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki § 13 ust. 1 ww. *Rozporządzenia*, zgodnie z którym nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w Uczelni nie krócej niż od początku semestru studiów. Analiza obciążenia nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe pozwala na stwierdzenie, iż wszyscy nauczyciele akademicy spełniają warunki określone w § 13 ust. 2 powyższego *Rozporządzenia*, zgodnie z którym nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku samodzielnego nauczyciela akademickiego lub 60 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia.

Na podstawie analizy aktów mianowania oraz umów o pracę oraz informacji uzyskanych w czasie wizytacji można stwierdzić, iż większość nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe jest zatrudniona w Uczelni od kilkunastu/kilkudziesięciu lat. Dla wszystkich nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy.

Uczelnia zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 1 lit. c *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia* przyporządkowała kierunek do obszaru *nauk technicznych*, dziedziny *nauk technicznych* i dyscypliny naukowej *architektura i urbanistyka*. Zarysowała się jednak, wspomniana już w punkcie 1.1 niniejszego raportu, niekonsekwencja, wynikająca z dokonanego przyporządkowania i z ustanowienia minimum kadrowego oraz uznania kwalifikacji osób do niego zgłoszonych.

Jak stanowi bowiem §12. ww. *Rozporządzenia*, w przypadku profilu ogólniakademickiego winny być to osoby, które mają dorobek naukowy lub artystyczny w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Skoro Jednostka wskazała jedynie dyscyplinę *architektura i urbanistyka* – wyraziła tym samym wolę zgłoszenia do minimum kadrowego jedynie osób reprezentujących wskazany przez Uczelnię obszar, dziedzinę i dyscyplinę, a zgłosiła przeciw także osoby spoza wskazanej dziedziny naukowej, a nawet spoza wskazanego obszaru wiedzy.

Z drugiej jednak strony Jednostka kształtując swoją ofertę edukacyjną – zwłaszcza tworząc kierunkowe efekty kształcenia, sformułowane w treści na podstawie standardów kształcenia dla kierunku *architektura* (*Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 29 września 2011r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów weterynarii i architektury*) i efektów obszarowych, właściwych dla obszaru *nauk technicznych*, z uwzględnieniem pełnego zestawienia wymaganych efektów prowadzących do nabycia kompetencji inżynierskich (zgodne z *Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego*) – stworzyła swój program kształcenia formułując kierunkowe efekty kształcenia z uwzględnieniem treści odnoszących się do innych dyscyplin naukowych lub artystycznych, z dyscypliną *architektury i urbanistyki* spowinowaconych (tj. dyscypliny *budownictwo, sztuki piękne, etnologia*), a udział tych treści w tych efektach jest w tym programie kształcenia znaczący.

W konkluzji powyższego – osoby reprezentujące niewskazane przez Uczelnię dyscypliny warunkowo zaliczono do minimum kadrowego na podstawie bezpośredniego powiązania ich dorobku naukowego lub artystycznego z treściami sformułowanych przez Uczelnię kierunkowych efektów kształcenia oraz treściami wybranych, ważnych dla ich realizacji, treści modułów / przedmiotów i ich efektów oraz kompetencji. Zaleca się jednak tę oczywistą instytucjonalną niekonsekwencję, po odpowiedniej refleksji programowej Jednostki, natychmiast skorygować.

Dorobek naukowy i praktyczny oraz kwalifikacje dydaktyczne większości kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, uznano więc za adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia i spełniające wymagane kryteria. Pomimo tego, że kierunkowi nadano profil ogólniakademicki, zgodnie z praktycznym statusem kierunku *architektura* (o czym świadczy wymagany przez standardy kształcenia dla tego kierunku, w stosunku do całej oferty programowej, ponad 50% udział przedmiotów o charakterze praktycznym) w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, którzy dorobek zawodowy uzyskali poza Uczelnią. Dotyczy to również nauczycieli wchodzących w skład minimum kadrowego, które legitymują się dużym, niekiedy wybitnym, dorobkiem praktycznym, zwłaszcza z projektowania architektonicznego.

Reasumując, spośród zgłoszonych do minimum kadrowego 18 nauczycieli akademickich, na podstawie na analizy przesłanej dokumentacji dorobku tych nauczycieli, w zakresie spełnienia wymagań ustawowych, zaliczono: 11 nauczycieli w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich (w tym 6 warunkowo) oraz 6 nauczycieli w grupie doktorów (w tym 2 warunkowo). Do tego minimum nie zaliczono 1 osoby

Do minimum kadrowego nie zaliczono osoby, której nie potwierdzono w przedłożonych dokumentach osiągniętego przez nią dorobku naukowego, z publikacjami lub działalnością praktyczną, projektową czy artystyczną. Jej wyszczególniony w tych dokumentach dorobek dydaktyczny w postaci publikacji materiałów pomocniczych do zajęć z geometrii wykreślnej, zrealizowany przy tym we

współautorstwie 3 osób, nie daje niestety podstawy do jego zaliczenia jako dorobku naukowego. Wymaganego w § 12 ust. 1. *Rozporządzenia z dnia 3 października 2014r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370). Takiego dorobku niestety nie wykazano.

Pomimo niezaliczenia ww. 1 osoby – minimum kadrowe uznano warunkowo za spełnione.

Z analizy danych dotyczących składu minimum kadrowego na wizytowanym kierunku z okresu ostatnich 4 lat, tj. 2011/2012–2014/2015 wynika, że 15 nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego w bieżącym roku akademickim było zaliczonych do minimum tego kierunku w roku akademickim 2013/2014, 10 – w roku akademickim 2012/2013 oraz 8 – w roku akademickim 2011/2012. Na podstawie powyższych informacji można stwierdzić, że minimum kadrowe jest stabilne.

Po analizie struktury obsady kadrowej zajęć i kompetencji kadry wątpliwości budziły niektóre osoby, które realizują inżynierskie przedmioty kształcenia ogólnego, takie jak np. fizyka budowli, posiadając wykształcenie np. z dyscypliny *biologii* (z obszaru *nauk przyrodniczych* i dziedziny *nauk biologicznych*), czy też z *elektrotechniki* (z obszaru i dziedziny *nauk technicznych*). Z uwagi jednak na wykazanie ich doświadczenia związanego z danym przedmiotem, potwierdzonego ich dorobkiem praktycznym (w zakresie badań mykologicznych i analiz mikroklimatu czy w zakresie wykonywania świadectw energetycznych budynku) – zaliczono ich do grupy nauczycieli akademickich, spełniających wymagania w aspekcie praktycznego przygotowania zawodowego i kwalifikacji dydaktycznych niezbędnych do realizacji programu ww. przedmiotów i osiągniętych podczas nich efektów kształcenia.

Wątpliwości, które trudno umotywić budzą jednak osoby ze stopniem magistra, które pomimo dość krótkiego stażu zawodowego, prowadzą już wykłady. To praktyka nie spotykana raczej na innych uczelniach, w których do prowadzenia wykładów są upoważnieni profesorowie, adiunkci lub wykładowcy, a najwyżej, w sytuacjach wyjątkowych, asystenci ze stopniem doktora. Takie przypadki należy wyeliminować.

W przypadku oceny spełnienia wymagań dotyczących relacji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów, należy stwierdzić, że stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku, spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt. 4 *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370). Przy liczbie nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego wynoszącej 17 osób (przy jednej osobie niezliczonej) i łącznej liczbie studentów wynoszącej 307, stosunek ten jest poniżej wymaganej ważonej średniej arytmetycznej, określonej dla obszaru *nauk technicznych* (1:60), obszaru *sztuki* (1:25) i obszaru *nauk humanistycznych* (1:120). Warunek ten został spełniony.

- 3) jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

Zasady i metody doboru kadry naukowo-dydaktycznej Wydziału określone zostały w *Statucie Politechniki Świętokrzyskiej uchwalonym w dniu 7.VI.2006r.*, w którym zawarto szczegółowe wymagania i kwalifikacje zawodowe pracowników dydaktyczno-naukowych i dydaktycznych, oraz ich zobowiązania, tryb zatrudniania oraz zwalniania. Na kierunku *architektura* zatrudniani są nauczyciele akademicy oraz pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi.

Polityka kadrowa na tym kierunku opiera się na istnieniu określonych kryteriów doboru kadry oraz ciągłej weryfikacji w procesie dydaktycznym ich kompetencji. Polega ona na:

— doborze nauczycieli do zadań dydaktycznych, adekwatnie do ich specjalności naukowej ;

- okresowej ocenie ich dorobku, nie rzadziej niż co dwa lata (lub w okresie krótszym, na wniosek kierownika jednostki organizacyjnej lub dziekana);
- monitorowaniu zasobów kadrowych, zgodnie z potrzebami prowadzonej działalności naukowej i dydaktycznej,
- monitorowaniu jakości procesu dydaktycznego, poprzez system hospitacji oraz ankietyzacji,
- stwarzaniu możliwości podnoszenia kwalifikacji naukowych i dydaktycznych.

Na kierunku *architektury* dokonuje się także analizy kadry pod kątem jakości prowadzonej przez nią dydaktyki. Wyniki analiz zawierają roczne sprawozdania. Omawiane są one na posiedzeniach Rady Wydziału w listopadzie każdego roku.

W zakresie dbałości o rozwój kadry strategia Wydziału zmierza do:

- stałego monitorowania równowagi pomiędzy nauczycielami – teoretykami i praktykami;
- tworzenia atmosfery motywacyjnej do intensywnych badań naukowych i podnoszenia kwalifikacji naukowych,
- tworzenia atmosfery motywacyjnej do działań proinnowacyjnych, przy ocenie wniosków o zatrudnienie nowych pracowników.

Polityka kadrowa jest zgodna ze strategią rozwoju Uczelni oraz z celami polityki kadrowej zawartej w *Strategii Rozwoju Wydziału*. Dąży się w niej do zwiększenia liczby uzyskiwanych stopni naukowych oraz zatrudnianie pracowników naukowych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb wynikających z zapewnienia minimum kadrowego realizowanego kierunku studiów, z ciągłym dążeniem do rozwoju własnej kadry. W tym aspekcie systemowego wsparcia rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej pracownicy naukowo-dydaktyczni mają możliwość prowadzenia prac badawczych i ich finansowania z dotacji na działalność statutową lub dla tzw. młodych badaczy. Umożliwia się im uczestnictwo w konferencjach naukowych organizowanych na Wydziale i w innych ośrodkach naukowych oraz publikowanie wyników ich badań w monografiach. Ma także możliwość publikowania w redagowanym w Uczelni, cyklicznym, angielskojęzycznym czasopiśmie naukowo-technicznym pt. „*Structure and Environment*”.

Rozwój kadry w ostatnich 6. latach wśród nauczycieli prowadzących zajęcia na wizytowanym kierunku wykazuje osiągnięcie: 1 tytułu profesora, 7 stopni naukowych doktora habilitowanego oraz 16 stopni naukowych doktora. Należy ten rozwój uznać za dobry, rokujący nadzieję na znaczne wzmocnienie potencjału naukowego i praktycznego kadry nauczającej.

W konkluzji należy stwierdzić, że prowadzona na Wydziale polityka kadrowa jest zgodna ze strategią rozwoju uczelni. Sprzyja rozwojowi jakości kształcenia na wszystkich realizowanych poziomach kształcenia. Kierunek *architektura* dysponuje zasobem kadry dostosowanym do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności dydaktycznej, naukowej i organizacyjnej. Realizowana i planowana polityka kadrowa umożliwia wykorzystanie istniejącego potencjału pracowników, rozwój i podnoszenie ich kwalifikacji naukowych i dydaktycznych. Daje też możliwość pozyskiwania nowych, kreatywnych pracowników.

(Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy);

Przeprowadzone podczas wizytacji hospitacje, choć dokonane były na ograniczonej liczbie zajęć dydaktycznych, potwierdziły wysokie kwalifikacje kadry naukowo-dydaktycznej, w szczególności jej kompetencje naukowe i zawodowe, praktyczne. Hospitowane zajęcia prowadzone były profesjonalnie i z dużą kulturą osobistą. Wskazywały również na wysoką kulturę jakości kształcenia. Studenci z wielkim zainteresowaniem i zaangażowaniem uczestniczyli w wykładach, potwierdzając znajomość problematyki zajęć i ich znaczenie dla procesu edukacji.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.

Zarówno liczba pracowników naukowo-dydaktycznych, jak i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie celów i efektów kształcenia.

Zaskakujące, na kierunku, na którym architektura stanowić powinna zdecydowaną większość nauczanych przedmiotów, jest równoważna obsada zajęć przez nauczycieli akademickich reprezentujących dyscyplinę *architektura i urbanistyka* (32 osoby) i dyscyplinę *budownictwo* (31 osób).

2.

Minimum kadrowe dla studiów I i II stopnia na kierunku *architektura* spełnia główne wymagania określone w *Rozporządzeniu z dnia 3 października 2014r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370)*. Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne nauczycieli akademickich są odpowiednie do programu i zakładanych efektów kształcenia. Część nauczycieli wykazuje się bardzo dużym, a niekiedy wyróżniającym się, dorobkiem praktycznym. Jest to dorobek adekwatny do efektów kształcenia realizowanych na tym kierunku *architektury*.

Jednostka nadała proponowanej ofercie kształcenia profil ogólnoakademicki i przyporządkowała kierunek do obszaru *nauk technicznych*, dziedziny *nauk technicznych* i dyscypliny naukowej *architektura i urbanistyka*. Zarysowała się jednak istotna niekonsekwencja, wynikająca z tego przyporządkowania i z ustanowienia minimum kadrowego oraz uznania kwalifikacji osób do niego zgłoszonych. Jednostka wskazując jedynie dyscyplinę *architektura i urbanistyka* wyraziła tym samym wolę zaliczenia do minimum kadrowego jedynie osób reprezentujących tę dyscyplinę, a zgłosiła także osoby spoza niej, a nawet spoza wskazanego obszaru wiedzy. Z drugiej jednak strony Jednostka ukształtowała swój program kształcenia formułując kierunkowe efekty kształcenia z uwzględnieniem treści odnoszących się do innych dyscyplin naukowych lub artystycznych, z dyscypliną *architektury i urbanistyki* spowinowaconych, a udział tych treści w tych efektach jest w tym programie kształcenia znaczący. W konkluzji ww. osoby warunkowo zaliczono do minimum kadrowego na podstawie bezpośredniego powiązania ich dorobku naukowego lub artystycznego z treściami sformułowanych przez Uczelnię kierunkowych efektów kształcenia oraz treściami wybranych modułów / przedmiotów i ich efektów i kompetencji. Zaleca się jednak tę oczywistą, instytucjonalną niekonsekwencję, po odpowiedniej refleksji programowej Jednostki, natychmiast skorygować.

Reasumując, spośród zgłoszonych do minimum kadrowego 18 nauczycieli akademickich zaliczono: 11 nauczycieli w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich (w tym 6 warunkowo) oraz 6 nauczycieli w grupie doktorów (w tym 2 warunkowo). Do tego minimum nie zaliczono 1 osoby. Minimum kadrowe dla studiów I i II stopnia na tym kierunku uznano za spełnione.

Relacja między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów, została spełniona z nadwyżką.

Wątpliwości budzi prowadzenie wykładów przez nauczycieli z niedługim stażem zawodowym ze stopniem magistra. Takie przypadki należy wyeliminować.

3.

Polityka kadrowa Uczelni sprzyja rozwojowi jakości kształcenia. Umożliwia realne wykorzystanie potencjału nauczycieli, rozwój i podnoszenie ich kwalifikacji naukowych i dydaktycznych. Daje też możliwość pozyskiwania nowych, kreatywnych pracowników.

Rozwój potencjału kadrowego uznać należy za dobry, rokujący nadzieję na wzmocnienie potencjału naukowego i praktycznego kadry nauczającej, zmierzając do stabilizacji własnej kadry naukowo-dydaktycznej.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Siedziba Wydziału Budownictwa i Architektury znajduje się w kompleksie czterech budynków kampusu akademickiego Politechniki Świętokrzyskiej. Jako budynek A kampusu jest bezpośrednio połączony na poziomie pierwszego piętra z pozostałymi budynkami B, C, D, budynkiem Biblioteki Głównej, Rektorem oraz nowo powstałym budynkiem Energis. Budynek Wydziału ma 7 kondygnacji, w tym 1 podziemną. Na parterze mieści się m.in. sala Rady Wydziału, biura dziekanatu, biura administracji i bufet. Na parterze i wszystkich piętrach budynku znajdują się sale dydaktyczne. W części podziemnej znajdują się laboratoria, magazyny i pomieszczenia pomocnicze. Dostęp dla osób niepełnosprawnych jest możliwy dzięki windom oraz pochylniom.

Największe pod względem powierzchni sale wykładowe umiejscowione są na I piętrze. W części budynku A mieści się też dwukondygnacyjna hala laboratoryjna, gdzie znajdują się przede wszystkim laboratoria badawcze i dydaktyczne. Dla celów dydaktycznych okazjonalnie, wykorzystywane są także pomieszczenia budynków (B, C, D) oraz nowo wybudowanej auli, składającej się z trzech sal wykładowych. Duże, przestronne hole służą za miejsce wystaw prac studenckich, rekreacji, nauki i spotkań. Powierzchnia pomieszczeń wydziału wynosi 11.062,50 m².

Budynek Wydziału jest po głównym remoncie, który był realizowany w ramach zakończonego w roku 2006 projektu MODIN I. W ramach tego projektu zrealizowano termomodernizację budynków dydaktycznych, modernizację sanitariatów, remont auli i sal dydaktycznych, wyposażenia holi oraz laboratoriów. Zbudowano też sieć dostępu do Internetu w domach studenckich.

Baza lokalowa i laboratoryjna

W budynku Wydziału znajduje się 39 sal dydaktycznych (wykładowych, audytoryjnych, laboratoryjnych). Dla studentów kierunku *architektury* przeznaczone są w szczególności następujące sale:

— wydziałowa pracownia komputerowa, składająca się z kilku przestronnych sal skupionych wokół pomieszczenia serwerowi, głównym pomieszczeniem – pracownią 2.07, w której zorganizowano 15 stanowisk komputerowych klasy CoreQuad. Na każdej jednostce zainstalowano programy potrzebne na kierunku *architektura*, takie jak: Autodesk-Autocad 2013, Autodesk 3ds max 2012, Autodesk-Revit 2013, Graphisoft-Archicad 16 Edu, Corel Draw Graphics C3, Adobe Photoshop Elements 7.0, Expert Certyfikat Energetyczny 2013, Norma Pro, Mathcad 13, Microsoft Office Professional Plus 2007;

— pracownia rysunkowa znajdująca się w sali 3.21, wyposażona w sztalugi, krzesła oraz deski do rysunku;

— pracownie projektowe 3.19 i 3.27, wyposażone w duże stoły do projektowania, ekrany i tablice korkowe, służące do prezentacji prac projektowych;

— aule dydaktyczne o pojemności od 50 do 160 osób, wyposażone w urządzenia audiowizualne, takie jak: ekrany, rzutniki, projektory.

Prezentacjom wystaw studenckich – prac rysunkowych i malarskich, poplenerowych oraz wyróżnionych prac studenckich inżynierskich i magisterskich – służą hole, na parterze oraz na I piętrze w budynku A oraz w budynku Energis.

Biblioteka

Biblioteka Główna Politechniki Świętokrzyskiej znajduje się w nowym gmachu, oddanym do użytku w 2002r. Jest to dość nowoczesna biblioteka akademicka, największa, ogólnodostępna biblioteka naukowo-techniczna w regionie świętokrzyskim. Biblioteka obok swojego podstawowego

przeznaczenia, tj. gromadzenia, opracowywania, przechowywania i udostępniania zbiorów własnych i światowych poprzez Internet, umożliwia organizację i obsługę konferencji i sympozjów naukowych. Biblioteka zapewnia w układzie przedmiotowym, wg klasyfikacji UKD, swobodny dostęp do 82% krajowych i światowych zasobów bibliotecznych. W bibliotece jest 256 miejsc dla czytelników, 12 kabin do pracy indywidualnej i zespołowej, 96 nowoczesnych stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, elektronicznych katalogów książek, obsługi wypożyczeń i baz bibliograficznych. Wstęp do z biblioteki wolny. Biblioteka wyposażona jest w samoobsługowe urządzenia do wypożyczeń i zwrotów książek oraz do urządzeń reprograficznych.

Według stanu księgozbioru na koniec 2014r. biblioteka gromadzi i udostępnia następujące zbiory (wg Informacji z *Raportu Samooceny*):

- Książki w wersji papierowej – 129 400 egzemplarzy;
- Książki w wersji elektronicznej – 2 637 tytułów;
- Książki dostępne w ramach krajowej licencji akademickiej – 16 700 tytułów;
- Zbiory specjalne w wersji papierowej – 63 163 jednostek inwentarzowych;
- Zbiory specjalne w wersji elektronicznej – PN, EN, ISO, LEX;
- Zeszyty Naukowe – 8 420 woluminów;
- Prace naukowo-badawcze – 2 383 egzemplarzy;
- Prace doktorskie - 301 egzemplarzy;
- Czasopisma krajowe w wersji papierowej – 26 910 woluminów;
- Czasopisma zagraniczne w wersji papierowej – 8 805 woluminów;
- Czasopisma zagraniczne w wersji elektronicznej – 19 709 woluminów.

Księgozbiór gromadzony jest zgodnie z problematyką realizowaną w procesie dydaktycznym, w oparciu o:

- sylabusy,
- zgłoszenia pracowników i studentów złożone w wypożyczalni, za pośrednictwem e-maila i formularza dostępnego na stronie www. Biblioteki,
- analizę aktualnej oferty wydawniczej.

Według Bibliograficznej Bazy Danych „Lektury”, na kierunku *architektura*, poleconych jest 616 tytułów, z czego w dostępne jest 256 tytułów. Pozostałe to Rozporządzenia, Normy oraz publikacje dostępne przez Internet. Nie jest to więc zestaw wystarczający do realizacji zamierzonych efektów kształcenia.

Studenci w rozmowie z Zespołem Oceniającym podnieśli, że liczba studentów kierunku zestawiona z liczbą i powierzchnią sal, w których odbywają się zajęcia, jest na bardzo dobrym poziomie. Wyrazili zadowolenie z dostosowania bazy lokalowej do ilości studentów. Liczba stanowisk w poszczególnych salach dostosowana jest do powierzchni tych pomieszczeń i liczby studentów studiujących w ocenianej jednostce. Studenci twierdzą, iż sytuacje przeludnienia sal nie mają miejsca, a kształcenie odbywa się w dogodnych warunkach w małych grupach.

Studenci stwierdzili, że wyposażenie sal ocenianej jednostki należy ocenić pozytywnie. Zdecydowana większość sal dydaktycznych wyposażonych jest w nowoczesny sprzęt audiowizualny, nagłaśniający, projektory multimedialne przystosowane do pracy z nowoczesnymi komputerami oraz w niektórych salach stałe ekrany, co ocenia się pozytywnie. Studenci na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wyrazili opinię o wystarczającym wyposażeniu sal dydaktycznych. Budynki, w których odbywają się zajęcia, są objęte siecią bezprzewodową wi-fi. Ponadto studenci mają możliwość korzystania z Internetu w pracowniach komputerowych oraz bibliotece. Mogą też wypożyczać, również po godzinach zajęć, przenośny sprzęt multimedialny, taki jak np. projektory, laptopy etc.

Studenci mają możliwość korzystania z Biblioteki Głównej Uczelni, posiadającej dość bogate zbiory biblioteczne. Ich zdaniem biblioteka ma wystarczający księgozbiór związany z literaturą podstawową ocenianego kierunku. Chętnie korzystają z jej zbiorów oraz chwalą zasady jej funkcjonowania, uznając to miejsce za wyjątkowo przyjazne dla użytkowników. Potwierdzili, że mają

nieograniczony dostęp korzystać do samoobsługowych urządzeń do wypożyczeń i zwrotów książek oraz do urządzeń reprograficznych. Godziny funkcjonowania wypożyczalni są dostosowane do specyfiki studiów i ich planów zajęć. Wypożyczalnia czynna jest w odpowiednim wymiarze, godzin zarówno w tygodniu, jak i w weekendy.

Budynek, w którym odbywają się zajęcia na ocenianym kierunku jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, głównie z niepełnosprawnością ruchową, w stopniu podstawowym. Ma podjazdy dla osób niepełnosprawnych ruchowo – na zewnątrz, przed wejściami do budynku, oraz windy osobowe – wewnątrz. Niemniej jednak na Wydziale brakuje rozwiązań dostosowanych dla studentów z innymi typami niepełnosprawności.

Nie możliwa była bezpośrednia ocena wybranych nawet miejsc odbywania praktyki budowlanej oraz projektowej. Studenci odbywają w miejscach przez siebie wybieranych na terenie całego kraju, najczęściej w województwie świętokrzyskim. Uczelnia nie pośredniczy ponadto w znalezieniu odpowiednich miejsc realizacji praktyk. Praktyka budowlana odbywana jest zarówno w dużych przedsiębiorstwach z branży budowlanej, np. Skanska S.A., Mitex Eiffage S.A., Dorbud S.A., Agat, Kartel, Fart, Soletenche Polska, PKZ Warszawa, Condite, Fabet Żelbet, jak i w małych przedsiębiorstwach. Praktyka projektowa realizowana jest najczęściej w biurach projektowych z regionu świętokrzyskiego, jak np.: Chodor Projekt, Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego, Echo Investment, MFA Biuro Architektoniczne, 2GStudio, Archibis, Canta, a także w małych pracowniach projektowych oraz w wydziałach architektury i nadzoru budowlanego starostw i urzędów miast i gmin. Wydaje się, że zbyt duża swoboda wyboru miejsca praktyki, nie ujęta systemowo w pewne ramy organizacyjne i metodyczne, odbywana bez pomocy Uczelni i powołanego na niej Zespołu Konsultacyjnego oraz organizacji zawodowych (izby architektów) nie będzie dobrze służyć do uzyskania określonych efektów. Ten aspekt należy niewątpliwie udoskonalić.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴.....w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Uczelnia i Wydział zapewniają na ocenianym kierunku bazę materialną – lokalową i sprzętową – niezbędną do realizacji procesu dydaktycznego, naukowego i organizacyjno-administracyjnego. Dysponuje infrastrukturą, zapewniającą prawidłową realizację celów kształcenia, w tym zapewnia odpowiednie warunki do prowadzenia zajęć w salach dydaktycznych, laboratoriach i pracowniach, umożliwiając zarazem osiągnięcie końcowych efektów kształcenia. Ilość sal dydaktycznych i ich wielkość oraz wyposażenie w sprzęt komputerowy i oprogramowanie, podstawowe wyposażenie i umeblowanie niezbędne do zajęć projektowych (stoły i deski kreślarskie) jest wystarczająca do właściwej organizacji procesu edukacyjnego. Dodatkowe przestrzenie komunikacyjne (hole, korytarze i ich aneksy) mogą dobrze służyć do celów wystawienniczych, niezbędnych do ekspozycji projektów oraz celów rekreacyjnych.

Biblioteka również jest dobrze wyposażona w sprzęt oraz wymagany księgozbiór i bazę cyfrową. Zapewnia możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych obejmujących literaturę zalecaną na prowadzonym kierunku studiów oraz z zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki.

Jednostka uwzględnia podstawowe potrzeby osób niepełnosprawnych ruchowo, choć brakuje w niej innych rozwiązań, dostosowanych dla studentów z innymi kategoriami niepełnosprawności.

Należy udoskonalić system doboru miejsc odbywania praktyk, ujmując systemowo w pewne ramy organizacyjne i metodyczne, ograniczając zbyt dużą swobodę w tym względzie, z większym zaangażowaniem w to Uczelni i powołanego Zespołu Konsultacyjnego (po jego przeorientowaniu, adekwatnym dla kierunku *architektura*) oraz organizacji zawodowych (izby architektów, SARP).

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

W Politechnice Świętokrzyskiej funkcjonuje Dział Badań Naukowych. Podlega on Prorektorowi ds. Rozwoju Kadry i Badań Naukowych. Jego status i zakres działalności określa *Załącznik do Zarządzenia Nr 15/2013 Rektora Politechniki Świętokrzyskiej z 1 marca 2013r. w sprawie zasad i trybu realizacji prac badawczych*.

Nauczyciele akademicy kierunku *architektury* mają możliwość realizowania prac naukowo-badawczych, finansowanych w ramach dotacji na działalność statutową lub tzw. „młody badacz”. Mają też możliwość publikacji, między innymi, w redagowanym w Politechnice Świętokrzyskiej angielskojęzycznym czasopiśmie naukowo-technicznym *Structure and Environment*.

Ponadto pracownicy mają możliwość uczestniczenia w Konferencjach Naukowych związanych tematycznie z architekturą, organizowanych przez Katedrę Architektury i Urbanistyki na oraz w innych ośrodkach naukowych. Efektem konferencji naukowych są publikacje artykułów w monografiach pokonferencyjnych.

W 2014r. zorganizowano na Wydziale 2 konferencje: *Międzynarodowe Seminarium – „Konserwacja Zabytków Architektury w Polsce i Zagranicą”* (Kielce, 17-18.IX.2014r.) oraz *Konferencję Naukową Katedry Architektury i Urbanistyki: „Miasto – zintegrowane środowisko człowieka i przyrody”*, (Kielce 21.XI.2014r.). Zaplanowano w 2015r. *Międzynarodową Konferencję Naukową nt: „Projektowanie zrównoważone jako paradygmat kształtowania przestrzeni w XXI wieku”*, (Kielce 20.XI.2015r.) oraz *Konferencję Naukową Katedry Architektury i Urbanistyki „Architektura starówki kieleckiej”*, (Kielce, 2015/2016r.).

W 2014 roku na Wydziale wydano jedną monografię, jako pracę zbiorową pod redakcją Wacława Serugi - *Architektura kontekstu / Architecture of Context, Architektura nr 1/2014*, wydawnictwo Politechniki Świętokrzyskiej, Kielce 2014.

W *Raporcie Samooceny* przedstawiono szczegółowo realizowane na Wydziale prace naukowe. Realizowane są one w zakresie obszaru nauk technicznych, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym, wskazali, że nie są zaangażowani w badania naukowe prowadzone przez pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału. Nie potrafili wskazać takich przypadków. Choć są zainteresowani udziałem w takich badaniach, uznają, że może być to trudne ze względu na specyfikę studiów na kierunku *architektury*.

Jednym z przejawów pracy naukowej studentów jest działalność kół naukowych, gdzie ich udział jest znaczący i dobrze udokumentowany. Na Wydziale – zgodnie z przekazaną w *Raporcie Samooceny* informacją – funkcjonują 3 koła naukowe przy Katedrze Architektury i Urbanistyki, a mianowicie: Studenckie Koło Naukowe „Arkada”, Studenckie Koło Naukowe „Habitat” i Studenckie Koło Naukowe „Kontrasty”.

Uczelnia i Wydział przestrzegają art. 205 ust. 1 *Ustawy w zakresie prowadzenia rejestru organizacji studenckich w tym kół naukowych*. Koła naukowe mają swoich opiekunów. Prowadzą działalność konferencyjną i projektową, współpracując z innymi ośrodkami akademickimi i instytucjami nauki oraz stowarzyszeniami twórczymi i zawodowymi. Otrzymują też w swojej działalności odpowiednie wsparcie ze strony Władz Wydziału i Uczelni. Mają swoją siedzibę i możliwość wnioskowania o finansowanie, za pośrednictwem Dziekana, do Rektora. Do inicjatyw podejmowanych przez koła naukowe należy: udział w konferencjach naukowych oraz publikacjach pokonferencyjnych, organizowanie praktyk zagranicznych, plenerów rysunkowych, warsztatów architektonicznych, wykładów. Mają też możliwość współpracy przy projektach. M.in. jesienią 2014 roku studenci w ramach działalności koła „Habitat” uczestniczyli w warsztatach i szkole naukowej „Habitat” organizowanej przez Wydział Architektury Politechniki Wrocławskiej. Najprężniej działającym na kierunku *architektura* kołem jest „Arkada”. W ciągu ostatnich 3 lat członkowie Koła

uczestniczyli w pracach renowacyjnych w Puławach na terenie Parku Czartoryskich. Zajmowali się malowaniem w Sali Kamiennej w Pałacu oraz renowacją fryzu i głowic korynckich w Świątyni Sybilli. Studenci, będąc członkami Koła „Arkada”, mają również możliwość wyjazdów dydaktycznych w kraju i za granicę. Organizowane były zarówno wycieczki kilkudniowe do Paryża, Pragi, Torunia, Malborka oraz Gdańska, jak i krótsze szlakiem okolicznych zabytków do Wąchocka, Sandomierza, Opatowa czy Krzyżtopora.

Działalność studentów w kołach naukowych należy ocenić pozytywnie.

Studenci regularnie brali też udział we wspomnianych w ogólnopolskich warsztatach architektonicznych m.in. na organizowanych cyklicznie spotkaniach OSSA, a w 2014 roku także, w ramach działalności studenckiego koła naukowego „Habitat”, w warsztatach studenckich Habitaty.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴.....znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.

Na Wydziale prowadzone są badania naukowe w zakresie obszaru kształcenia *nauk technicznych*, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów *architektury*. W stosunku do potencjału kadrowego nauczycieli akademickich badania te pełnią w działalności Wydziału rolę znaczącą.

Nauczyciele mają możliwość realizowania prac naukowo-badawczych, finansowanych w ramach dotacji na działalność statutową lub tzw. „młody badacz”. Mają też możliwość uczestniczenia w Konferencjach Naukowych związanych tematycznie z architekturą, organizowanych przez Wydział oraz publikowania w 1 czasopiśmie Politechniki Świętokrzyskiej.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym, wskazali, że nie są zaangażowani w badania naukowe prowadzone przez pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału.

Jednym z przejawów pracy naukowej studentów jest działalność kół naukowych, gdzie ich udział jest znaczący i dobrze udokumentowany.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów;

Jednostka posiada kompletny system aktów prawnych regulujących procesy rekrutacji na studia. Zasady rekrutacji umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania efektów kształcenia zakładanych w procesie kształcenia na ocenianym kierunku. Warunkiem przyjęcia na studia jest uzyskanie świadectwa dojrzałości oraz pozytywnych wyników w postępowaniu rekrutacyjnym. Kandydat przystępujący do egzaminu powinien posiadać predyspozycje niezbędne do pracy w zawodzie architekta/projektanta: twórczą wyobraźnię, zdolności i umiejętności plastyczne, wykazać podstawową wiedzę kierunkową. Zasady rekrutacji oraz wymagania wstępne publikowane są w informatorze, dostępnym na stronie internetowej Uczelni (<http://www.tu.kielce.pl/files/wszaniec/egzamin-rysunek-2015.pdf>). Egzamin wstępny na studia I stopnia przeprowadza Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna. Postępowanie kwalifikacyjne kandydatów obejmuje dwa etapy:

- egzamin z rysunku odręcznego,
- konkurs świadectw (zgodnie z procedurą rekrutacyjną obowiązującą na Politechnice Świętokrzyskiej).

Pozytywna ocena predyspozycji zawodowych na podstawie egzaminu z rysunku odręcznego jest warunkiem koniecznym dopuszczenia kandydata do konkursu świadectw przy rekrutacji na kierunek *architektura*. W szczególności celem egzaminu z rysunku odręcznego jest sprawdzenie wyobraźni przestrzennej oraz wiedzy i umiejętności w zakresie: elementarnego warsztatu rysunkowego oraz posługiwania się wiedzą o perspektywie, kształtach i proporcjach, przedstawienia rysunkowej kompozycji przestrzennej o charakterze architektonicznym. Egzamin z rysunku odręcznego obejmuje dwie sesje w ciągu jednego dnia. Pierwsza, przedpołudniowa sesja rysunkowa, trwająca 3 godziny zegarowe, obejmuje wykonanie rysunku odręcznego w technice ołówkowej, na białym kartonie o wymiarach 50x70cm. Druga, popołudniowa sesja rysunkowa, trwająca 2,5 godziny zegarowe, obejmuje wykonanie rysunku odręcznego w technice ołówkowej, na białym kartonie o wymiarach 50x70cm. Rejestracja kandydatów prowadzona jest drogą internetową. Oceny dokonuje dwuosobowa Komisja.

Rekrutacja na II stopień studiów odbywa się na podstawie uzyskanych przez studenta wyników nauczania na I stopniu studiów.

Osoba ubiegająca się o przyjęcie na studia II stopnia musi posiadać kwalifikacje związane z uzyskaniem tytułu inżyniera architekta (kwalifikacje na poziomie 6 KRK). Rekrutacja prowadzona jest na podstawie wymaganych dokumentów. W przypadku, gdy liczba zgłoszonych osób jest większa niż ustalony limit, rekrutacja jest przeprowadzana na podstawie konkursu, do którego brany jest pod uwagę wynik ukończenia studiów I stopnia wpisany do dyplomu.

O przyjęcie na I i II stopnia mogą ubiegać się również cudzoziemcy, na zasadach obowiązujących obywateli polskich. Cudzoziemcy mogą, z pominięciem zasad rekrutacji obowiązujących obywateli polskich, podejmować i odbywać kształcenie na podstawie umów międzynarodowych, umów zawieranych z podmiotami zagranicznymi przez Politechnikę Świętokrzyską, decyzji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i decyzji rektora uczelni.

Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na kierunek studiów architektura.

Zdaniem studentów wyrażonym w rozmowie z Zespołem Oceniającym zasady dotyczące rekrutacji na studia były dla nich logiczne i zrozumiałe. Były one dostępne, z odpowiednim wyprzedzeniem, w Uczelnianych i Wydziałowych źródłach informacji publicznej. Pozytywnie ocenili sposób kwalifikacji wstępnej na studia I stopnia poprzez egzamin z rysunku – jako obiektywny i nie budzący większych kontrowersji. Nie zgłosili też uwag negatywnych do procesu rekrutacji, oceniając wdrożone procedury jako przyjazne dla kandydatów na studia.

- 2) system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen;

Studenci mają poczucie przejrzystej i obiektywnej oceny ich postępów w nauce, która dokonywana jest systematycznie w ciągu całego procesu kształcenia. Szczegółowe warunki zaliczenia zajęć podawane są do wiadomości studentów przez prowadzących zajęcia, na początku każdego semestru. Lektura planów semestralnych/modułów zawarta w sylabusach oraz rozmowa z kadrą nauczającą przeprowadzona w trakcie wizytacji pozwala na pozytywną ocenę procesu dydaktycznego.

W trakcie semestru przeprowadzane są przeglądy i oceny cząstkowe, obejmujące kolejne etapy realizacji tematów. Pozwala to na wychwycenie błędów we wczesnym etapie kształcenia. Studenci pozytywnie oceniają system ocen i ich skalę. Wymagania obowiązujące na zaliczeniach i podczas egzaminów są podawane do informacji studentów z odpowiednim wyprzedzeniem. Są pełne i przejrzyste, i są konsekwentnie realizowane podczas procesu kształcenia. Egzaminery weryfikują nie tylko wiedzę, ale także umiejętności projektowe. Studenci znają prawa w zakresie poprawiania egzaminów.

- 3) struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów;

Zespół Oceniający stwierdził, że program kształcenia na Wydziale umożliwi mobilność studentów na poziomie krajowym oraz międzynarodowym. Wydział Budownictwa i Architektury jest uczestnikiem programów wymiany międzynarodowej LLP-ERASMUS i ERASMUS+. Zasady wymiany międzynarodowej (warunki i tryb kierowania za granicę w celach dydaktycznych, sposób i kryteria rekrutacji) określa uchwała Senatu oraz zarządzenie Rektora. Informacje są dostępne dla studentów na stronie (<http://www.tu.kielce.pl/ERASMUS>). Za prawidłową realizację wymiany międzynarodowej odpowiada Koordynator Wydziałowy, który współpracuje z Koordynatorem Uczelnianym. Zasady zaliczania semestrów studentom uczestniczącym w programach wymiany międzynarodowej, zgodne z odpowiednimi umowami międzynarodowymi oraz z obowiązującym *Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta* określa *Procedura Wydziałowa: WBiA-P3*.

Z przeprowadzonej analizy dostarczonych materiałów oraz rozmowy ze studentami wynika, że studenci nie są zainteresowani wyjazdami na wymianę zagraniczną, szczególnie odnosi się do wymiany w ramach projektu Erasmus. Do tej pory nikt na taką wymianę nie wyjechał. ZO widzi dwie przyczyny takiego stanu rzeczy. Po pierwsze brak jest jednoznacznych informacji dotyczących przenoszenia zaliczonych za granicą przedmiotów. Po drugi brakuje podpisanych umów z zagranicznymi jednostkami oferującymi podobny profil kształcenia.

Warto również zaznaczyć, że Wydział czyni starania umożliwiające studentom poszerzenie znajomości języka angielskiego, poprzez prowadzenie części wybieralnych przedmiotów w języku angielskim. W języku angielskim prowadzone są następujące przedmioty: projektowanie architektoniczno-urbanistyczne 3, projektowanie architektoniczno-urbanistyczne 4, projektowanie architektoniczno-urbanistyczne 5 oraz projekt architektoniczno-budowlany. Zaliczenie przedmiotów jest obowiązkowe dla każdego uczestniczącego w zajęciach studenta, w formie graficznie przedstawionego projektu z opisami w j. polskim oraz j. angielskim.

Znacznie wyżej należy ocenić krajową mobilność studentów, realizowana głównie poprzez działalność kół naukowych (patrz punkt. 6).

- 4) system pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

Studenci mają publiczny dostęp do aktualnych informacji związanych z organizacją i procedurami toku studiów, informacji o programach kształcenia oraz zakładanych efektach kształcenia. Wszelkie informacje i aktualności publikowane są na stronie internetowej Wydziału oraz w postaci ogłoszeń na tablicach informacyjnych. Ważnym elementem systemu informacyjnego na ocenianym kierunku są informacje ustne przekazywane studentom przez pracowników dziekanatu. Studenci pozytywnie oceniają funkcjonowanie stron internetowych Jednostki. Zespół Oceniający stwierdza wyjątkową dbałość o umieszczanie aktualnych informacji na stronach i potwierdza ich niespotykaną szczegółowość. Wskazany stan rzeczy należy ocenić jednoznacznie pozytywnie.

Studenci mają możliwość zapoznawania się z treścią sylabusów poszczególnych przedmiotów. Są one publikowane na dostępnym portalu informacyjnym Wydziału. Co więcej, studenci otrzymują niekiedy sylabusy bezpośrednio od prowadzących zajęcia.

Rozkłady zajęć – zdaniem studentów – zapewniają warunki do efektywnego kształcenia i nauki oraz osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia. Rozkłady zajęć są publikowane przed

rozpoczęciem semestru, co potwierdzają studenci. Zespół Oceniający nie odnotował defektów w tych rozkładach, dużych przerw pomiędzy zajęciami, czy nakładania się na siebie istotnych zajęć obowiązkowych etc.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość korzystania z indywidualnych konsultacji z pracownikami naukowo-dydaktycznymi. Odbywają się one zgodnie z planem, który jest ogólnodostępny i znany studentom. Informacje o godzinach konsultacji umieszczane są na stronach internetowych oraz podawane przez prowadzących na zajęciach. Studenci w rozmowie z Zespołem Oceniającym wskazali na przypadki nie pojawiania się prowadzących na konsultacjach bez ich odwołania. Na uwagę zasługuje dostosowanie miejsca i czasu ich odbywania do potrzeb studentów. Studenci mają sposobność umawiania się z prowadzącymi również poza godzinami konsultacji, co jest częstą i chwaloną przez studentów praktyką. Kontakt z prowadzącymi różne formy zajęciowe ułatwiony jest również za sprawą wykorzystywania do tego celu poczty elektronicznej. Władze Wydziału, w tym osoby odpowiedzialne na sprawy studentów, odbywają regularne, wyznaczone uprzednio dyżury, o których studenci wiedzą i chętnie z nich korzystają. Na uwagę zasługuje dostosowanie miejsca i czasu odbywania tych dyżurów do rozkładu zajęć. Dyżury Władz wydziału odbywają się w odpowiednim wymiarze godzin.

W ocenianej jednostce studenci uzyskują odpowiednie wsparcie w trakcie procesu dyplomowania oraz mają niezbędną pomoc od pracowników naukowych w tym zakresie, co potwierdzili w rozmowie z Zespołem Oceniającym. Proces dyplomowania reguluje kilka dokumentów, w tym *Procedura wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia WBiA – IW3*, dotycząca wyboru ścieżki dyplomowania ustalająca m.in. zasady zapisów na ścieżki dyplomowania oraz *Uchwały Rady Wydziału nr 31/12 i 58/13*, w których ustalono szczegółowe warunki dotyczące tematów i realizacji prac dyplomowych oraz sposobu przeprowadzania egzaminu dyplomowego. Treść wskazanych dokumentów ocenia się pozytywnie. Studenci mają swobodę przy wyborze tematów prac dyplomowych, korzystając przy tym z pomocy swoich nauczycieli lub tworząc własne tematy. Tematy prac dyplomowych zatwierdzane są przez Dziekana Wydziału. Przyjęte rozwiązanie studenci oceniają pozytywnie i nie notuje się negatywnych uwag z tym związanych. Studenci pozytywnie oceniają zasady dyplomowania przyjęte na ocenianym kierunku, uznając je za dostosowane do specyfiki studiowanego przez nich kierunku oraz sprawdzające wszystkie zdobywane efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Studenci mają możliwość korzystania z bazy dydaktycznej ocenianego kierunku poza godzinami zajęć, co dotyczy zarówno sal dydaktycznych jak i sal wyposażonych w specjalistyczny sprzęt w tym komputerowy, co zasługuje na pozytywną ocenę.

Na jednoznacznie pozytywną ocenę zasługuje praktyka powoływania na ocenianym kierunku opiekunów lat studiów. Opiekunowie odpowiedzialni są za organizowanie spotkań z grupami studentów jeden raz w semestrze zimowym i jeden raz w semestrze letnim. Ich celem jest zebranie informacji i opinii o procesie dydaktycznym w ubiegłym semestrze oraz omówienie i analiza bieżących problemów związanych z procesem studiowania, w tym ocena pracy dziekanatu. Następnie informacje przekazywane są do komisji zajmującej się jakością kształcenia. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym bardzo chwala funkcję opiekunów, uznając osoby pełniące te funkcje za bardzo pomocne i godne zaufania środowiska studenckiego.

W zakresie wsparcia materialnego Uczelnia posiada kompletny system pomocy materialnej dla studentów. Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej i współpraca w tym zakresie z przedstawicielami studentów odbywa się w pełni zgodnie z obowiązującymi przepisami Ustawy. Uczelnia spełnia wymagania zawarte w art. 174 ust. 2 i art. 179 ust. 2 *Ustawy*. Zachowane są właściwe proporcje w podziale środków, których wymaga art. 174 ust. 4 *Ustawy*. System pomocy materialnej oferowany studentom działa bez większych zastrzeżeń jest racjonalny i przejrzysty. Nie notuje się opinii studentów o opóźnieniach w wypłacie świadczeń dla studentów. Świadczenia wypłacane są regularnie, co miesiąc. Godna pozytywnej oceny jest wyjątkowa przejrzystość przepisów związanych z przyznawaniem pomocy materialnej dla studentów, sposób przygotowania

dokumentów oraz korzystność przyjętych dla studentów rozwiązań. Regulamin pomocy materialnej dla studentów Politechniki Świętokrzyskiej jest zgodny z *Ustawą* oraz został wprowadzony z poszanowaniem zasady zawartej w art. 186 ust. 1 *Ustawy*, co potwierdzone zostało akceptacją treści odpowiedniego, uczelnianego organu samorządu studenckiego. W postępowaniu dotyczącym przyznawania pomocy materialnej stosuje się odpowiednio przepisy *Kodeksu Postępowania Administracyjnego*, w odniesieniu do wydawania decyzji administracyjnych.

W Uczelni funkcjonuje dwustopniowy model decyzyjny, związany z przyznawaniem pomocy materialnej dla studentów. Organy przyznające pomoc materialną funkcjonują na poziomie Wydziału oraz na poziomie Uczelni. W Uczelni działa Odwoławcza Komisja Stypendialna, a na Wydziale Wydziałowa Komisja Stypendialna, które wyposażono, na wniosek odpowiednich organów samorządu studenckiego, w uprawnienia do przyznawania świadczeń pomocy materialnej w imieniu właściwych organów Uczelni i Wydziału. Spełniona jest zasada, iż większość składu komisji, o których wspomniano powyżej stanowią studenci, o czym mowa w art. 177 ust. 3 *Ustawy*. Komisje działają zgodnie z przepisami *Ustawy* na podstawie czytelnych i powszechnie znanych procedur ogłaszanych na stronach internetowych Uczelni, samorządu studenckiego i obwieszczeniach w gablotach. Przewodniczącym Komisji Stypendialnej jest pracownik naukowy, co należy ocenić pozytywnie w sytuacji akceptowania takiego stanu rzeczy przez większość członków komisji stypendialnej. Notuje się niezwykle duży i pozytywny udział samorządu studenckiego w sprawach socjalnych studentów i w działaniach związanych z przyznawaniem pomocy materialnej, co ocenić należy bardzo pozytywnie. Wiele inicjatyw związanych z funkcjonowaniem systemu pochodzi od przedstawicieli studentów. Studenci wyrażają zadowolenie i poparcie dla formy i procedur działania systemu przyznawania pomocy materialnej i uważają ten system za wydajny i sprawiedliwy. Studenci pozytywnie oceniają wysokość stypendiów oferowanych przez ocenianą jednostkę. Pozytywnie ocenia się również politykę informacyjną, związaną z zasadami przyznawania pomocy materialnej oraz powszechny dostęp do wzorów druków wymaganych przy staraniu się o pomoc materialną.

Wydział nie przedstawił informacji na temat posiadania dodatkowych, własnych funduszy stypendialnych lub innych mechanizmów motywujących studentów do osiągania lepszych wyników w nauce, poza stypendiami wypłacanymi z Funduszu Pomocy Materialnej.

Uczelnia prowadzi uczciwą politykę naliczania i pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne. Wewnętrzne akty prawne regulujące tę materię – tj. Uchwała nr 59/13 Senatu PŚk z dnia 24 kwietnia 2013 roku w sprawie określenia zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne oraz warunków i trybu zwalniania z tych opłat studentów, Zarządzenia nr 40 i 60/14 Rektora PŚk w sprawie opłat za zajęcia dydaktyczne na studiach niestacjonarnych/stacjonarnych w roku akademickim 2014/2015 – są przykładami czytelności tworzenia wewnętrznych aktów prawnych. Zespół Oceniający nie zanotował negatywnych uwag w zakresie pobieranych opłat, jak również nie doszukał się niezgodności przepisów wewnętrznych, z przepisami powszechnie obowiązującymi. Jak stwierdzi ekspert ds. studentów – studenci bardzo pozytywnie oceniają politykę pobierania opłat przez Uczelnię.

Obsługa administracyjna Wydziału jest oceniana przez studentów również pozytywnie. Godziny obsługi dziekanatu są zadowalające dla studentów. Terminy i zasady obsługi administracyjnej są im znane. Studenci uważają osoby pracujące w dziale administracji Wydziału za miłe, pomocne oraz kompetentne. Studenci z przyjemnością i chętnie korzystają z rad i pomocy tych pracowników.

W Politechnice Świętokrzyskiej funkcjonuje samorząd studencki, działający przez swoje organy na podstawie uchwalonego przez nie *Regulaminu*. Samorząd działa na poziomie Uczelni i poszczególnych Wydziałów. W trakcie przeprowadzanej wizytacji odbyło się jedno spotkanie z przedstawicielami samorządu studenckiego, na którym to uzyskano przytoczone poniżej informacje, a następnie zweryfikowano je w oparciu o dostarczone dokumenty, jak również inne odbyte podczas

wizytacji rozmowy. Na tej podstawie można stwierdzić, że Wydział spełnia wymagania art. 67 ust. 4 *Ustawy* co do odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału.

Członkowie samorządu studenckiego, w rozmowie z Zespołem Oceniającym, potwierdzili, że na potrzeby działalności ustawowej i regulaminowej samorządu studenckiego Uczelnia zapewnia niezbędną bazę lokalową, wyposażoną w sprzęt biurowy, telefon stacjonarny i inne środki trwałe, potrzebne do jego prawidłowego funkcjonowania. Tym samym stwierdzić należy, iż Uczelnia spełnia wymóg art. 202 ust. 8 *Ustawy*. Władze Uczelni zapewniają w postaci budżetu niezbędne środki finansowe na działalność ustawową i regulaminową samorządu studenckiego. Władze Wydziału wspierają finansowo i instytucjonalnie ruch studencki.

Współpraca pomiędzy Władzami Wydziału, a organami Samorządu Studenckiego, jest na dobrym poziomie relacji praktycznej i funkcjonalnej. Kontakty charakteryzują się wzajemną życzliwością i - w razie potrzeby - z rozwiązywaniem palących problemów. Udział przedstawicieli studentów w sprawach dotyczących Wydziału i współdecydowanie w tym zakresie jest na przyzwoitym poziomie. Przedstawiciele studentów mają możliwość wypowiedzania się w najważniejszych dla studentów sprawach, a ich opinie są uwzględniane przez Władze Wydziału. Przedstawiciele studentów pozostają w stałym kontakcie z tymi Władzami i pracownikami administracji Wydziału. Są zapraszani na spotkania, choć równocześnie ich aktywność pozostaje na poziomie niskim. Przedstawiciele studentów czują się wspierani w swojej codziennej działalności w stopniu wystarczającym. Przedstawiciele studentów nie doświadczają trudności w toku studiów związanych z nieobecnościami na zajęciach w czasie, kiedy poświęcają się zadaniom samorządu studenckiego np.: przebywając na posiedzeniach Rad Wydziału i innych ciał. Wszystkie nieobecności są usprawiedliwiane.

Samorząd studencki działa w stopniu wystarczającym na polu kultury studenckiej i animowania aktywności społeczności studenckiej Wydziału. Jest organizatorem projektów takich jak np.: bal absolwenta, liczne szkolenia, organizowanie spotkań ze studentami. Członkowie samorządu działają jednak głównie na poziomie Uczelni. Samorząd jest aktywnie zaangażowany w sprawy systemowe związane z przyznawaniem stypendiów w stopniu podstawowym, zaś w sprawy dotyczące wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia opiniuje różnego rodzaju akty prawne, w tym również pytania składane na egzamin dyplomowy.

Na Wydziale nie przyjęto systemowych regulacji określających procedurę rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków, zgłaszanych przez studentów i pracowników lub zgłaszania sytuacji i zjawisk patologicznych. Główna odpowiedzialność w tym zakresie spoczywa na kierowniku podstawowej jednostki organizacyjnej i jego zastępcach, którzy odpowiedzialni są za rozpatrywanie wniosków oraz spraw problematycznych, a odwołania od ich decyzji rozpatruje Rektor. Wskazany zwyczajowy proces nie znalazł jednak odzwierciedlenia w żadnym dokumencie wewnętrznym, który mógłby być udostępniony studentom i tym samym nie posiada przymiotu rozwiązania systemowego. Rozwiązanie takie nie jest również opatrzone odpowiednimi narzędziami zabezpieczającymi podmioty biorące udział we wskazanych sprawach, a schemat postępowania nie jest dostosowany do charakteru spraw, jakimi są skargi i sytuacje konfliktowe, zjawiska patologiczne oraz w ocenie Zespołu Oceniającego nie są pod tym względem prawidłowe. Przyjęte rozwiązania i tok postępowania jest analogiczny do rozpatrywanych przez kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej spraw w indywidualnych sprawach studentów, od których przysługuje studentom odwołanie do Rektora Uczelni. Niemniej jednak różnica pomiędzy indywidualnymi sprawami studentów (na przykład dotyczącymi skreślenia z listy studentów, przyznania bądź nie świadczeń pomocy materialnej itd.), a skargami i sytuacjami konfliktowymi, które są często udziałem wielu podmiotów o sprzecznych interesach, jest oczywista.

Kolejnym elementem służącym gromadzeniu informacji i rozpatrywaniu ewentualnych skarg i wniosków studentów są wspomniane powyżej spotkania z opiekunami poszczególnych lat. Ze spotkań sporządza się odpowiednie notatki na specjalnych wzorach formularzy przedstawionych do wglądu Zespołu Oceniającego, notatki przekazywane są komisji zajmującej się jakością kształcenia,

która może podjąć odpowiednie działania zapobiegające powstawaniu sytuacjom konfliktowym. Wskazane narzędzie w postaci spotkań i sporządzania z nich notatek uznaje się za jedną ze skutecznych metod zgłaszania skarg i sytuacji konfliktowych i uznaje za początek rozwiązań systemowych, mających te sytuacje niwelować. Zaleca się uzupełnienie istniejących narzędzi o dodatkowe mechanizmy oraz przeobrażenie ich w spójny system rozpatrywania skarg i wniosków oraz zapobiegania sytuacji patologicznym.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.

W treści uchwał rekrutacyjnych zawarte są wszystkie niezbędne postanowienia do prawidłowego przeprowadzenia postępowania rekrutacyjnego, zarówno na I jak i II stopień studiów. Przyjęte zasady i tryb postępowania kwalifikacyjnego umożliwiają dobrą weryfikację przygotowania kandydatów do studiowania na kierunku *architektura*, na obu poziomach studiów.

2.

System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się. Zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm w formułowaniu ocen.

Studenci mają poczucie przejrzystej i obiektywnej oceny ich postępów w nauce, która dokonywana jest systematycznie w ciągu całego procesu kształcenia.

3.

Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów oraz funkcjonujący system ECTS umożliwiają krajową i międzynarodową mobilność studentów i indywidualizację procesu kształcenia. Należy jednak zwrócić uwagę, że studenci nie biorą w ogóle udziału w wymianie zagranicznej w ramach programu Erasmus. Z przeprowadzonej analizy dostarczonych materiałów oraz rozmowy ze studentami wynika, że studenci nie są tymi wyjazdami zainteresowani. Jednostka powinna zdecydowanie lepiej promować wyjazdy zagraniczne studentów poprzez: sformułowanie jednoznacznych informacji dotyczących przenoszenia zaliczonych za granicą przedmiotów oraz podpisanie umów z jednostkami oferującymi podobny profil kształcenia.

4.

System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiąganiu założonych efektów kształcenia. Zaleca się jednak uzupełnienie istniejących narzędzi rozpatrywania skarg i wniosków o dodatkowe mechanizmy oraz przekształcenie ich w miarę możliwości w spójny system mający na celu zapobieganie sytuacjom patologicznym.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia w Politechnice Świętokrzyskiej został ustalony i zatwierdzony w Uchwale Senatu Nr 69/04 z dnia 30 czerwca 2004r. w sprawie przyjęcia

Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Politechnice Świętokrzyskiej. Budowanie kultury jakości na Politechnice Świętokrzyskiej ma długoletnią tradycję. Analiza systemu dowodzi, że w sposób prawidłowy regulował on podstawowe działania zmierzające do zapewniania wysokiej jakości kształcenia oraz jego monitorowania i doskonalenia.

Obecnie obowiązuje uaktualniona wersja Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia zatwierdzona *Uchwałą Senatu Nr 84/2013 z dnia 23 października 2013r. w sprawie przyjęcia Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Politechnice Świętokrzyskiej*, ze zmianami wprowadzonymi *Uchwałą Nr 129/14 z dnia 18 czerwca 2014r. w sprawie zmian w Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia*.

Załącznik do ww. Uchwały: „System Zapewnienia Jakości Kształcenia w Politechnice Świętokrzyskiej” obejmuje:

- preambułę, określającą kontekst wewnętrzny i zewnętrzny dla zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, nawiązanie do interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych oraz odwołanie się do misji Uczelni,
- część I, założenia ogólne Systemu, obejmującą cele systemu, jego merytoryczną zawartość (tworzą ją uczelniane Standardy Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz procedury zapewnienia jakości kształcenia), jednostki organizacyjne powołane dla realizacji jego celów,
- część II, obejmującą opis Uczelnianych Standardów Zapewnienia jakości Kształcenia,
- część III, na którą składa się charakterystyka warunków realizacji Standardów Uczelnianych,
- część IV - zawierającą postanowienia końcowe, obejmujące opis podstawowych procedur, jako elementów Systemu.

Procedury te dotyczą:

- monitorowania i doskonalenia procesu realizacji standardów akademickich,
- monitorowania i oceny procesu nauczania,
- monitorowania i oceny jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych,
- monitorowania i oceny warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych,
- oceny warunków studiowania,
- oceny dostępności do informacji o ofercie, zasadach i warunkach kształcenia.

Analiza i ocena treści załącznika do *Uchwały Senatu nr 84/2013* wskazuje, że System Zapewnienia Jakości Kształcenia w Politechnice Świętokrzyskiej jest sformalizowany. Posiada jednoznacznie określony aspekt funkcjonalny (zadania), czynnościowy (procedury), strukturalny (jednostki organizacyjne) oraz instrumentalny (metody realizacji zadań).

Zasadniczymi celami Systemu są: stałe monitorowanie i podnoszenie jakości kształcenia, podnoszenie rangi pracy dydaktycznej oraz tworzenie i rozwijanie związków Uczelni z otoczeniem poprzez promowanie działań projakościowych.

Podstawowa struktura organizacyjno-funkcjonalna WSZJK została określona w załączniku do wspomnianej wyżej *Uchwały Senatu Nr 84/2013 z dnia 23 października 2013 r.* W skład struktury wchodzi: na poziomie Uczelni: Pełnomocnik Rektora ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, Uczelniany Zespół ds. Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, na poziomie Wydziału: Pełnomocnik do spraw jakości kształcenia, Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, a także organy Uczelni: Rektor, który sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, Prorektorzy Senat; na poziomie Wydziału: Dziekan, Prodziekani oraz Rada Wydziału.

W trakcie wizytacji przekazano dokumenty dotyczące powołania, a także zakresy obowiązków ciał i zespołów funkcjonujących w strukturze Systemu:

- Uczelniany Zespół ds. Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, będący organem opiniotwórczo-doradczym i kontrolnym na szczeblu Uczelni, powołany *Uchwałą Senatu Nr 331/12 z dnia 20 czerwca 2012 r.* W jego skład wchodzi: Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia, Prodziekani wydziałów do spraw dydaktycznych oraz Wydziałowi Pełnomocnicy ds. Jakości Kształcenia.

— Pełnomocnik Dziekana do Spraw Jakości Kształcenia na Wydziale Budownictwa i Architektury powołany *Uchwałą Rady Wydziału Nr 206/o/14 z dnia 5 listopada 2014r.* (do dnia 30 września 2016r.). Do jego zadań należy m.in.: gromadzenie dokumentacji w zakresie zapewniania jakości kształcenia, przeprowadzanie audytów wewnętrznych dotyczących realizacji standardów i procedur zapewnienia jakości.

— Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia powołana *Uchwałą Nr 32/12 Rady Wydziału Budownictwa i Architektury z dnia 7 listopada 2012r.*, ze zmianami dokonanymi *Uchwałami Rady Wydziału: Nr 109/13 z dnia 25 września 2013r. oraz Nr 202/14 z dnia 22 października 2014r.* W skład Komisji wchodzi: przewodniczący – Pełnomocnik Dziekana ds. Jakości Kształcenia, przedstawiciele jednostek organizacyjnych, będący koordynatorami ds. Jakości Kształcenia na prowadzonych kierunkach, przedstawiciel doktorantów, przedstawiciel studentów. Do jej zadań należy m.in. nadzorowanie i koordynowanie realizacji celów Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale, inspirowanie działań projakościowych związanych z przebiegiem procesu dydaktycznego i działań motywacyjnych odnoszących się do kadry dydaktycznej, technicznej i administracyjnej, ocena stopnia wdrożenia i funkcjonowania Systemu na Wydziale na podstawie corocznych raportów z audytów i przeglądów funkcjonowania Systemu.

— Komisja Programowa dla kierunku *architektura*, powołana *Uchwałą Rady Wydziału nr 34/12 z dnia 7 listopada 2012r.*; skład został uzupełniony *Uchwałą Rady Wydziału nr 138/14 z dnia 12 marca 2014r.* W jej skład wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych Wydziału. Do zadań Wydziałowej Komisji Programowej należy: opracowywanie planów i programów kształcenia, opiniowanie: wniosków przedmiocie prowadzenia nowego kierunku studiów, projektów uchwał w sprawie tworzenia nowych specjalności, poziomów kształcenia lub formy studiów, limitów przyjęć na poszczególne kierunki studiów, propozycji tematów i zakresu prac dyplomowych, oferty kursów w języku angielskim, propozycji pytań na egzamin dyplomowy, planów studiów indywidualnych, zmian dokonywanych w programie kształcenia, wynikających z jego doskonalenia, opiniowanie innych spraw przedkładanych Radzie Wydziału, dotyczących planów studiów i programów kształcenia.

— Zespół Konsultacyjny działający przy Dziekanie (dokumenty dotyczące powołania Zespołu: *Uchwała Rada Wydziału nr 28/12 z dnia 7 listopada 2012r.*, *Zarządzenie Rektora nr 3/13 z 15 stycznia 2013r.*, *uchwała Rady Wydziału nr 207/14 z dnia 5 listopada 2014r.*). W skład zespołu wchodzi reprezentanci podmiotów gospodarczych, instytucji państwowych i społecznych. Zespół Konsultacyjny powołano w celu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na Wydziale Budownictwa i Architektury, w szczególności w celu dostosowania kierunkowych efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy i wykorzystania opinii pracodawców przy tworzeniu programów kształcenia.

Nadzór nad Systemem Jakości Kształcenia sprawują Dziekan Wydziału i Kolegium Dziekańskie.

Dokonując oceny należy stwierdzić, iż na obecnym etapie rozwoju Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia została stworzona struktura odpowiedzialności oraz uregulowania prawne umożliwiające jego funkcjonowanie i jego doskonalenie.

System Zapewniania Jakości Kształcenia na Wydziale Budownictwa i Architektury jest zgodny z misją Uczelni i Systemem Zapewnienia Jakości Kształcenia w Politechnice Świętokrzyskiej. Na Wydziale Budownictwa i Architektury funkcjonuje System Zapewnienia Jakości Kształcenia w oparciu o:

— *Uchwałą Rady Wydziału Nr 32a/12 z dnia 7 listopada 2012r.* zatwierdzającą Wydziałowe Standardy Kształcenia od roku akademickiego 2012/2013,

— *Uchwałą Rady Wydziału Nr 119/13 z dnia 27 listopada 2013r.* zatwierdzającą Wydziałową Księgę Jakości Kształcenia, Wydziałową Księgę Procedur i Instrukcji Wydziałowych, Wydziałowe Standardy Kształcenia oraz procedury wydziałowe umożliwiające realizację Wydziałowych Standardów Kształcenia, w tym instrukcje określające formę i zakres audytów.

Wydziałowe Standardy Kształcenia obejmują następujące elementy: 1) Monitorowanie i doskonalenie procesu realizacji standardów akademickich, 2) Monitorowanie i ocena procesu

nauczania, 3) Monitorowanie i ocena jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych, 4) Monitorowanie i ocena warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych.

Dokumentację Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia stanowią:

— Wydziałowa Księga Jakości Kształcenia, zatwierdzona *Uchwałą Rady Wydziału Nr 22/2014 z dnia 17 kwietnia 2014r.*;

— procedury Wydziałowe (procedura zapewnienia jakości kształcenia 1 - monitorowanie i doskonalenie procesu realizacji standardów akademickich (Procedura WBiA-PZJK1), procedura zapewnienia jakości kształcenia 2 - monitorowanie i ocena procesu nauczania (Procedura WBiA-PZJK2), procedura zapewnienia jakości kształcenia 3 - monitorowanie i ocena jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych (Procedura WBiA-PZJK3), procedura zapewnienia jakości kształcenia 4 - monitorowanie i ocena warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych (Procedura WBiA-PZJK4), procedura weryfikacji efektów kształcenia na poziomie przedmiotu (Procedura WBiA-P9), procedura weryfikacji efektów kształcenia w trakcie realizacji praktyk (Procedura WBiA-P10), procedura weryfikacji efektów kształcenia w procesie dyplomowania na studiach pierwszego stopnia (Procedura WBiA-P11), procedura weryfikacji efektów kształcenia w procesie dyplomowania na studiach drugiego stopnia (Procedura WBiA-P12).

— formularze (np.: harmonogram hospitacji zajęć dydaktycznych, protokół hospitacji zajęć dydaktycznych, protokół ze spotkania opiekuna z grupą studencką, formularz oceny osiągnięcia efektów kształcenia, formularz ankiety oceny zajęć, formularz oceny projektu inżynierskiego lub pracy dyplomowej magisterskiej dla promotora, formularz recenzji projektu inżynierskiego lub pracy dyplomowej).

Rada Wydziału Budownictwa i Architektury, jeden raz w roku akademickim, na jednym ze swoich posiedzeń, poddaje analizie i ocenie zagadnienia jakości kształcenia na Wydziale. Protokoły z posiedzeń Rady Wydziału dotyczące jakości kształcenia oraz sprawozdania z działań Wydziału w zakresie zapewnienia jakości kształcenia za poprzedni rok akademicki przekazywane są Prorektorowi ds. Studenckich i Dydaktyki, w terminie do końca listopada każdego roku akademickiego. Sprawozdania Wydziału zawierają ocenę skuteczności Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, m.in.: wyniki weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia, porównanie wyników ankiet, aktywności studentów w kołach naukowych, liczby wprowadzonych nowych przedmiotów, wyniki badania opinii pracodawców o poziomie zatrudnianych absolwentów, wyniki sprawdzenia stopnia realizacji zaleceń i rekomendacji, ujętych w raportach w latach poprzednich, analizę skuteczności Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz sformułowanie rekomendacji.

Na Wydziale podejmowane są następujące działania w obszarze zapewnienia jakości kształcenia:

— monitorowanie i doskonalenie procesu kształcenia (przeprowadzana jest ocena skuteczności systemu kształcenia i doskonalenia kadry dydaktycznej, analiza programów kształcenia oraz efektów kształcenia, analiza obsady zajęć dydaktycznych, mobilności studentów, prowadzenia zajęć w językach obcych, ocena wymagań stawianych pracom dyplomowym, wymagań stawianych opiekunom prac dyplomowych, liczby prac dyplomowych przypadających na jednego nauczyciela),

— monitorowanie i ocena jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych (powoływani są opiekunowie lat studenckich, którzy spotykają się ze swoimi grupami jeden raz w semestrze i omawiają bieżące problemy związane z procesem studiowania, prowadzone są hospitacje zajęć dydaktycznych, przeprowadzona jest ankietyzacja zajęć dydaktycznych),

— monitorowanie i ocena warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych (przeprowadzany jest szczegółowy przegląd sal dydaktycznych będących w dyspozycji Wydziału pod względem liczby miejsc w salach, podstawowego wyposażenia, dostępności środków audiowizualnych, przeprowadzana jest analiza liczebności grup studenckich, sporządzany jest wykaz pracowników wraz z godzinami konsultacji, monitorowany jest tygodniowy rozkład zajęć w dbałości o równomierne dla studentów rozłożenie obciążeń).

Dodatkowo w każdym roku akademickim odbywają się spotkania Władz Wydziału ze studentami pierwszego roku kierunku *architektura* w celu omówienia warunków studiowania.

W obszarze oceny efektów kształcenia prowadzonego na ocenianym kierunku studiów Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia wykorzystuje m.in. hospitacje zajęć dydaktycznych oraz badania ankietowe prowadzone wśród studentów i absolwentów. Zasady ich przeprowadzania określa Procedura 3 - monitorowanie i ocena jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych, stanowiąca załącznik do wspomnianej wyżej *Uchwały Senatu Nr 84/2013 z dnia 23 października 2013r. z późn. zm.* Hospitacje dokonywane są w trakcie każdego semestru i dokonywane są przez Kierownika Katedry. Ocena hospitacji jest przedstawiona na ujednoliconych arkuszach hospitacji. Hospitujący informuje ocenianego pracownika o wynikach hospitacji i wskazuje mocne i słabe strony prowadzonych zajęć, aby na tej podstawie wspólnie opracować sposób poprawy jakości zajęć. Hospitacje weryfikują: zgodność realizacji zajęć z treściami programowymi, stosowane metody dydaktyczne, formę przekazu, metody i formy realizacji zajęć oraz przygotowanie prowadzącego do zajęć. Osoba przeprowadzająca hospitacje odbywa rozmowę z osobą hospitowaną dotyczącą hospitacji, sporządza protokół z hospitacji zawierający ocenę przeprowadzanych zajęć oraz ewentualne propozycje zmian w prowadzeniu zajęć.

Od semestru letniego roku akademickiego 2013/2014 ankietyzowanie zajęć jest możliwe w ramach systemu informatycznego USOS w module „Ankieter”. Ankiety obejmują wszystkie przedmioty prowadzone na kierunku *architektura*. Procedura ankietyzacji odbywa się dwukrotnie w trakcie roku akademickiego. Studenci wypełniają ankiety, w których wskazują między innymi: przygotowanie zajęć pod względem merytorycznym, oceniają sposób prowadzenia zajęć przez nauczycieli, ich umiejętność przekazywania wiedzy, punktualność, stosunek do studenta itp. Dodatkowo pod koniec każdego semestru opiekunowie grup spotykają się ze studentami i omawiają problemy związane z procesem dydaktycznym. Po zakończeniu zebrań grupowych Pełnomocnik Dziekana ds. Jakości Kształcenia organizuje zebranie wszystkich opiekunów grup, na którym podsumowuje się kolejne semestry, pod kątem jakości studiów i jakości kształcenia oraz formułuje wnioski dla Rady Wydziału i Dziekana. Dziekan przekazuje pracownikom informacje zarówno o pozytywnej, jak i negatywnej ocenie studentów. W przypadku powtarzającej się oceny negatywnej, pracownik poddawany jest częstszej hospitacji, a brak poprawy może skutkować zwolnieniem z pracy. W przypadku oceny pozytywnej Dziekan może wnioskować o przyznanie nagrody za działalność dydaktyczną. Oceny studentów uwzględniane są w okresowej ocenie nauczycieli akademickich.

Zasady i zakres oceny nauczycieli akademickich definiuje Statut. Przedstawiona Zespołowi oceniającemu PKA dokumentacja tej oceny pozwala na stwierdzenie, że przeprowadzona została zgodnie z wymaganiami art. 132 *Ustawy z dnia 27 lipca 2005r. - Prawo o szkolnictwie wyższym*. Wyniki okresowej oceny mają wpływ na podejmowanie działań doskonalących (korygujących i zapobiegawczych) w Uczelni, a także prowadzoną politykę kadrową.

W trakcie wizytacji przekazano do wglądu: *Sprawozdanie z działalności Wydziału Budownictwa i Architektury w dziedzinie zapewnienia jakości kształcenia w roku akademickim 2013/2014, Sprawozdania Pełnomocnika ds. jakości na Wydziale z analizy stopnia realizacji efektów kształcenia*, a także przykładowe ankiety studenckie, wyniki ewaluacji, protokoły z hospitacji. Na podstawie przedstawionej dokumentacji można stwierdzić, iż w Uczelni dokonywany jest bieżący monitoring realizacji procesu kształcenia: monitorowanie kwalifikacji nauczycieli akademickich uczestniczących w procesie kształcenia na kierunku, ocena jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych, monitorowanie i doskonalenie programów kształcenia, monitorowanie warunków kształcenia, weryfikacja zakładanych efektów kształcenia, zapobieganie zjawiskom patologicznym, procedury wdrażania planów naprawczych. Analizy i oceny funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w danym roku akademickim dokonuje Senat Politechniki Świętokrzyskiej na posiedzeniu w grudniu.

W trakcie wizytacji zapoznano się z dokumentacją będącą przedmiotem obrad Senatu oraz Rady Wydziału, badając tematykę posiedzeń poświęconą zagadnieniom jakości. Z analizy dokumentacji wynika, iż problematyka jakości jest przedmiotem obrad organów statutowych. Podczas posiedzeń były przedstawiane zagadnienia związane z uczelnianym systemem zapewnienia jakości, wynikami rekrutacji, polityką kadrową, zmianami w planach i programach studiów, strategią rozwoju Uczelni i Wydziału.

W świetle analizy dokumentów można stwierdzić, że informacje dotyczące wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i wprowadzania zmian w tym zakresie są upowszechniane. Zgodnie z Procedurą 6: „Ocena dostępności do informacji o ofercie, zasadach i warunkach kształcenia”, stanowiącą załącznik do Uchwały Senatu Nr 84/2013 z dnia 23 października 2013r. w sprawie przyjęcia Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Politechnice Świętokrzyskiej z późn. zm, działania podejmowane w tym zakresie są następujące: ocena zawartości i aktualności informacji internetowej, przygotowanie i publikowanie informatorów ogólnouczelnianych, przygotowanie i realizacja kampanii promocyjno-informacyjnej w mediach, przygotowanie danych dla rankingów, ankietyzacja wśród absolwentów Politechniki, monitorowanie i ocena działań informacyjno-promocyjnych. Na stronie internetowej Politechniki Świętokrzyskiej dostępne są wszystkie dokumenty związane z procesem kształcenia, w tym: programy studiów, efekty kształcenia, proces dyplomowania, opis i procedury dotyczące praktyk oraz karty przedmiotów. W zakładce Wydziałowy System Jakości Kształcenia znajdują się również Księga Jakości Kształcenia i procedury weryfikacji efektów kształcenia.

Studenci są informowani o nietolerowaniu przejawów patologicznych zjawisk związanych z procesem kształcenia. Program studiów obejmuje zajęcia z „Akademickiego dobrego wychowania”. Ponadto realizowany jest przedmiot „Ochrona Własności Intelektualne”. Dziekan i Prodziekani są codziennie dostępni dla studentów i na bieżąco reagują na zgłaszane zastrzeżenia. W Politechnice Świętokrzyskiej na przełomie 2013 i 2014 roku Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę, której tematem była ochrona praw autorskich w pracach dyplomowych. Wynik kontroli był pozytywny. W 2015 roku w Politechnice Świętokrzyskiej planowane jest wdrożenie systemu antyplagiatowego.

Wszystkie opisane powyżej przedsięwzięcia dobrze wpisują się w działania zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Tworzą przejrzystą strukturę umożliwiającą sprawne zarządzanie procesem kształcenia. Stanowią jednocześnie właściwą podstawę dla doskonalenia efektów kształcenia i programu studiów. Oceniając podjęte przez Wydział Budownictwa i Architektury działania mające na celu budowanie wysokiej jakości kształcenia na kierunku *architektura* należy stwierdzić, że podejmowane są one systematycznie i dotyczą większości zadań przypisanych tej jednostce w cytowanej wcześniej Uchwale Senatu. Ich rezultatem są analizy i oceny efektów kształcenia zmierzające do doskonalenia programu kształcenia na tym kierunku studiów.

Oceniając skuteczność systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia, należy zauważyć kompleksowość działań o sformalizowanym charakterze dotyczących budowania kultury jakości kształcenia na Wydziale.

- 2) w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

Zespół Oceniający uznał, że udział studentów wizytowanego kierunku w procesie zapewnienia jakości jest znaczący. Jeżeli chodzi o udział w gremiach zajmujących się jakością kształcenia studenci są reprezentowani w sposób właściwy na poziomie Uczelni. Podstawowym badaniem opinii studentów jest ankieta oceny zajęć. Przedstawioną procedurę ankietyzacji zajęć dydaktycznych należy ocenić jako odpowiednią. Ankietyzacja zajęć dydaktycznych ma charakter

cykliczny i powszechny. Od semestru letniego roku akademickiego 2013/2014 ankietyzowanie zajęć jest możliwe w ramach systemu informatycznego USOS w module „Ankieter”. Moduł ten umożliwi studentom ocenę zajęć dydaktycznych. Ankiety obejmują wszystkie przedmioty prowadzone na kierunku *architektura*. W ramach ankietyzacji student odpowiada na zestaw pytań dotyczących każdego prowadzącego, z którym miał zajęcia. Procedura ta odbywa się dwukrotnie w trakcie roku akademickiego. Studenci wypełniają ankiety, w których wskazują między innymi: przygotowanie zajęć pod względem merytorycznym, oceniają sposób prowadzenia zajęć przez nauczycieli, ich umiejętność przekazywania wiedzy, punktualność, stosunek do studenta itp. Dodatkowo pod koniec każdego semestru opiekunowie grup spotykają się ze studentami i omawiają problemy związane z procesem dydaktycznym. Po zakończeniu zebrania grupowych Pełnomocnik Dziekana ds. Jakości Kształcenia organizuje zebranie wszystkich opiekunów grup, na którym podsumowuje się kolejne semestry pod kątem jakości studiów i jakości kształcenia oraz formułuje wnioski dla Rady Wydziału i Dziekana. Dziekan przekazuje pracownikom informacje zarówno o pozytywnej, jak i negatywnej ocenie studentów. W przypadku powtarzającej się oceny negatywnej, pracownik poddawany jest częstszej hospitacji, a brak poprawy może skutkować zwolnieniem z pracy. W przypadku oceny pozytywnej Dziekan może wnioskować o przyznanie nagrody za działalność dydaktyczną.

W celu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na Wydziale Budownictwa i Architektury, w szczególności w celu dostosowania kierunkowych efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy i wykorzystania opinii pracodawców przy tworzeniu programów kształcenia, Rada Wydziału w dniu 7 listopada 2012 roku wnioskowała do Rektora o powołanie Zespołu Konsultacyjnego działającego przy Dziekanie WBiA.

Zespół Konsultacyjny, reprezentujący podmioty gospodarcze, instytucje państwowe i społeczne zainteresowane efektami kształcenia absolwentów Wydziału Budownictwa i Architektury, został powołany Zarządzeniem Nr 3/13 Rektora Politechniki Świętokrzyskiej (Załącznik nr 45) w sprawie powołania Zespołu Konsultacyjnego przy Dziekanie Wydziału Budownictwa i Architektury. Skład zespołu zatwierdzony został Uchwałą Rady Wydziału nr 28/12 (Załącznik nr 44) i Uchwałą Rady Wydziału nr 207/14 (Załącznik nr 46).

Władze Wydziału sprecyzowały oczekiwania od Zespołu Konsultacyjnego dotyczące:

- wsparcia na etapie realizacji planów, programów i założonych efektów kształcenia poprzez uwagi, przedstawienie stanowiska w sprawie wyboru przedmiotów, wymiarów godzinowych.
- weryfikacji kierunkowych efektów kształcenia,
- oceny skuteczności realizacji programów oraz propozycje korekt i zmian,
- oceny czy program studiów spełnia wymagania pracodawców,
- propozycji do prowadzenia wybranych zajęć,
- propozycji do tematyki szkoleń doksztalających dla studentów,
- współpracy przy wyborze tematyki prac dyplomowych,
- współpracy przy realizacji praktyk zawodowych.

Spotkania Władz Wydziału z interesariuszami zewnętrznymi, którzy wchodzi w skład Zespołu Konsultacyjnego, wpływają – zdaniem Jednostki – na proces kształcenia na Wydziale Budownictwa i Architektury, odbywają się nie rzadziej niż raz w roku, co nie daje jednak – w ocenie Zespołu Oceniającego – możliwości permanentnego wpływania na jakość tego procesu i jego efektywne doskonalenie. Jak stwierdzono szczegółowo w pkt. 1.2 niniejszego *Raportu* skład Zespołu Konsultacyjnego nie jest jednak reprezentatywny dla kierunku *architektura*. Brakuje zdecydowanie większej reprezentacji przedstawicieli środowisk twórczo z architekturą związanych.

Jak stwierdzono również w pkt. 4.1 niniejszego *Raportu* nie stwierdzono wyników badań absolwentów, a zatem i ich efektywnego wpływu – jako interesariuszy zewnętrznych – na doskonalenie jakości procesu kształcenia. Wynika to z faktu krótkiego dystansu od momentu dyplomowania pierwszych absolwentów studiów magisterskich (2012/2013). Również potencjalna aktywność studentów nie jest do końca wykorzystywana w sposób efektywny. Nie zapewniono im bowiem udziału w Komisji Programowej.

Jak stwierdzono podczas wizytacji interesariusze zewnętrzni pozytywnie ocenili programy kształcenia na kierunku *architektura*. Pozytywnie oceniono również zakres pytań na egzaminie dyplomowym. Przedstawiciele Świętokrzyskiej Okręgowej Izby Architektów Rzeczypospolitej Polskiej pozytywnie ocenili też pierwszych absolwentów kierunku *architektura*. Opinię taką dobrze byłoby jednak poprzeć realnymi wynikami badań ankietowych absolwentów i pracodawców oraz wynikami postępowań kwalifikacyjnych na uprawnienia zawodowe.

Zaleca się większą i bardziej efektywną aktywność w tym zakresie.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+/-	+/-	+
umiejętności	+	+	+	+/-	+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+/-	-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

-- nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.

Wypracowana przez jednostkę struktura zarządzania kierunkiem studiów jest przejrzysta. Kompleksowa ocena efektów kształcenia dokonywana jest systematycznie, a wyniki tej oceny stanowią podstawę wprowadzania korekt do programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

2.

W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą, choć w różnym stopniu, pracownicy, studenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

Brak jest miarodajnego, potwierdzonego analizami i wnioskami z badań ankietowych, udziału środowiska absolwentów. Również sposób działania i reprezentatywność interesariuszy zewnętrznych wchodzących w skład Zespołu Konsultacyjnego nie jest do końca efektywna.

Także potencjalna aktywność studentów nie jest wykorzystywana do końca w sposób efektywny, poprzez ich instytucjonalny udział w Komisji Programowej.

Zaleca się większą i bardziej efektywną aktywność w tym zakresie.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku			X		
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych ⁴			X		
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się			X		
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Analiza *Raportu Samooceny*, dokumentów zgromadzonych na potrzeby wizytacji oraz dokumentów i informacji uzyskanych w jej trakcie, a także spotkań z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami, studentami i wybranymi osobami odpowiadającymi kompetencyjnie za aspekty

⁴ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

będące przedmiotem oceny oraz w wyniku przeprowadzonych hospitacji zajęć dydaktycznych, oceny wybranych losowo prac okresowych i dyplomowych pozwala stwierdzić, że:

1.

Jednostka nadając swojej ofercie kształcenia profil ogólnoakademicki i przyporządkowując kierunek do obszaru *nauk technicznych*, dziedziny *nauk technicznych* i dyscypliny naukowej *architektura i urbanistyka* w sposób jednoznaczny samookreśliła zarazem swoją koncepcję kształcenia. Z realizacją zaproponowanej oferty kształcenia w sposób bezpośredni związana jest kadra nauczająca i jej kompetencje, a w szczególności nauczyciele stanowiący minimum kadrowe kierunku. Zarysowała się jednak istotna niekonsekwencja, wynikająca z tego przyporządkowania i z ustanowienia minimum kadrowego oraz uznania kwalifikacji osób do niego zgłoszonych. Wskazując jedynie dyscyplinę *architektura i urbanistyka* Jednostka wyraziła tym samym wolę zaliczenia do minimum kadrowego jedynie osób reprezentujących tę dyscyplinę, a zgłosiła także osoby spoza tej dyscypliny, a nawet spoza wskazanego obszaru wiedzy. Z drugiej jednak strony Jednostka ukształtowała swój program kształcenia formułując kierunkowe efekty kształcenia z uwzględnieniem treści odnoszących się do innych dyscyplin naukowych lub artystycznych, z dyscypliną *architektury i urbanistyki* spowinowaconych, a udział tych treści w tych efektach jest w tym programie znaczący.

Zaleca się jednak tę oczywistą, instytucjonalną niekonsekwencję, po odpowiedniej refleksji programowej Jednostki, skorygować.

2.

W procesie określania koncepcji kształcenia i jej doskonalenia zapewniono udział interesariuszy zewnętrznych oraz wewnętrznych – w stopniu niepełnym.

Skład osobowy powołanego przy Dziekanie WBiA Zespołu Konsultacyjnego jest reprezentacją bardziej środowisk związanych z branżą budowlaną niż z architekturą. W skład Zespołu – 8 osobowego w 2013r., a 10 osobowego w 2014r. – wchodzi zawsze tylko 1 architekt (sic!). Jest to istotny mankament, podważający reprezentatywność działań tego Zespołu w sferze architektury. Brakuje ewidentnie reprezentacji innych, poza izbą zawodową architektów, stowarzyszeń twórczych z dyscypliny *architektury i urbanistyki*, takich jak SARP czy TUP. Ponadto spotkania z Zespołem Konsultacyjnym, odbywają się dość rzadko.

Zaleca się skorygowanie działania ww. Zespołu i nadanie mu reprezentatywności w dyscyplinie *architektura i urbanistyka*, lub stworzenie osobnego zespołu dla kierunku *architektura*. Należy zadbać, aby spotkania te przybrały bardziej produktywną formę współpracy i stały się trwałym elementem kreowania permanentnej, efektywnej dyskusji uczelniano-środowiskowej. To warunkuje odpowiedni rozwój kierunku.

Przedstawiciele studentów nie biorą bezpośredniego udziału w procesie kształtowania sylwetki absolwenta oraz pracy nad opracowywaniem efektów kształcenia oraz ich ewaluacją, poprzez udział w pracach nad programami kształcenia. W składzie Komisji Programowej nie zapewniono udziału przedstawicieli studentów.

Zaleca się większe wykorzystanie potencjalnej aktywności studentów na etapie projektowania programów.

Również udział absolwentów jako interesariuszy zewnętrznych i badanie ich losów jest na słabym poziomie. Nie stwierdzono wyników badań absolwentów, a zatem i ich efektywnego wpływu na doskonalenie jakości procesu kształcenia. Nie odnotowano także analizy wyników badań i ankiet prowadzonych przez izbę architektów, mających swoje werbalne ujęcie w ogólnopolskiej „Ankiecie dla absolwentów Wydziałów Architektury dotyczącej badania oceny systemu nauczania oraz praktyki zawodowej po studiach”, przeprowadzonej przez Izbę Architektów Rzeczypospolitej Polskiej i jej Komisję ds. minimów programowych w zakresie kształcenia zawodowego architektów (...). Analiza tego materiału, daje wyraźne wskazówki co do możliwych modyfikacji i doskonalenia jakości kształcenia również w wizytowanej Uczelni. Wyniki takich badań będą bardzo pomocne w dostosowywaniu efektów kształcenia do oczekiwań rynku pracy.

Zaleca się więc zwiększenie aktywności w zakresie monitorowania losów absolwentów, zwłaszcza we współpracy z izbą zawodową architektów i SARP oraz analizowanie wyników prowadzonych przez to środowisko.

3.

Program kształcenia umożliwia studentom uzyskanie odpowiedniego poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych poprzez osiągnięcie kierunkowych efektów kształcenia, które spełniają standardy kształcenia dla kierunku *architektura*, wpisują się w obszarowe efekty kształcenia w zakresie *nauk technicznych* oraz uwzględniają efekty prowadzące do uzyskania kompetencji inżynierskich. Efekty kształcenia programu zostały sformułowane w sposób czytelny, zrozumiały i są sprawdzalne. Program studiów uwzględnia moduły przedmiotów gwarantujące realizację wszystkich zakładanych efektów. Kierunek objęty jest systemem weryfikacji efektów kształcenia, który znajduje należyte umocowanie w prawie uczelnianym. Możliwość uzyskania zakładanych efektów kształcenia w jednostce oraz zapewnienia w niej wysokiej jakości kształcenia, jest w pełni możliwa.

Najważniejszy składnik oceny uzyskanych podczas studiów efektów kształcenia stanowi proces dyplomowania. Realizowane prace dyplomowe są w większości na dobrym poziomie. Odnosi się to głównie jednak do prac magisterskich, a nie inżynierskich, których największym mankamentem są ich części pisemne. Są w większości esejami, które nie mają uporządkowanej struktury treści oraz właściwej metodologii, z zaznaczeniem podejmowanego problemu projektowego, celu, metody, tezy. W niektórych przypadkach część analityczna stanowi tylko opis techniczny projektu.

Zaleca się zintensyfikowanie metodycznych działań promotorów na seminariach oraz poprzez ich kontakty bezpośrednie z dyplomantami.

Z procesem dyplomowania, z jego jakością oraz rozwojem kierunku, wiąże się również silnie funkcja promotora. Promotorami prac dyplomowych magisterskich są w praktyce wyłącznie samodzielni pracownicy nauki. Wpływa to negatywnie na stopniowe zdobywanie doświadczenia i kompetencji przez osoby ze stopniem doktora, co jest ważnym składnikiem rozwoju kadry naukowej Wydziału. Przy doborze promotorów spośród tej kategorii pracowników proponuje się rozważenie wprowadzenia dodatkowego kryterium praktycznej kwalifikacji młodej kadry doktorów, na podstawie ich dorobku praktycznego (np. posiadanych uprawnień).

Ważnym składnikiem edukacji i pełnego osiągnięcia kierunkowych efektów kształcenia są także praktyki zawodowe. Pewnym mankamentem jest sposób realizacji praktyki budowlanej i projektowej. Studenci odbywają ją w miejscach przez siebie wybieranych a Uczelnia nie pośredniczy w znalezieniu odpowiednich miejsc ich realizacji i nie ma podpisanych żadnych umów z potencjalnymi pracodawcami.

Zaleca się w tym aspekcie aktywną współpracę z interesariuszami zewnętrznymi, zwłaszcza ze świętokrzyską izbą zawodową architektów, w koordynacji z ww. Zespołem Konsultacyjnym, którego jednym z celów działalności winna być współpraca przy realizacji tych praktyk. Brak rozwiązania systemowego określonego doboru pracodawców może powodować znaczne rozbieżności w poziomie merytorycznym realizacji programu tych praktyk, jak również trudności w miarodajnym rozliczeniu jej efektów.

4.

Realizowany program kształcenia jest dość dobrze zestrojony i zaplanowany. Uwzględnia poziom zaawansowania oraz poziom trudności przedmiotów w kolejnych semestrach studiów. Treści programowe, formy zajęć dydaktycznych oraz metody kształcenia są dobrane właściwie, z uwzględnieniem specyfiki przedmiotów oraz statusu i charakteru kierunku *architektury*. Tworzą one spójną całość. Program ten umożliwia studentom osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Czas trwania kształcenia i sekwencja przedmiotów są prawidłowe. Formy realizacji zajęć dydaktycznych z przedmiotów tworzących moduł praktyczny są dobrane właściwie. Bloki specjalnościowe przedmiotów wybieralnych dają możliwość kształtowania indywidualnej ścieżki studiowania. Liczebność grup

wykładowych, projektowych, ćwiczeniowych, seminaryjnych i językowych jest dopasowana do specyfiki formy zajęć. Występuje też zgodność przyjętej punktacji ECTS z wymaganiami standardów kształcenia dla kierunku *architektura* oraz KRK.

5.

Zarówno liczba, jak i struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich, w szczególności zaliczonych do minimum kadrowego, umożliwi osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programu. Zaskakujący jest jednak równoważny skład kadry nauczającej reprezentującej dyscyplinę *architektura i urbanistyka* (32 osoby) i dyscyplinę *budownictwo* (31 osób). Tendencja ta jest widoczna także w strukturze minimum kadrowego. Zarówno *Dyrektywa 2005/36/WE Parlamentu i Rady Europy z dnia 7 września 2005r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych architektów (Sekcja 8 Architekci Artykuł 46)*, jak i *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: weterynarii i architektury* – traktują *architekturę*, jako dyscyplinę podstawową na tym kierunku.

Zaleca się, aby realizowany program kształcenia znalazł swoje adekwatne przełożenie na strukturę kadrową kierunku, z preferencyjnym potraktowaniem *architektury*, a zwłaszcza projektowania architektonicznego, zgodnie z praktycznym statusem kierunku *architektura*.

Wątpliwości budzi prowadzenie wykładów przez nauczycieli z niedługim stażem zawodowym, ze stopniem magistra. Takie przypadki zaleca się wyeliminować.

Obecny rozwój potencjału kadrowego uznać należy za dobry, rokujący nadzieję na znaczne wzmocnienie potencjału naukowego i praktycznego kadry, zmierzając do stabilizacji własnej kadry naukowo-dydaktycznej i rozwoju kierunku.

6.

Uczelnia i Wydział dysponują infrastrukturą zapewniającą na ocenianym kierunku prawidłową realizację procesu dydaktycznego, naukowego i organizacyjno-administracyjnego. W tym aspekcie uzyskanie zakładanych efektów kształcenia jest w pełni możliwe i rokujące na dalszy rozwój kierunku.

7.

Na Wydziale prowadzone są badania naukowe w zakresie obszaru kształcenia *nauk technicznych*, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów *architektury*. W stosunku do potencjału kadrowego nauczycieli akademickich badania te pełnią w działalności Wydziału rolę znaczącą. Należałoby oczekiwać większej aktywności w pozyskiwaniu grantów zewnętrznych.

Jak wynika z rozmów ze studentami nie są oni angażowani w badania naukowe prowadzone przez pracowników. Przejawem pracy naukowej studentów jest jedynie działalność kół naukowych, gdzie ich udział jest znaczący i dobrze udokumentowany.

Zaleca się zainicjowanie prac nad systemowym rozwiązaniem angażowania studentów do wspólnych badań naukowych, zgodnie z wymogami § 8.4 *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia*, wg którego: „Podstawowa jednostka organizacyjna uczelni może prowadzić studia na kierunku o profilu ogólnoakademickim, jeżeli prowadzi badania naukowe w dziedzinie nauki lub sztuki związanej z kierunkiem studiów i zapewnia studentom tego kierunku:

- 1) co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań – w przypadku studiów pierwszego stopnia;
- 2) udział w badaniach – w przypadku studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich”.

8.

Wsparcie studentów przez Uczelnię w procesie uczenia się jest znaczące.

Przyjęte zasady i tryb postępowania kwalifikacyjnego umożliwiają dobrą weryfikację przygotowania kandydatów do studiowania na kierunku *architektura*, na obu poziomach studiów. Umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania

efektów kształcenia zakładanych w procesie kształcenia. Są przejrzyste i uwzględniają zasadę równych szans. Zapewniają właściwą selekcję kandydatów. Studenci mają też poczucie przejrzystej i obiektywnej oceny ich postępów w nauce, która dokonywana jest systematycznie, w ciągu całego procesu kształcenia. System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się.

Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów oraz funkcjonujący system ECTS umożliwiają krajową i międzynarodową mobilność studentów na poziomie krajowym i międzynarodowym oraz indywidualizację procesu kształcenia. Studenci nie są jednak zainteresowani wyjazdami na wymianę zagraniczną w ramach projektu ERASMUS. Do tej pory nikt na taką wymianę nie wyjechał.

Zaleca się aktywniejszą promocję wyjazdów zagranicznych studentów poprzez skuteczniejszą politykę informacyjną, zwłaszcza w zakresie systemu kwalifikowania zaliczonych za granicą przedmiotów oraz dążenie do podpisania umów z zagranicznymi jednostkami, oferującymi podobny profil kształcenia i ofertę programową.

Na Wydziale nie przyjęto systemowych regulacji określających procedurę rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków, zgłaszanych przez studentów i pracowników oraz zgłaszania sytuacji i zjawisk patologicznych.

Zaleca się uzupełnienie istniejących metod rozpatrywania skarg i wniosków o dodatkowe mechanizmy oraz przekształcenie ich w spójny system, mający na celu zapobieganie sytuacjom patologicznym.

8.

Uczelnia i Wydział podjęły skuteczne działania zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów *architektury*. Tworzą przejrzystą strukturę umożliwiającą sprawne zarządzanie procesem kształcenia. Stanowią jednocześnie właściwą podstawę dla doskonalenia efektów kształcenia i programu studiów. Należy docenić kompleksowość podjętych działań instytucjonalnych, sprzyjających budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia na wizytowanym kierunku.

Przewodniczący Zespołu Oceniającego

dr hab. inż. arch. Jerzy Uścińowicz, członek PKA

Uwaga: jeżeli wyjaśnienia przedstawione w odpowiedzi na raport lub we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy z wizytacji będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen raport powinien zostać uzupełniony. Należy syntetycznie omówić wyjaśnienia, dokumenty i dodatkowe informacje, które spowodowały zmianę oceny (odnieść się do każdego kryterium odrębnie, a ostateczną ocenę umieścić w Tabeli nr 3).

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny					

koncepcja rozwoju kierunku		X			
wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

W odpowiedzi na *Raport z wizytacji* Rektor Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach w piśmie z dnia 6 października 2015r., przekazał podziękowania zespołowi za uwagi i zalecenia, informując, że Rada Wydziału Budownictwa i Architektury w odpowiedzi na nie podjęła już stosowne uchwały, a władze dziekańskie podjęły działania we wszystkich wskazanych obszarach wymagających poprawy funkcjonowania. Do pisma dołączono stosowne wyjaśnienia i informacje sporządzone przez Władze Wydziału wraz załącznikami. Stanowią one za podstawę uznania niektórych działań za produktywne i skuteczne, a tym samym do wystawienia adekwatnej oceny końcowej Jednostki.

1.

Jednostka nadała początkowo swojej ofercie kształcenia profil ogólnoakademicki i przyporządkowując kierunek do obszaru *nauk technicznych*, dziedziny *nauk technicznych* i dyscypliny naukowej *architektura i urbanistyka*. W uznaniu za słuszną uwagi ZO wskazującej na możliwość zaliczenia wówczas do minimum kadrowego osób reprezentujących wyłącznie dyscyplinę *architektura i urbanistyka*, podjęła Uchwałę o przyporządkowaniu kierunku także do dyscypliny *budownictwo*.

Oczywistą, instytucjonalną niekonsekwencję odpowiednio więc skorygowano.

2.

W procesie określania koncepcji kształcenia i jej doskonalenia zapewniono poprzednio udział interesariuszy zewnętrznych oraz wewnętrznych – w stopniu niepełnym.

Uznano słusność uwag ZO, że skład osobowy powołanego przy Dziekanie WBIA Zespołu Konsultacyjnego jest reprezentacją bardziej środowisk związanych z branżą budowlaną niż z architekturą, co stanowi istotny mankament, podważający reprezentatywność działań tego Zespołu w sferze architektury. Uznano brak reprezentacji innych, poza izbą zawodową architektów, stowarzyszeń twórczych z dyscypliny *architektury i urbanistyki*. Do ww. Zespołu powołano Uchwałą Rady Wydziału z dnia 30 września 2015r. - 4 osoby reprezentujące środowisko architektów, w tym 1 z SARP-u i 1 z TUP-u.

Skorygowano więc częściowo działania ww. Zespołu i nadano mu większą reprezentatywność w dyscyplinie *architektura i urbanistyka*. Zapewniono też o doprecyzowaniu celów i zakresu działania, na następnym posiedzeniu Zespołu.

Ocena skuteczności działania Zespołu będzie możliwa dopiero po podjęciu jego pracy w nowym składzie i przy nowych uwarunkowaniach programowych. Należy zadbać, aby praca ta była bardziej produktywna w sferze kompetencyjnej, zawodowej. W szczególności proponuje się nawiązanie stałej współpracy z odpowiednimi komisjami Izby Architektów i SARP i powołanie do Zespołu Konsultacyjnego, do opiniowania i doskonalenia programów kształcenia, osób pracujących w Okręgowych Komisjach Kwalifikacyjnych Izby. To warunkuje realne doskonalenie edukacji i rozwój kierunku, w powiązaniu z potrzebami rynku pracy.

Jednostka zapewniła większe wykorzystanie potencjalnej aktywności studentów na etapie projektowania programów. Do składu Komisji Programowej – *Uchwałą 273/15 Rady Wydziału BiA* – powołano 2 przedstawicieli studentów ze studiów 1. i 2. stopnia. Należy dążyć jednak to uświadomienia studentów w zakresie roli jaką pełnią w gremiach opiniodawczych. O braku tego uświadomienia stanowi załączone do odpowiedzi na raport ZO pismo zastępcy przewodniczącego WRSS, który w dniu 2.10.2015r. (a więc już po podjęciu stosownej Uchwały przez Radę Wydziału w

dniu 30.09.2015r.), że opiniuje pozytywnie (cyt.): „przypisanie kierunku architektura do dyscypliny budownictwo” (sic!). Uchwała Rady dotyczyła przecież zupełnie czegoś innego.

W aspekcie monitorowania losów absolwentów zaleca się również nawiązanie współpracy z odpowiednimi ciałami statutowymi Izby Architektów RP, zarówno krajowymi (komisja ds. minimów programowych IARP, krajowa Komisja Kwalifikacyjna), jak i okręgowymi (np. Okręgowa Komisja Kwalifikacyjna) oraz SARP. Wyniki współpracy będą na pewno bardzo pomocne w dostosowywaniu oferty programowej Uczelni do oczekiwań rynku pracy.

3.

Za najważniejszy składnik oceny uzyskanych podczas studiów efektów kształcenia uznano proces dyplomowania. Za największy mankament uznano części pisemne prac inżynierskich, które są w większości esejami, które nie mają uporządkowanej struktury treści oraz właściwej metodologii, z zaznaczeniem podejmowanego problemu projektowego, celu, metody, tezy. W niektórych przypadkach część analityczna stanowi tylko opis techniczny projektu.

W odpowiedzi na raport, *Uchwałę Rady Wydziału nr 271/15 z dnia 30 września 2015 w sprawie tematów i realizacji prac dyplomowych inżynierskich oraz zakresu egzaminu u dyplomowego (...)* dokonano właściwych modyfikacji dotyczących realizacji prac inżynierskich na tym kierunku oraz dokonano zmian związanych z procesem dyplomowania. Jednostka umożliwiła w tym procesie udział także doktorów. Należy jednak rozważyć, czy przy ich doborze jako promotorów (nie tylko jako recenzentów) nie należy wprowadzić dodatkowego kryterium kwalifikacji praktycznej, na podstawie dorobku (np. posiadanych uprawnień).

Ważnym składnikiem edukacji i pełnego osiągnięcia kierunkowych efektów kształcenia są także praktyki zawodowe. Za mankament uznano sposób realizacji praktyki budowlanej i projektowej, przy realizacji których Uczelnia nie pośredniczy i nie ma podpisanych żadnych umów z potencjalnymi pracodawcami. Jednostka zadeklarowała jednak dokonanie zmian systemowych w tym aspekcie, w koordynacji z Zespołem Konsultacyjnym.

Zaleca się zintensyfikowanie metodycznych działań promotorów na seminariach oraz poprzez ich kontakty bezpośrednie z dyplomantami.

4.

Zaleca się, aby realizowany program kształcenia znalazł swoje adekwatne przełożenie na strukturę kadrową kierunku, z preferencyjnym potraktowaniem *architektury*, a zwłaszcza projektowania architektonicznego, zgodnie z praktycznym statusem kierunku *architektura*.

Wątpliwości budzi nadal prowadzenie wykładów przez nauczycieli z niedługim stażem zawodowym, ze stopniem magistra. Takie przypadki zaleca się wyeliminować.

5.

W stosunku do potencjału kadrowego nauczycieli akademickich, badania naukowe, w zakresie obszaru kształcenia *nauk technicznych*, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów *architektury*, pełnią w działalności Wydziału rolę znaczącą. Należałoby oczekiwać większej aktywności w pozyskiwaniu grantów zewnętrznych.

Jak wynikało z rozmów ze studentami nie są oni angażowani w badania naukowe prowadzone przez pracowników. Przejawem pracy naukowej studentów jest jedynie działalność kół naukowych, gdzie ich udział jest znaczący i dobrze udokumentowany.

Zaleca się zainicjowanie prac nad systemowym rozwiązaniem angażowania studentów do wspólnych badań naukowych, zgodnie z wymogami § 8.4 *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia*, wg którego: „Podstawowa jednostka organizacyjna uczelni może prowadzić studia na kierunku o profilu ogólnoakademickim, jeżeli prowadzi badania naukowe w dziedzinie nauki lub sztuki związanej z kierunkiem studiów i zapewnia studentom tego kierunku:

1) co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań – w przypadku studiów pierwszego stopnia;

2) udział w badaniach – w przypadku studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich”.

6.

Wsparcie studentów przez Uczelnię w procesie uczenia uznano za znaczące. Pomimo, że struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów oraz funkcjonujący system ECTS umożliwiają krajową i międzynarodową mobilność studentów na poziomie krajowym i międzynarodowym oraz indywidualizację procesu kształcenia, to studenci – jak stwierdzili – nie są jednak zainteresowani wyjazdami na wymianę zagraniczną w ramach projektu ERASMUS.

Uznano przedstawioną informację Uczelni o pewnym – choć ogólnie jednak śladowym (bo w liczbach: 3 w roku akad. 2009/2010; 0 - w roku akad. 2010/2011; 0 - w roku akad. 2011/2012, 0 - w roku akad. 2012/2013; 5 - w roku akad. 2013/2014; 3 - w roku akad. 2014/2015) – udziale studentów w programach wymiany międzynarodowej ERASMUS. Przez 3 lata (2011-2013) nie było jednak żadnej aktywności w tych programach, a Udział w nich nauczycieli, do czasu przeprowadzenia wizytacji – był również zerowy. W stosunku do możliwości Uczelni oraz ze względu na specyfikę kierunku *architektury* udział 11 studentów w programach wymiany międzynarodowej ERASMUS w ciągu 6 lat jest bardzo skromny. Możliwości Uczelni nie są wykorzystane w pełni.

Zaleca się aktywniejszą promocję wyjazdów zagranicznych studentów poprzez skuteczniejszą politykę informacyjną, zwłaszcza w zakresie systemu kwalifikowania zaliczonych za granicą przedmiotów oraz dążenie do podpisania umów z zagranicznymi jednostkami, oferującymi podobny profil kształcenia i ofertę programową.

Uznano informacje Uczelni o istnieniu systemowych regulacji określających procedurę rozstrzygnięcia skarg i rozpatrywania wniosków, zgłaszanych przez studentów i pracowników oraz zgłaszania sytuacji i zjawisk patologicznych. Na Uczelni funkcjonuje *Zarządzenie Nr 65/ 08 Rektora PŚ z dnia 8 grudnia 2008r. w sprawie zasad i organizacji przyjmowania skarg i wniosków* (Załącznik nr 10).

7.

Uznano, że Uczelnia i Wydział podjęły działania zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów *architektury*. Prace dotyczące doskonalenia programów kształcenia w oparciu o współpracę ze środowiskiem interesariuszy zewnętrznych wymagają czasu. Podjęte przez Uczelnię rozwiązania związane z uzupełnieniem składu Zespołu Konsultacyjnego roszą nadzieję na sfinalizowanie właściwego modelu współpracy Uczelni z tym środowiskiem i nadania większej służebności edukacji dla przyszłego rynku pracy. Docenia się kompleksowość podjętych działań instytucjonalnych, sprzyjających budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia na wizytowanym kierunku.

W wyniku udzielenia odpowiedzi na *Raport z wizytacji ZO PKA*, wobec już poczynionych działań naprawczych i złożonych deklaracji, zdecydowano o podwyższeniu oceny w kryterium 1 i kryterium 8 z oceny – znacząco na ocenę – w pełni z zaleceniami, dając ogólną ocenę przeprowadzonej wizytacji pozytywną z zaleceniami. Zalecenia te obligują Uczelnię do ich spełnienia w trakcie realizowanego toku kształcenia. Ze względu na to, że efekty deklarowanych zmian będzie można ocenić dopiero po pewnym czasie — należy tego dokonać podczas następczej wizytacji PKA.